

Στις καρδιές μας, όλα ξέρουμε πως ο κόσμος δεν θα σωθεί.

Μπορεί η διάψευση παραισθήσεων να είναι απελευθερωτική?

Τι πιθανότητες για ελευθερία και αγριάδα μπορεί να κλείσουν, ή να ανοίξουν, απο την ασταμάτητη κλιματική αλλαγή, την αυξανόμενη παρακολούθηση, και τις αντιφάσεις του πολιτισμού?

Σημείωμα της μετάφρασης - 09/2020	3
Έρημος - Ουσιαστικό	4
Σημείωμα τ_ συγγραφέα	4
ΕΜΠΡΟΣ!	5
1. ΚΑΝΕΝΑ (ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ) ΜΕΛΛΟΝ	7
Θρησκευτικοί μύθοι: πρόοδος, παγκόσμιος καπιταλισμός, παγκόσμια επανάσταση, παγκόσμια κατάρρευση	7
Μας αγαπάω, υπάρχουν τόσα που μπορούμε να κάνουμε και να είμαστε, αλλά υπάρχουν όρια	8
Απο την Αντιπαγκοσμιοποίηση στην Κλιματική Αλλαγή	10
2. ΕΙΝΑΙ ΠΙΟ ΑΡΓΑ ΑΠΟ ΟΤΙ ΝΟΜΙΖΑΜΕ	13
Η κλιματική αλλαγή που παρατηρούμε είναι πιό γρήγορη απ ότι περιμέναμε	13
Στρέμματα-φαντάσματα ταΐζουν πλεονάζοντες πλυθησμούς	17
Η κλιματική αλλαγή φέρνει δυνατότητες, αλλά και τέλη	20
3. ΚΑΤΑΙΓΙΔΕΣ ΤΗΣ ΕΡΗΜΟΥ	22
Ο στρατός κοιτάει προς το μέλλον	22
Θερμοί πόλεμοι και αποτυχημένα κράτη	23
Ειρηνευτές στα ζωντανά νεκροταφεία	26
Από τις Ταραχές (τροφής) στην Εξέγερση	27
4. ΑΦΡΙΚΑΝΙΚΟΙ ΔΡΟΜΟΙ ΣΤΗΝ ΑΝΑΡΧΙΑ	30
Αναρχικά στοιχεία στην καθημερινή (χωρική) ζωή	30
Λαοί χωρίς κυβερνήσεις	32
Οι κοινοί πόροι επιστρέφουν όσο το παγκόσμιο εμπόριο αποσύρεται	33
Ξεγελώντας το κράτος	35
5. Ο ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΥΠΟΧΩΡΕΙ, Η ΑΓΡΙΑΔΑ ΕΠΙΜΕΝΕΙ	37
Οι αυτοκρατορίες εξαπλώνουν ερήμους που δεν μπορούν να επιβιώσουν	37
Νομαδικές ελευθερίες και η κατάρρευση της γεωργίας	38
Οι περισσότερόκοτες και το κρεόζωτο	40
6. Η ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΤΟΥ TERROR-NULLIUS	43
Ο πολιτισμός επεκτείνεται ενώ οι κρύες έρημοι λιώνουν	43
Οικοκτονία και γενοκτονία στα 'άδεια' εδάφη	45
Ζωές λευτεριάς/σκλαβιάς στα νέα όρια	48
7. ΣΥΓΚΛΙΣΗ ΚΑΙ ΟΙ ΝΕΕΣ ΑΣΤΙΚΕΣ ΠΛΕΙΟΝΟΤΗΤΕΣ	51
Το προσδόκιμο ζωής και οι προσδοκίες της 'μοντέρνας ζωής'	51
Αποκλίνοντες κόσμοι	53
Επιβίωση στις παραγκουπόλεις	54
Παλιοί θεοί και νέοι παράδεισοι	57
Περιπλανώμενα φυτά στα αστικά οικοσυστήματα	60

8. ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ ΕΝ ΜΕΣΩ ΑΛΛΑΓΗΣ	62
Αποκαλύψεις τώρα	62
“Η συντήρηση είναι η διακυβέρνηση μας”	64
Περιορισμός βλαβών	66
Η φύση παίζει τελευταία	71
9. ΑΝΑΡΧΙΚΑ ΠΙΣΩ ΑΠΟ ΤΑ ΤΕΙΧΗ	73
Κοινωνικός πόλεμος σε εύκρατα κλίματα	73
Κράτη παρακολούθησης & κουλτούρες ασφάλειας	76
Αντιστάσου πολύ, υπάκουσε λίγο	81
Αγάπη, υγεία και εξέγερση	85
10. ΕΡΗΜΟΣ	87

Σημείωμα της μετάφρασης - 09/2020

Ήρθα πρώτη φορά σε επαφή με το 'Desert' σε κάποια βαμμένα συνθήματα που είδα σε φωτογραφίες από την εξέγερση και τις συγκρούσεις στο Χονγκ Κονγκ (που γράφανε readdesert.org). Διαβάζοντας το, σε λίγο παραπάνω από 3 μέρες, αποφάσισα πως αν βρω κάποια στιγμή αρκετό χρόνο, θα το μεταφράσω στα ελληνικά, ως πρωτοβουλία.

Στον καιρό που δραστηριοποιούμαι στον ελλαδικό Αναρχικό/Αντιεξουσιαστικό χώρο, έχω διαπιστώσει πως ο διάλογος γύρω από την τεράστια κλιματική αλλαγή, τον τεχνοβιομηχανικό πολιτισμό, και την οικολογία λείπει - έως ένα σημείο - από τις συζητήσεις και συνελεύσεις μας. Ίσως αυτό έχει να κάνει με το ότι, στις μέρες μας, δρούμε γύρω από πολύ πιο απτές και επείγοντες θεματικές, που δεν μας αφήνει πολύ χρόνο να ασχολιόμαστε με πιθανά μέλλοντα και αποκαλυπτικές καταστροφές. Ελπίζω, με την μετάφραση αυτού του βιβλίου, κάποιες ατομικότητες και συλλογικότητες του Α/Α χώρου να πάρουν κάποια ερεθίσματα. Εννοείται πως, ως μεταφραστής, δεν συμφωνώ με όλο το περιεχόμενο και όλες τις απόψεις τ_ συγγραφέα, αλλά ελπίζω να κράτησα μια ουδετερότητα στην μετάφραση.

Δεν ξέρω τ_ συγγραφέα, εφόσον αποφάσισε να κρατήσει την ανωνυμία τ_. Επειδή δεν ξέρω την φυλετική τ_ ταυτότητα, αποφάσισα να χρησιμοποιώ ουδέτερα. Τα φύλα εναλλάσσονται, ή χρησιμοποιώ ουδέτερα, επειδή πιστεύω (με βάση κάποιες παραπομπές) πως, εάν _ συγγραφέας έγραφε στα ελληνικά, θα έκανε το ίδιο.

Επειδή είμαι πιό άνετος στα προφορικά, παρά στα γραπτά ελληνικά, λυπάμαι για οποιαδήποτε ορθογραφικά, γραμματικά ή συντακτικά λάθη. Οι παραπομπές που αρχίζουν με *(της μετάφρασης)* ξεκαθαρίζουν κάποια πράγματα που είναι

Για οποιαδήποτε επικοινωνία, στείλτε μου email εδώ:

tomvns@protonmail.com

Μοτ.

Έρημος - Ουσιαστικό

1. Μία άκαρπη περιοχή, ειδικά: **a.** Μία ξερή, συχνά αμμώδης περιοχή με μικρή βροχόπτωση, ακραίες θερμοκρασίες, και αραιή βλάστηση. **b.** Μια περιοχή σταθερού κρύου που είναι κυρίως ή εντελώς στερούμενη ζωής. **c.** Μια μάζα νερού χωρίς ζωή. **2.** Ένα άδειο, άγονο ή εγκαταλειμμένο μέρος. *Μια πολιτισμική έρημος.* **3. Αρχαϊκό:** Μια άγρια, ακαλλιέργητη και ακατοίκητη περιοχή.

[Desert - Μεσαιωνικά Αγγλικά, από Παλαιά Γαλλικά, από το Λατινικό *desertum*, μετοχή του *deserere*, εγκαταλείπω]

Σημείωμα τ_ συγγραφέα

Έχω γράψει το "Έρημος" ως αναρχικό που αγαπάει την φύση, με απεύθυνση κυρίως σε άλλα με παρόμοια συναισθήματα. Ως αποτέλεσμα, δεν έχω πάντα εξηγήσει ιδέες οι οποίες πιστεύω πως, ως ένα σημείο, είναι δεδομένες εντός αναρχικών και οικολογικών κυκλωμάτων. Ελπίζω να έχω γράψει με έναν αρκετά προσιτό τρόπο, έτσι ώστε ακόμα και αν δεν προέρχεστε από τέτοιο υπόβαθρο, θα μπορέσετε να βρείτε το "Έρημος" ευανάγνωστο. Ενώ οι καλύτερες εισαγωγές στην οικολογία και την αναρχία είναι στιγμές περασμένες εντός μη-εξημερωμένων οικοσυστημάτων, και αναρχικών κοινοτήτων, μπορεί κάποια να βρουν τα παρακάτω βιβλία χρήσιμα - για μένα ήταν.

- Peter Marshall, *Demanding the Impossible: A History of Anarchism* (London: HarperCollins, 2008).
- Fredy Perlman, *Against His-story, Against Leviathan* (Detroit: Black & Red, 1983).
- Christopher Manes, *Green Rage: Radical Environmentalism and the Unmaking of Civilization* (Boston: Little, Brown and Company, 1990).
- Clive Ponting, *A Green History of the World* (London: Penguin Books, 1991).

ΕΜΠΡΟΣ!

Υπάρχει κάτι που στοιχειώνει πολλές αγωνίστριες και αναρχικές, πολλούς βιοπροστάτες και οικολόγους, πολλούς από τους φίλους και τις φίλες μου. Στοιχειώνει και εμένα. Πολλές από τις υποκουλτούρες μας μας λένε πως δεν είναι εκεί, πως δεν μπορούμε να το δούμε, να το ακούσουμε. Οι μεγαλύτερες μας ευχές για τον κόσμο μας λένε να μην το δούμε. Για πολλές από μας, παρά τις καλύτερες προσπάθειες μας - συνεχίζοντας την αυτοοργάνωση, την αλληλεγγύη, ενισχύοντας το κίνημα, ζώντας ως έκφραση της ηθικής μας, και ανάλογα με αυτήν - ότι και να κάνουμε, το Φάντασμα παίρνει την μορφή του. Και, όπως πολλά τέρατα παραμυθιών, όταν αντιμετωπίζεται το βλέμμα του - οι άνθρωποι παγώνουν. Δεν μπορούν να κινηθούν. Χάνουν όποια ελπίδα, γίνονται απογοητευμένοι, αδρανείς. Αυτή η δυσφορία, το πάγωμα, όχι μόνο πάει πίσω τα 'κινηματικά', αλλά το έχω δει να επηρεάζει κάθε όψη της ζωής φίλων μου.

Το Φάντασμα, που πολλοί προσπαθούν να μην δουν, είναι μια απλή συνειδητοποίηση - ο κόσμος δεν θα 'σωθεί'. Η παγκόσμια αναρχική επανάσταση δεν θα γίνει. Η παγκόσμια κλιματική αλλαγή, πλέον, είναι ασταμάτητη. Δεν θα δούμε το τέλος, παγκοσμίως, του πολιτισμού, του καπιταλισμού, της πατριαρχίας, της εξουσίας. Ο κόσμος δεν θα 'σωθεί'. Ούτε από αναρχικές, ούτε από μαζικά κινήματα, ούτε από φιλανθρωπικές, ούτε από ένα παγκόσμιο εξεγερμένο προλεταριάτο. Ο κόσμος δεν θα 'σωθεί'. Αυτή η συνειδητοποίηση πληγώνει άτομα. Δεν θέλουν να είναι αλήθεια! Αλλά μάλλον είναι.

Αυτές οι συνειδητοποιήσεις, αυτές οι εγκαταλείψεις παραισθήσεων, δεν θα έπρεπε να εξασθενούν. Όμως, εάν κάποιος πιστεύει πως είναι όλα ή τίποτα, τότε υπάρχει πρόβλημα. Πολλοί φίλοι έχουν 'εγκαταλείψει' το 'κίνημα', ενώ άλλες αναπαράγουν τις παλιές συνήθειες τους, αλλά με μια θλίψη και έναν κυνισμό που βγάζει αίσθηση ματαιότητας. Άλλοι, περιφέρονται γύρω από χώρους, κρίνοντας τα πάντα, ενώ ζούνε και αγωνίζονται για λίγα.

Δεν είναι η απόγνωση - την απόγνωση την αντέχω. Την ελπίδα δεν την αντέχω.¹

Η ελπίδα μιας μεγάλης, ευτυχής κατάληξης, πληγώνει ανθρώπους, προετοιμάζει το έδαφος για τον πόνο που θα νιώσουν όταν απογοητευτούν. Γιατί, στην αλήθεια, ποιό απο μας πραγματικά πιστεύει? Πόσες από μας έχουν καεί, προσπαθώντας να συμβιβάσουν μία σχεδόν θρησκευτική πίστη στην θετική μετατροπή του κόσμου, με την πραγματικότητα της ζωής γύρω μας? Όμως, το να απογοητευτούμε - με την παγκόσμια επανάσταση/με την ικανότητα μας να σταματήσουμε την κλιματική αλλαγή - δεν θα έπρεπε να αλλάξει

¹ Όχι ο Derek Jensen (γνωστός υποστηρικτής/θεωρητικός της αντι-πολιτισμικής οικολογίας), αλλά ο John Cleese!

την αναρχική φύση μας, ή την αγάπη της φύσης που νιώθουμε ως αναρχικά. Υπάρχουν ακόμα πολλές δυνατότητες για ελευθερία και αγριάδα.

Ποιές είναι κάποιες από αυτές τις δυνατότητες, και πως μπορούμε να τις ζήσουμε? Τι θα μπορούσε να σημαίνει να είναι κάποιος αναρχικός και οικολόγος, όταν η παγκόσμια επανάσταση και η παγκόσμια κοινωνική/οικολογική βιωσιμότητα δεν είναι ο σκοπός? Τι στόχους, τι σχέδια, τι ζωές, τι περιπέτειες υπάρχουν, όταν οι παραισθήσεις αφήνονται πίσω, και περπατάμε σε έναν κόσμο που δεν είναι συντετριμμένος από την διάψευση, αλλά ελεύθερος από αυτήν?

1. ΚΑΝΕΝΑ (ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ) ΜΕΛΛΟΝ

Θρησκευτικοί μύθοι: πρόοδος, παγκόσμιος καπιταλισμός, παγκόσμια επανάσταση, παγκόσμια κατάρρευση

Η ιδέα της Πρόοδου ήταν κεντρική στην μοντέρνα Δυτική ιδεολογική δομή, και η πίστη πως ολόκληρη η γη κινούνταν ολοένα προς ένα καλύτερο μέλλον κυριαρχούσε. Η ιδέα της βεβαιότητας, ή της πιθανότητας, ενός παγκόσμιου ελευθεριακού μέλλοντος προέρχεται από αυτήν την πίστη.

Σε πολλά σημεία, ο Αναρχισμός ήταν/είναι το ελευθεριακό άκρο του Ευρωπαϊκού Διαφωτισμού - κατά θεού και κράτους. Σε μερικές χώρες, όπως η Ισπανία στις αρχές του 20ου αιώνα, *ήταν* ο Διαφωτισμός - ο μαχητικός, υπέρ της επιστήμης, αντικληρικαλισμός του ήταν όσο ελκυστικός όσο ο αντικαπιταλισμός του. Όμως, τα σκουπίδια της ιστορίας δεν πετιούνται τόσο εύκολα, και τα 'προοδευτικά' επαναστατικά κινήματα έχουν υπάρξει πολλές φορές, ουσιαστικά, σε μορφή και σκοπούς, συνέχειες της θρησκείας με άλλους τρόπους. Για παράδειγμα, η ιδέα πως η παγκόσμια ειρήνη και ομορφιά θα βρεθεί μέσω αποκαλυπτικών συγχήσεων αίματος και φωτιάς (η επανάσταση/η χιλιετία/η κατάρρευση) δείχνει αποφασιστικά ότι, ως ιδεολογία του Διαφωτισμού, ο Αναρχισμός έχει επιβαρυνθεί σοβαρά από τις Ευρω-Χριστιανικές ρίζες του. Ο John Gray μιλούσε για τον Μαρξισμό όταν έλεγε πως ήταν μια *"ριζική μορφή των ιδεών του Διαφωτισμού σε κίνηση - ο ίδιος [ο Μαρξισμός] μετάλλαξη των Χριστιανικών ελπίδων... [Ακολουθώντας] τον Ιουδαϊσμό και τον Χριστιανισμό στο να βλέπεται η ιστορία σαν ηθικό δράμα, όπου η τελευταία πράξη είναι η σωτηρία."*² Ενώ μερικές αναρχικές δεν πίστεψαν ποτέ τέτοιες σαχλαμάρες, πολλοί το έκαναν, και μερικοί το κάνουν ακόμα.

Αυτές τις μέρες η Πρόοδος αμφισβητείται, από αναρχικούς και γενικά, σε όλη την κοινωνία. Ακόμα να γνωρίσω κάποιον ή κάποια σήμερα που πιστεύει στην *βεβαιότητα*³ ενός παγκόσμιου αναρχικού μέλλοντος. Όμως, η ιδέα ενός παγκόσμιου κινήματος, αντιμετωπίζοντας ένα παγκόσμιο παρόν, και δημιουργώντας ένα παγκόσμιο μέλλον, έχει διάφορους αποστόλους. Μερικοί από αυτούς είναι ελευθεριακοί, και κοιτάνε με ελπίδα στην *πιθανότητα* μιας παγκόσμιας αναρχικής επανάστασης.

Ο ψευδής θρίαμβος του καπιταλισμού, μετά την πτώση του Τείχους του Βερολίνου, οδήγησε στην προκήρυξη - περισσότερο ουτοπική⁴ παρά πραγματική - μιας Νέας Τάξης Πραγμάτων - ενός παγκόσμιου καπιταλιστικού συστήματος. Η αντίδραση πολλών στην παγκοσμιοποίηση ήταν τα προτάγματα από τα κάτω, και αυτό ενισχύθηκε από την σχεδόν

² John Gray, *Al Queda and What It Means to Be Modern* (London: The New Press, 2003), p. 7.

³ Εξαίρεση - Ο Clifford Harper, σε εισαγωγικό βιβλίο για τον αναρχισμό του 2006, αναφέρεται θετικά στην ιδέα του Κροπότκιν περί επιστημονικής βάσης για την βεβαιότητα ενός αναρχικού μέλλοντος

⁴ Η ιδέα της Χιλιετίας υπονοούμενη στο "τέλος της ιστορίας" επηρεάζει τους κυβερνήτες και τους κυβερνώντες

ταυτόχρονη εμφάνιση των Ζαπατίστας και την εφεύρεση του Διαδικτύου. Οι παγκόσμιες ημέρες δράσης, που συμπίπτανε με διάφορες συνόδους κορυφής, γίναν το κέντρο για το υποτιθέμενο παγκόσμιο αντικαπιταλιστικό 'κίνημα των κινήματων'. Ο ενθουσιασμός στους δρόμους, άφησε πολλούς να αποτρέψουν την εμφάνιση του Φαντάσματος, κοιτώντας στην κατεύθυνση του 'παγκόσμιου κινήματος'. Αλλά δεν υπήρχε ποτέ παγκόσμιο κίνημα κατά του καπιταλισμού, είτε τότε⁵ είτε παλιότερα⁶, όπως και ο καπιταλισμός δεν ήταν ποτέ πράγματι παγκόσμιος. Υπάρχουν πολλά, πολλά μέρη όπου οι καπιταλιστικές σχέσεις δεν είναι η κοινή πρακτική, και ακόμα περισσότερα όπου δεν υπάρχουν αντικαπιταλιστικά (και ειδικά αναρχικά) κινήματα.

Μέσα στην χαρούμενη παραίσθηση της 'Παγκόσμιας Αντίστασης' κάποιοι μπορούν να παρασυρθούν: *"Δεν έχουμε κανέναν σκοπό να μεταρρυθμιστεί η Παγκόσμια Τράπεζα ή το ΔΝΤ. Θέλουμε να καταργηθεί στα πλαίσια μιας παγκόσμιας αναρχικής επανάστασης."*⁷ Τέτοιες δηλώσεις είναι κατανοητές, εάν γράφονται στην μεθυσμένη έκσταση που νιώθεις έχοντας συντρίψει την αστυνομία, αλλά βρίσκονται και σε πιο κοινές καταστάσεις. Στο αυτοπαρουσιαστικό μιας Αναρχικής Ομοσπονδίας, γράφει: *"Εφόσον το καπιταλιστικό σύστημα κυβερνεί όλον τον κόσμο, η καταστροφή του πρέπει να είναι ολική και παγκόσμια."*⁸

Η παραίσθηση ενός κοινού, μοναδικού καπιταλιστικού παρόντος αντανακλάται από την παραίσθηση ενός κοινού, μοναδικού αναρχικού μέλλοντος.

Μας αγαπάω, υπάρχουν τόσα που μπορούμε να κάνουμε και να είμαστε, αλλά υπάρχουν όρια

Οι αναρχικοί μεγαλώνουν σε αριθμό. Ομάδες και υποκουλτούρες ξεφυτρώνουν σε χώρες όπου υπήρχαν λίγοι, ή δεν υπήρχαν καθόλου, αναρχικοί κοινωνικών κινήματων.⁹ Όμως μια ειλικρινής αποτίμηση των δυνάμεων και δυνατοτήτων μας, και των κοινοτήτων και τάξεων στις οποίες ανήκουμε, δείχνει ξεκάθαρα πως δεν χτίζουμε *"μια νέα κοινωνία"*

⁵ Στην παγκόσμια ημέρα δράσης J18 του 1999, υπάρχουν λίγες αποδείξεις ότι όσα πήραν μέρος εκτός του Λονδίνου, και ειδικότερα εκτός της Δύσης, ήταν πράγματι αντικαπιταλιστές/ριες. Η Παγκόσμια Λαϊκή Δράση (Global Peoples Action), η οργάνωση που συνέδεε ακτιβιστές και αναρχικούς στην Δύση με οργανώσεις στον Πλειοψηφικό Κόσμο, δεν ήταν πράγματι τόσο παγκόσμια, και η δράση του ήταν μεγαλοποιημένη.

⁶ Μερικοί προσπαθούν να ενώσουν κινήματα με διαφορετικά χαρακτηριστικά, ανθρώπους με εντελώς διαφορετικές ιδέες, και σκαρφίζονται διάφορα μεγάλα λόγια για να δημιουργήσουν ένα παγκόσμιο αντικαπιταλιστικό κίνημα.

⁷ Andrew Flood, 'S26 in Ireland and the Origins of the Anti-capitalist movement', *Workers Solidarity Movement* (Ireland), 13th September 2000.

⁸ UK Anarchist Federation, *Resistance*, May 2009, p. 4. Αυτές οι παραθέσεις είναι παραδειγματικές. Μην το πάρετε άσχημα εάν είστε συμμαχικοί σε αυτές τις οργανώσεις/τάσεις. Πολλοί από εσάς που γνωρίζω, κάνετε απίστευτα πράγματα, και έχουμε περάσει πολλά (καλά και κακά) μαζί.

⁹ Χρησιμοποιώ αυτόν τον όρο για να περιγράψω άτομα που ανήκουν κάπως στην Δυτική παράδοση του αναρχισμού. Πολλά άτομα ζουν σε μεγάλο βαθμό αναρχικές/αντιεξουσιαστικές ζωές, μακριά από τις κινηματικές παραδόσεις μας, κάτι το οποίο θα συζητήσω στο κεφάλαιο 4.

στο κέλυφος της παλιάς”,¹⁰ που κάποια μέρα θα απελευθερώσει τον κόσμο σε μία στιγμή ρήξης. Η γη έχει πολλά μέρη και πολλούς ανθρώπους· μια πραγματικότητα που μπορεί να χαθεί εύκολα στο παγκόσμιο χωριό (αγωνιστών) του διαδικτύου.¹¹ Το να θέλεις να απαλλάξεις τον κόσμο από καπιταλιστικές κοινωνικές σχέσεις, ή ακόμα και τον πολιτισμό, είναι ένα πράγμα. Το να μπορείς να το κάνεις είναι κάτι εντελώς διαφορετικό. Δεν είμαστε παντού - είμαστε σπάνιοι και σπάνιες.

Δράσεις, παρέες, κοινωνικά κέντρα, αντάρτες πόλεων, συντακτικές ομάδες, οικο-μαχήτριες, συνεργατικά, φοιτήτριες, καταφύγια, εμπρηστές, γονείς, καταλήψεις, επιστήμονες, χωριάτες, απεργοί, δάσκαλοι, αγροτικές κομμούνες, μουσικοί, νομάδες, συμμορίες, εξεγερμένες γεμάτες αγάπη, και τόσα, τόσα άλλα ακόμα. Τα αναρχικά είναι υπέροχα. Έχουμε ομορφιά, και συγκρατημένη δύναμη και δυνατότητα σε τεράστιο βαθμό. Δεν μπορούμε, όμως, να αλλάξουμε όλο τον κόσμο. Δεν υπάρχουν αρκετά από εμάς, και δεν θα υπάρξουν ποτέ.

Μερικά άτομα μπορεί να υποστηρίζουν πως μια παγκόσμια ελευθεριακή επανάσταση μπορεί να πετύχει χωρίς να γίνει από αναρχικούς, ή να βοηθηθεί σημαντικά από αυτούς, οπότε οι αριθμοί μας είναι μηδαμινοί και ασήμαντοι, όπως οι πόροι και τα εφόδια μας. Ενώ, σίγουρα, οι κοινωνικές κρίσεις και εξεγέρσεις είναι συχνά περιστατικά σε κοινωνίες βασισμένες στην ταξική πάλη, το να βάλει κανείς την πίστη του στην ‘επαναστατική ώθηση του προλεταριάτου’ είναι μια θεωρία κοντινή στο να λες πως ‘θα ναι εντάξει όταν γίνει’.¹²

Δυστυχώς, υπάρχουν λίγες ιστορικές αποδείξεις πως το προλεταριάτο - ως μην μιλήσουμε για οτιδήποτε άλλο εντός της κοινωνίας- είναι έμφυτα προδιατεθειμένο για μια ελευθεριακή ή οικολογική επανάσταση. Χίλια χρόνια αυταρχικής κοινωνικοποίησης φέρνουν αδυναμία στην καταδυνάστευση.¹³

Ούτε εμείς, ούτε κανένας άλλος, δεν μπορεί να δημιουργήσει στο παγκόσμιο μέλλον μια ελευθεριακή και οικολογική κοινωνία μέσω της διεύρυνσης των κοινωνικών κινημάτων. Επιπλέον, δεν υπάρχει λόγος να πιστεύουμε πως, στην απουσία μιας απόλυτης, τεράστιας διεύρυνσης, θα γίνει ποτέ μια παγκόσμια κοινωνική μεταμόρφωση σύμφωνα με τα πλαίσια των επιθυμιών μας. Ως αναρχικά, δεν είμαστε ο σπόρος της μέλλουσας κοινωνίας στο κέλυφος της παλιάς, αλλά μόνο ένα από τα πολλά στοιχεία από τα οποία θα σχηματιστεί το μέλλον. Αυτό είναι εντάξει. Αντιμέτωπα με τέτοια κλίμακα και

¹⁰ Μία σχετικά κοινή έννοια ελευθεριακών κινημάτων, που ίσως προέρχεται από τους Industrial Workers of the World (Βιομηχανικούς Εργάτες του Κόσμου).

¹¹ Το διαδίκτυο μπορεί να ενώνει παγκοσμίως, αλλά τα περισσότερα μας καταλήγουν να ακούνε μόνο από άτομα σαν και εμάς.

¹² (της μετάφρασης) - μετάφραση της έκφρασης “It’ll be alright on the night” - δεν μπορούσα να σκεφτώ παρόμοια στα ελληνικά

¹³ *Down with the Empire, Up with Spring!*

πολυπλοκότητα, υπάρχει αξία στην μη-δουλοπρεπής ταπείνωση - ακόμα και για εξεγερμένους.

Το να εγκαταλείπεις την ελπίδα για την παγκόσμια αναρχική επανάσταση δεν είναι το να παραιτείσαι στο ότι η αναρχία θα μείνει για πάντα μια διαμαρτυρία. Το Seaweed το θέτει καλά:

Η επανάσταση δεν είναι παντού ή πουθενά. Οποιαδήποτε βιοπεριοχή μπορεί να απελευθερωθεί μέσω μιας αλληλουχίας γεγονότων και στρατηγικών βασισμένων στις μοναδικές καταστάσεις της, κυρίως όσο ο πολιτισμός χάνει την κυριαρχία του σε αυτήν την περιοχή, είτε μέσω της ίδιας του βούλησης, είτε μέσω των προσπαθειών των κατοίκων της... Ο πολιτισμός δεν κυριάρχησε παντού την ίδια στιγμή, άρα και η κατάρρευση του μπορεί να είναι σταδιακή, σε διαφορετικά μέρη, σε διαφορετικές στιγμές.¹⁴

Ακόμα και αν μία περιοχή φαίνεται να είναι εντελώς υπό τον έλεγχο της εξουσίας, υπάρχουν πάντα μέρη να πας, να ζήσεις, να αγαπήσεις και να αντισταθείς. Και μπορούμε να επεκτείνουμε αυτά τα μέρη. Η παγκόσμια κατάσταση μπορεί να μοιάζει πέρα από τις δυνατότητες μας, όμως η τοπική δεν είναι ποτέ. Ως αναρχικά, δεν είμαστε ούτε εντελώς ανίσχυρα, ούτε ενδεχομένως παντοδύναμα, ευτυχώς.

Απο την Αντιπαγκοσμιοποίηση στην Κλιματική Αλλαγή

Για πολλά από εμάς, όταν το κίνημα της αντιπαγκοσμιοποίησης έχασε την αδράνεια του,¹⁵ η παγκόσμια σκέψη και η θρησκευτική αισιοδοξία φύγανε μαζί του. Όμως, στα τελευταία χρόνια, μια προσπάθεια να ξαναζωντανέψει το 'παγκόσμιο κίνημα' εμφανίστηκε μπροστά μας άλλη μια φορά - αυτή την φορά, γύρω από την κλιματική αλλαγή.

Η κινητοποίηση στο Συνέδριο του ΟΗΕ για την Κλιματική Αλλαγή στην Κοπεγχάγη, διαφημίστηκε από πολλούς ως το επόμενο Σιάτλ,¹⁶ και μερικές ομάδες ισχυρίζονταν πως χτίζουνε "ένα παγκόσμιο κίνημα για να λυθεί η κλιματική κρίση."¹⁷ Η Greenpeace, για

¹⁴ Seaweed, *Γη και Ελευθερία - Προς ένα οργανικά αυτοοργανωμένο κίνημα επιβίωσης (Land and Liberty - Toward an organically self-organized subsistence movement)*

¹⁵ Αρχίσαμε να βγαίνουμε ηττημένοι στις συγκρούσεις με τους μπάτσους, να βαριόμαστε την ρουτίνα, να τρώμε βαριές ποινές, άρχισε η αριστερά να καπελώνει, και μας επισκίασαν ισλαμιστές αντάρτες και Δυτικοί πόλεμοι. Η συμμετοχή στο αντιπολεμικό κίνημα μας έκανε πιο ήπιους, και η αποτυχία του μας εξασθένησε. Μερικές μάχες νικήθηκαν, μερικοί άρχισαν να παλεύουν σε άλλα επίπεδα και μέτωπα, έχοντας καταρρίψει την παραίσθηση του μαζικού κινήματος, και μερικούς απλά τους έφαγαν χιλιάδες 'μη-πολιτικά' πράγματα, όπως της καθημερινής ζωής.

¹⁶ Εκτός του ότι είναι υπερβολικά ΗΠΑ-κεντρικό, αυτό είναι άλλο ένα παράδειγμα ευσεβή πόθου. Αναρωπιέται κανείς, αν η παρομοίωση Κοπεγχάγη=Σιάτλ θα ήταν τόσο σημαντική εάν δεν γινόταν το 2009, στα επετειακά 10 χρόνια...

¹⁷ Η ημέρα δράσης 10/10/10, οργανωμένη απο το 350.org, είδε 1600+ δράσεις σε 135 χώρες, κυρίως τελετουργικά φυτέματα δέντρων, και άλλου τέτοιου τύπου δράσεις.

παράδειγμα, λέει πως “η κλιματική αλλαγή είναι ένα παγκόσμιο δημόσιο ‘κακό’. Για να λυθεί, χρειάζεται παγκόσμια συλλογική δράση... Δεν έχουμε επιλογή παρά να χτίσουμε ένα παγκόσμιο κίνημα βάσης, να κινήσουμε τους πολιτικούς, να αναγκάσουμε τις εταιρείες και τις τράπεζες να αλλάξουν κατεύθυνση.”¹⁸ Θα το πάρω ως δεδομένο ότι εσείς που διαβάζετε, καταλαβαίνετε την αφέλεια τέτοιων ομάδων συμφερόντων, όμως, αξίζει να κοιτάξουμε το λιγότερο θεσμοθετημένο άκρο των εκστρατειών για την κλιματική αλλαγή.

Υπάρχουν τρεις κυρίαρχες τάσεις, και μερικές φορές, άτομα τριγυρνούν από την μια στην άλλη. Πρώτον, υπάρχουν αυτοί που έχουν παρόμοιες θέσεις με την Greenpeace - την ‘άμεση δράση’ για να φέρουν περιβαλλοντική αφύπνιση/να ασκήσουν πολιτική πίεση. Δεύτερον, υπάρχουν αυτοί που χρησιμοποιούν την κουβέντα γύρω από την κλιματική αλλαγή για να βοηθήσουν την κινητοποίηση σε τοπικές καμπάνιες, που, ενώ είναι απίθανο να έχουν επίδραση στην ευρύτερη κλιματική αλλαγή, τουλάχιστον έχουν πρακτικούς, και μερικές φορές εφικτούς, στόχους, όπως παραδείγματος χάρη, την διακοπή της καταστροφής ενός οικοσυστήματος/της επιδείνωσης της ευημερίας μιας κοινότητας,¹⁹ ή απλά την αύξηση της αυτάρκειας της.²⁰ Τρίτον, υπάρχουν αυτοί οι νοσταλγοί αντικαπιταλιστές που οραματίζονται την ‘κλιματική δικαιοσύνη’ ως μεταμόρφωση του “κινήματος αλτερ-παγκοσμιοποίησης”²¹ (παρατηρήστε πως, πλέον, δεν είναι *αντι*-παγκοσμιοποίηση). Ένας ανώνυμος συγγραφέας περιέγραψε την τελευταία τάση καλά:

*[Όταν οι ακτιβιστές] προσπαθούν να μας πείσουν πως είναι η ‘τελευταία ευκαιρία να σώσουμε την γη’... είναι επειδή προσπαθούν να χτίσουν κοινωνικά κινήματα... Υπάρχει μια αναπτυσσόμενη και ανησυχητική τάση που τριγυρνάει γύρω από κύκλους αγωνιστών τα τελευταία χρόνια, βασισμένη στην ιδέα πως η τυφλή θετικότητα φέρνει ενδιαφέρουσες και απρόσμενες νίκες. Τα βιβλία των Michael Hardt και Tony Negri έχουν προσφέρει κάποιες από τις θεωρητικές βάσεις για αυτήν, και την έχουν υιοθετήσει κάποιοι που θέλουν να κινητοποιήσουν τις μάζες κάτω από το έμβλημα της επισφάλειας, να οργανώσουν μετανάστες και να κινητοποιηθούν για συνόδους. Για πολλούς, που έρχονται από τις παραδόσεις της αριστεράς, ήταν το μήνυμα ελπίδας που θέλαν να ακούσουν, την ώρα που οι ιδεολογίες τους φαίνονται πιο ετοιμοθάνατες από ποτέ.
...Θεωρητικοί που θα έπρεπε να καταλαβαίνουν αρκετά καλά τον καπιταλισμό για να ξέρουν καλύτερα, γράφουν πως το παγκόσμιο θεμελιώδες εισόδημα, ή η ελεύθερη μετακίνηση για όλους, είναι εφικτοί στόχοι. Μπορεί να μην το πιστεύουν*

¹⁸ John Sauven - Διοικητικός Διευθυντής της Greenpeace UK, ‘Global collective action is the key to solving climate change’, *Guardian*, 16 February 2010, p. 33.

¹⁹ Παραδείγματα το Mainhill Solidarity Camp, που εκκενώθηκε, ή το Climate Camp που σταμάτησε την επέκταση του Αεροδρομίου Heathrow.

²⁰ Παραδείγματα είναι κάποιες συμμαχικές ομάδες των Transition Towns στο Ηνωμένο Βασίλειο

²¹ Βλέπε Tadzio Muller και Ben Trott

οι ίδιοι, αλλά φαινομενικά θέλουν να εμπνέουν άλλους να το πιστέψουν, ισχυρίζοντας πως οι 'στιγμές υπερβολής' που παράγονται από τέτοια Ουτοπικά όνειρα θα προκαλέσουν ισχυρά κινήματα. Η κλιματική αλλαγή... είναι σίγουρα κατάλληλο έδαφος για την δοκιμή μιας τέτοιας πολιτικής, μιας πολιτικής παρασκευασμένης ελπίδας, αποξενωμένη από τις καθημερινές πραγματικότητες μας. Ενώ οι πολιτικοί των νέων κινήματων - διοργανωτές, όχι δικτάτορες - βλέπουν τα κινήματα τους να μεγαλώνουν, υπάρχει ακόμα επιχείρημα για να ζούμε στον πραγματικό κόσμο.²²

Εκτός των συνεδριακών κέντρων τα νέα αστέρια μοιάζουν όλο και περισσότερο με αυτά εντός. Εντός και εκτός, το μήνυμα είναι πως ένα παγκόσμιο μέλλον μπορεί να νικηθεί μόνο αν οργανωθούμε. Όμως, η πραγματικότητα, στα οικοσυστήματα γενικά, και στα στομάχια των ανθρώπων ειδικά, είναι πως δεν υπάρχει παγκόσμιο κοινό και μοναδικό μέλλον²³ και καμία φανταστική κοινότητα, είτε κρατών είτε 'συλλογικοτήτων' (ή και των δύο, αλά Cochabamba)²⁴ μπορούν να σταματήσουν την κλιματική αλλαγή.

Βλέποντας την προφανή ανικανότητα μας να ξαναφτιάξουμε τον κόσμο όπως τον θέλουμε, κάποια άτομα αντικαθιστούν τον μύθο της 'παγκόσμιας επανάστασης' με μια πίστη στην επικείμενη 'παγκόσμια κατάρρευση' - αυτές τις μέρες, μια ανάμειξη της κλιματικής αλλαγής και της κορύφωσης παραγωγής πετρελαίου. Όπως θα δούμε αργότερα (και στα επόμενα κεφάλαια, και στα επόμενα χρόνια) η υπερθέρμανση του πλανήτη θα προκαλέσει σοβαρά τον πολιτισμό σε κάποιες περιοχές, και πιθανότατα θα τον αφανίσει σε άλλες. Όμως, σε άλλες περιοχές θα ανοίξει δυνατότητες για την εξάπλωση της κυριαρχίας του πολιτισμού. Κάποιες περιοχές μπορεί να μείνουν (σχετικά) εύκρατες - κλιματικά και κοινωνικά. Όπως για τον πολιτισμό, έτσι και για την αναρχία και για τα αναρχικά - θα μας προκαλέσει σοβαρά, ίσως μας αφανίσει. Δυνατότητες για ελευθερία και αγριάδα θα ανοίξουν και θα κλείσουν. Η τραχύτητα και ανισότητα του παρόντος θα μεγαλώσει ακόμα περισσότερο. Δεν υπάρχει παγκόσμιο μέλλον.

²² *You are Now Fucked*, Natterjack Press, (www.natterjackpress.co.uk/menu/downloads.php).

²³ Εκτός και αν η κλιματική αλλαγή φτάσει σε μια πράγματι Αποκαλυπτική μορφή, στον λεγόμενο αφανισμό End-Permian, μια πιθανότητα που διατυπώνει ο Mark Lynas στο βιβλίο του *Six Degrees: Our Future on a Hotter Planet*

²⁴ Η Παγκόσμια Συνεδρία της Ανθρωπότητας για την Κλιματική Αλλαγή του 2010, στο Cochabamba, καλέστηκε και διοργανώθηκε από το κράτος της Μπολιβίας. Υπάρχουν διάφορες αναρχικές κριτικές, βλέπε Dariush Sokolon, 'Cochabamba: Beyond the Complex — Anarchist Pride', *Shift Magazine* No. 9, 2010., και για μία πιά θετική ματιά, του Building Bridges Collective, *Space for Movement? Reflections from Bolivia on climate justice, social movements and the state* (Bristol: Self-published, 2010)

2. ΕΙΝΑΙ ΠΙΟ ΑΡΓΑ ΑΠΟ ΟΤΙ ΝΟΜΙΖΑΜΕ

Η κλιματική αλλαγή που παρατηρούμε είναι πιό γρήγορη απ ότι περιμέναμε

Ένα επαναλαμβανόμενο μοτίβο της οικολογίας είναι πως η αποκάλυψη είναι πάντα επικείμενη, αλλά πάντα αναβλείται. Κάθε γενιά φαίνεται να έχει μια τελευταία ευκαιρία να σώσει τον πλανήτη. Ο βιολόγος Μπάρι Κόμονερ είπε το 1970: *“Είμαστε σε μια χαριστική περίοδο, έχουμε τον χρόνο - ίσως μια γενιά - στον οποίο μπορούμε να σώσουμε το περιβάλλον από τις συνέπειες της βίας που του έχουμε επιβάλλει.”*²⁵ Παρόμοιες ανακοινώσεις γίνονται και σήμερα, αλλά η χαριστική περίοδος μάλλον έχει τελειώσει. Το 1990, η συντακτική ομάδα του περιοδικού *The Ecologist* εξέθεσαν μια γενική αποτίμηση της κατάστασης της γης, σε ένα βιβλίο που λεγόταν *5000 Days to Save the Planet (5000 Μέρες να Σωθεί ο Πλανήτης)*:

*Σήμερα λέγεται πως ο πλανήτης μας είναι σε κρίση, ότι καταστρέφουμε και ρυπαίνουμε, κινούμαστε προς την παγκόσμια καταστροφή... Μπορεί να έχουμε λιγότερο από δεκαπέντε χρόνια, ίσως μόνο 5000 μέρες να σώσουμε τον πλανήτη... Μία από τις ανησυχίες της Θεωρίας της Γαίας είναι ότι σπρώχνουμε φυσικές διεργασίες πέρα από τις ικανότητες να διατηρήσουν μια ατμόσφαιρα βιώσιμη για διάφορες μορφές ζωής. Πέρα από ένα σημείο, το σύστημα μπορεί να αναποδογυριστεί, να φτάσει σε μία άλλη, εντελώς νέα κατάσταση που θα ήταν πολύ δύσκολη για την ζωή όπως την ξέρουμε... όταν πυροδοτηθεί, αυτή η αλλαγή στην νέα κατάσταση θα μπορούσε να γίνει με ακραίες ταχύτητες.*²⁶

Μέχρι το 2005, η αντίστροφη μέτρηση έφτασε το μηδέν, και ο δημιουργός της Θεωρίας της Γαίας, ο James Lovelock, έγραφε το βιβλίο *The Revenge of Gaia (Η εκδίκηση της Γαίας)*, όπου δήλωσε πως πίστευε πως η γη, πιθανότατα, κινούνταν πλέον μη αναστρέψιμα προς ένα θερμό στάδιο. Ο Lovelock έφτασε σε αυτό το συμπέρασμα πρώτον ως αποτέλεσμα του ότι διαπίστωσε πως οι επιστημονικές παρατηρήσεις της κλιματικής αλλαγής ξεπερνούσαν το τι έλεγαν οι περισσότερες προβλέψεις πως θα έπρεπε να γινόταν, θεωρητικά. Σε μία απεύθυνση στον Royal Society είπε:

Η θετική ανάδραση στην θέρμανση από το λιώσιμο των πάγων στην Αρκτική και στην Ανταρκτική μόνο είναι αιτία για την επιτάχυνση της θέρμανσης του συστήματος, το σύνολο της οποίας θα είναι, ή είναι ήδη, μεγαλύτερη από αυτή από

²⁵ Παρατιθέμενο από: Christopher Manes, *Green Rage: Radical Environmentalism and the Unmaking of Civilisation* (Boston: Little Brown and Company, 1990), p. 25.

²⁶ Edward Goldsmith et al, *5000 Days to Save the Planet* (London: Hamlyn, 1990).

όλη την ρύπανση CO₂ που έχουμε προσθέσει έως τώρα. Αυτό προτείνει πως η εφαρμογή του Kyoto, ή ενός πιο ακραίου Kyoto, είναι απίθανο να πετύχει... πρέπει να καταλάβουμε πως το Σύστημα της Γης είναι πλέον σε θετική ανάδραση και κινείται αναπότρεπτα σε ένα σταθερό ζεστό στάδιο παλαιών κλιμάτων.²⁷

Η δημόσια υπεράσπιση του Lovelock για την πυρηνική ενέργεια,²⁸ ο σκεπτικισμός του για τα αιολικά ως πανάκεια, και οι ξεκάθαρες δηλώσεις του πως η τεράστια κλιματική αλλαγή είναι πλέον μάλλον αναπόφευκτη, δεν τον έχουν κάνει καθόλου καθόλου δημοφιλή με πολλούς πράσινους. Είναι εντελώς 'εκτός θεματικής'. Είναι άβολο για αυτούς, τότε, που είναι τόσο πιστοποιημένος περιβαλλοντικά και επιστημονικά. Ως πολυμαθής στα ενενήντα του, έχει δουλέψει σε διάφορα πεδία. Ιδιαίτερα, εφηύρε τον Ανιχνευτή Παγίδευσης Ηλεκτρονίων, που έκανε πιθανές την ανακάλυψη της Τρύπας του Όζοντος, και την γραφή του βιβλίου *Silent Spring* (Σιωπηλή Άνοιξη)²⁹. Η, αρχικά αιρετική, Υπόθεση της Γαίας του, μίας αυτορρυθμιζόμενης, ζωντανής Γης, είναι πλέον κοινά αποδεκτή, ως Επιστήμη του Γηινού Συστήματος (Earth System Science). Για πολλά χρόνια, έχει υποστηρίξει την άγρια επέκταση γης, και διάφορες δράσεις οικολογικής άμυνας. Ως φανατικός πεζοπόρος, εκτέλεσε προσωπικά μια σειρά μικρών βομβιστικών επιθέσεων γύρω από το δικαίωμα πρόσβασης στην φύση,³⁰ μέσα στην δεκαετία του '30! Οι επικριτές του συχνά εκτιμούν το καινοτόμο έργο του, αλλά λένε (με μία κάπως ηλικιακή προκατάληψη) πως έχει γίνει λίγο παλαβός. Το πραγματικό πρόβλημα για αυτούς, όμως, είναι πως έχει κάνει καριέρα από το να μην είναι υποχρεωμένος στην ιδεολογία ή στο πορτοφόλι κανενός. Ως εκ τούτου, έχει την δυνατότητα να λέει αυτά που πολλοί εντός επιστημονικών και περιβαλλοντολογικών κύκλων σκέφτονται, αλλά φοβούνται να πουν στο κοινό. Ο Lovelock πιστεύει πως ένα εύρος παραγόντων έχουν συμβάλλει σε μία συνεχής υπο-διάγνωση της έκτασης των ανθρώπινων επιπτώσεων στην Γη. Αυτοί οι παράγοντες περιλαμβάνουν:

- Μια ταχύτητα και πολυπλοκότητα στην αλλαγή, με την οποία δεν μπορούν να συμβαδίζουν τα προγράμματα έρευνας/έκδοσης
- Η αποτυχία στο να δούμε και να καταλάβουμε την ζωντανή Γη ως δυναμικό, αυτορρυθμιζόμενο σύστημα.
- Η έλλειψη ενωμένης σκέψης λόγω ακαδημαϊκής διαμερισματοποίησης

²⁷ James Lovelock, *Climate Change on the Living Earth*, Lecture at The Royal Society, 29 October 2007.

²⁸ Που βγάζει εντελώς νόημα, εφόσον είναι υπέρ του πολιτισμού. Πιστεύει πως η πυρηνική σχάση, και η πυρηνική αντίδραση, θα είναι ο μόνος τρόπος να 'κρατήσει τα φώτα ανοιχτά' για τον πολιτισμό. Ως κάποιος που θελει αυτά τα φώτα να σβήσουν, βλέπω την λογική των επιχειρημάτων του, αλλά δεν βλέπω τον λόγο να συμφωνήσω ή να τα αντικρούσω.

²⁹ Κατά πολλούς το βιβλίο που άρχισε το περιβαλλοντολογικό κίνημα.

³⁰ (του μεταφραστή) - Right to Roam - το δικαίωμα της πρόσβασης σε συγκεκριμένα εδάφη, όπως γη, λίμνες, ποτάμια, και άλλα, είτε είναι ιδιωτικά ή δημόσια.

- Κρατικές πιέσεις στο να γραφτούν αναφορές στην Διακυβερνητική Επιτροπή για την Αλλαγή του Κλίματος(IPCC)³¹
- Η ενδεχομένως σημαντική απόκρυψη της τωρινής θέρμανσης από την Πλανητική Σκίαση.³²

Είναι εκτός του αντικειμένου αυτού του κειμένου να δοθεί μια συνολική αποτίμηση του έργου του Lovelock, ή της γενικότερης επιστήμης γύρω από την παγκόσμια υπερθέρμανση. Μέρος του προβλήματος είναι ότι, μέχρι να διαβάσετε αυτό, η επιστήμη θα έχει προχωρήσει αρκετά. Αν ενδιαφέρεστε, δείτε τις πηγές στις παραπομπές, και διαβάστε γενικότερα. Όμως, ακόμα και αν οι λεπτομέρειες μεταβάλλονται, η αδιάλλακτη κατεύθυνση της επιστήμης είναι πως μάλλον οδεύουμε προς μια σημαντικά πιο ζεστή Γη, και γρήγορα. Πρόσφατες παρατηρήσεις μας βάζουν πιο μακριά σε αυτόν τον δρόμο, της υπερθέρμανσης, από ότι πολλά άτομα νομίζαμε ακόμα και πριν μερικά χρόνια. Δεκαετίες μακριά. Συνδυασμένο με την αδράνεια γύρω από την μείωση της εκπομπής άνθρακα, αυτό σημαίνει πως οι πιθανότητες του να 'σταματήσουμε' την γιγαντιαία κλιματική αλλαγή είναι μάλλον πολύ μικρές.

Ενώ οι ΜΚΟ ακόμα φωνάζουν πως πρέπει να σταματήσουν την θέρμανση κατά δύο βαθμούς, ολοένα και περισσότεροι επιστήμονες συζητάνε μια θέρμανση τεσσάρων βαθμών μέχρι το τέλος του αιώνα, ή ακόμα και από το 2060.³³ Δεν μιλάμε για περιθωριακή ανησυχία. Η αναφορά του IPCC του 2007 ανέφερε αύξηση μεταξύ 2 και 6.4°C αυτόν τον αιώνα. Ο Bob Watson, πρώην πρόεδρος της, προειδοποίησε πως *"ο κόσμος πρέπει να δουλέψει πάνω σε στρατηγικές μετριασμού και προσαρμογής για να προετοιμαστεί για θέρμανση 4°C."*³⁴ Αυτό είναι ήδη αρκετά κακό, αλλά ο Λάβλοκ συνεχίζει, παραθέτοντας έναν αριθμό μηχανισμών ανάδρασης που πιστεύει μας κινούν ήδη σε ένα πιο ζεστό στάδιο, το πιο γνωστό όντας το λιώσιμο των πάγων. Πως θα μπορούσε να μοιάζει αυτό το ζεστο στάδιο? Κάποια αποκορυφώματα:

- Θερμές έρημοι επεκτείνονται στον παγκόσμιο νότο, και εντός της νότιας και ίσως κεντρικής Ευρώπης.

³¹ Εδώ, είναι λιγότερο η επιστήμη που αμφισβητείται, αλλά η παρουσίαση της σε συνόδους, που έρχεται υπό πίεση από κράτη. Άλλοι στο πεδίο έχουν ζητήσει περισσότερη ανεξαρτησία από κράτη, βλέπε 'IPCC: cherish it, tweak it or scrap it?', in *Nature*, 11 February 2010.

³² Για έναν καλό ορισμό αυτού του φαινομένου, βλέπε Meinrat Andreae et al. 'Strong present-day aerosol cooling implies a hot future', in *Nature*, ή, για μια πιο απλή προσέγγιση, βλέπε το ντοκιμαντέ του BBC το 2005, 'Global Dimming', (www.bbc.co.uk/sn/tvradio/programmes/horizon/dimming_trans.shtml)

³³ '4 Degrees and Beyond: Implications of a global change of 4 plus degrees for people, ecosystems and the earth-system', από University of Oxford, το Tyndall Centre for Climate Change Research, και το Met Office Hadley Centre, www.eci.ox.ac.uk/4degrees

³⁴ Bob Watson, παρατιθέμενο στο 'How to Survive the Coming Century', *New Scientist*, 25 February 2009.

- Ψυχρές έρημοι κυρίως στον παγκόσμιο βορρά, ανακαλούνται, αφήνοντας νεα γη, σε Σιβηρία, Σκανδιναβία, Καναδά, Γροινλανδία, Αλάσκα, και, ως ένα σημείο, Ανταρκτική.
- Μαζικές προσπάθειες μετανάστευσης από ξηρές ζώνες σε κατοικήσιμες περιοχές.
- Μαζικοί ανθρώπινοι θάνατοι, επιταχυμένοι αφανισμοί άλλων ειδών.

Ο Lovelock το θέτει απλά:

*Οι άνθρωποι είναι σε μια αρκετά δύσκολη θέση και δεν νομίζω πως είναι αρκετά έξυπνοι για να αντιμετωπίσουν τι τους περιμένει. Νομίζω πως θα επιβιώσουν σαν είδος, αλλά η σφαγή αυτόν τον αιώνα θα είναι τεράστια... Ο αριθμός που παραμένει στο τέλος του αιώνα θα είναι μάλλον ένα δισεκατομμύριο, ή λιγότερο.*³⁵

Βεβαίως, δεν ξέρω εάν αυτή είναι η πραγματική εικόνα της τωρινής ή μέλλουσας κλιματικής αλλαγής. Η πραγματική πολυπλοκότητα του Συστήματος της Γης (και των ανθρώπινων κοινωνικών δυναμικών εντός της) είναι πιθανότατα εκτός της κατανόησης μας (σίγουρα της δικιάς μου) και τα μοντέλα δεν πρέπει να μπερδεύονται με την πραγματικότητα. Η ενημερωμένη υποψία μου (η υποψία είναι το μόνο που έχει κάποιος όταν περιγράφει το μέλλον) είναι πως η εικόνα αυτή είναι μάλλον μια λογική προσέγγιση. Μπορεί να μην την πιστεύετε εσείς, αλλά θα σας ζητήσω να την λαμβάνετε υπόψιν σας. Αυτή η υποψία είναι τόσο βασισμένη σε μία αναρχική κριτική του καπιταλισμού όσο σε μία ανάλυση της περιβαλλοντολογίας. Κοιτώντας γύρω μου, είναι μια πανέμορφη, ηλιόλουστη μέρα και τα φύλλα στα δέντρα λάμπουν. Όμως, υπάρχουν λίγα στην κοινωνία που ζω που μου δείχνουν πως ένα πρόβλημα στην κλίμακα, και με την πολυπλοκότητα, της κλιματικής αλλαγής θα λυθεί. Δεδομένου αυτού, νομίζω η ερώτηση δεν είναι εάν θα φτάσουμε σε έναν κόσμο που μοιάζει με αυτόν που περιέγραψα πριν, αλλά *πότε*.

Ο Lovelock προτείνει σοβαρά πως ένας τέτοιος κόσμος, ή, για να είμαστε πιο ακριβείς, τέτοιο κόσμοι, θα εμφανιστούν στο τέλος αυτού του αιώνα, και θα έχουμε μια πιο σαφής εικόνα των τάσεων της εμφάνισης τους στην μέση του αιώνα. Μπορεί να πάρει πιο πολλά χρόνια, αλλά είτε έτσι, είτε αλλιώς, καλό θα ήταν να σκεφτόμαστε τέτοιες μεταβολές όταν σκεφτόμαστε τι θέλουμε να πετύχουμε στις ζωές μας.

Για να είμαστε σαφείς, δεν μιλάμε για την αποκάλυψη της χιλιετίας, ακόμα και αν μπορεί να αισθανθεί έτσι για αυτά που θα βρεθούν στις πιο φρικτές και συναρπαστικές στιγμές. Αντιθέτως, μιλάμε για τεράστια, επιταχυνόμενη αλλαγή. Ο Τζέιμς Χάνσεν (NASA), σχολιάζει:

³⁵ Παρατιθέμενο στο 'How to Survive the Coming Century', *New Scientist*, 25 February 2009.

Εάν θέλουμε να διατηρήσουμε έναν πλανήτη παρόμοιο με αυτόν στον οποίο αναπτύχθηκε ο πολιτισμός και στον οποίο προσαρμόστηκε η ζωή, Παλαιολιθικά στοιχεία και η τωρινή κλιματική αλλαγή προτείνουν πως το CO₂ θα πρέπει να πέσει από τα 385ppm, που είναι τώρα, στα 350ppm τουλάχιστον.³⁶

Οι πιθανότητες είναι ότι δεν θα κατέβει. Η περιβαντολογική νησίδα που έχτισε ο πολιτισμός (ταξική, γεωργικά-διατηρούμενη αστική κουλτούρα) θα αρχίσει σύντομα να πέφτει σταδιακά. Μαζί με τον πολιτισμό, θα πέσουν μάλλον και πολλοί από τους πολίτες του. Και υπάρχουν πολλοί, πολλοί πολίτες.

Στρέμματα-φαντάσματα³⁷ ταΐζουν πλεονάζοντες πλυθησμούς

Στοιχείο ζωτικής σημασίας για την άνοδο του βιομηχανικού καπιταλισμού έχει υπάρξει η τεράστια αύξηση του ανθρώπινου πληθυσμού. Υπάρχουν τώρα γύρω στους εφτά δισεκατομμύρια άνθρωποι, σε σύγκριση με τους 600 εκατομμύρια στην αρχή του 18ου αιώνα. Αυτή η αύξηση έγινε σε 13 γενιές,³⁸ κάτι που, κυρίως, δεν έγινε σαν ατύχημα. Η Silvia Federici έχει παραθέσει πως μια σημαντική βάση του πρώιμου καπιταλισμού ήταν η καταστροφή του ελέγχου των γυναικών πάνω στην γονιμότητα τους: *“... οι μήτρες γίναν δημόσιο έδαφος, ελεγχόμενες από άντρες και το κράτος, και η τεκνοποίηση εξυπηρετούσε την καπιταλιστική συσσώρευση”*. Ενώ ο καπιταλισμός επέβαλε και επέτρεψε αυτήν την πιο πρόσφατη επέκταση, τραγουδάει ένα παλιότερα άσμα του πολιτισμού³⁹ - αυτήν την φορά, όμως, με μηχανική ενίσχυση.

Γεννήθηκα στην μέση της δεκαετίας του 1970, όταν ο ανθρώπινος πληθυσμός ήταν 4 δις. Όταν πεθάνω (ας ελπίσουμε, όχι μέχρι το 2050) ο ΟΗΕ εκτιμά πως ο παγκόσμιος πληθυσμός θα είναι πάνω από 9 δις.⁴⁰ Αυτή η εκτίμηση, όμως, γίνεται με την ιδέα ότι όλα θα συνεχίσουν ‘κανονικά’. Το εάν θα γίνει ή όχι αυτό, εξαρτάται από τρεις αλληλοεξαρτώμενες παράγοντες: την αντισύλληψη, τον έλεγχο θανάτων, και την προμήθεια τροφίμων.

Παγκοσμίως, παρά τα διατάγματα αιρετικών πατριάρχων σαν τον Πάπα, πολλά άτομα χρησιμοποιούν όλο και περισσότερο αντισυλληπτικά για να περιορίζουν το μέγεθος

³⁶ James Hansen, παρατιθέμενος από Bill McKibben, ‘Civilizations Last Chance’, *Los Angeles Times*, May 11 2008.

³⁷ (του μεταφραστή) Μετάφραση του όρου ghost acre/acreage, που ορίζεται πιο κάτω.

³⁸ Σε αντίθεση, ο πληθυσμός της ανθρωπότητας στις προϊστορικές κοινωνίες κυνηγών-τροφοσυλλεκτών έμεινε κάτω των 10 εκατομμύρια για 60,000 γενιές. Βλέπε Gerald Marten, *Human Ecology* (London: Earthscan Publications, 2001), pp. 26–38.

³⁹ Γένεσις 1:28 - *Τους ευλόγησε και τους είπε: «Να κάνετε πολλά παιδιά, ώστε να πολλαπλασιαστείτε, να γεμίσετε τη γη και να κυριαρχήσετε σ’ αυτήν. Να εξουσιάσετε στις θάλασσας τα ψάρια, στου ουρανού τα πτηνά και σε κάθε ζώο που κινείται πάνω στη γη».*

⁴⁰ *World Population Prospects: The 2008 Revision*, Population Division of the Department of Economic and Social Affairs of the United Nations Secretariat.

της οικογένειας τους. Η συνεχής πάλη που μας επιτρέπει να το κάνουμε είναι μια σημαντική μάχη γύρω από την οποία έχουν οργανωθεί - μεταξύ άλλων - πολλά αναρχικά.⁴¹ Όμως, η επέκταση της *αντισύλληψης* - και η πάλη για την γυναικεία απελευθέρωση⁴² γενικά - δεν θα σταματήσει τον πιθανό διπλασιασμό του ανθρώπινου πληθυσμού στην ζωή μου. Με τις συρρικνούμενες οικογένειες να γίνονται παγκόσμια πιο κοινές, είναι η δυνατότητα της βιομηχανικής ιατρικής και των μέτρων υγιεινής να θεσπίσουν τον έλεγχο *θανάτων* που είναι πλέον σημαντική. Ο ανθρώπινος πληθυσμός, τουλάχιστον αν συνεχίσει 'ως συνήθως', θα συνεχίσει να ανεβαίνει τουλάχιστον μέχρι το 2050, αρκεί όσοι ζουν σήμερα να ζήσουν τις προσδοκώμενες διάρκειες ζωής τους και να κάνουν τον προσδοκώμενο αριθμό παιδιών.

Ωστόσο, δεν χρειάζεται να περιμένουμε μέχρι τότε για να ξεπεράσουμε την μέγιστη χωρητικότητα ανθρώπων του πλανήτη, εφόσον μάλλον το έχουμε ήδη κάνει. Ο βιομηχανικός πολιτισμός έχει καταφέρει να αυξήσει την *προμήθεια τροφίμων*, εποίκίζοντας όλο και περισσότερη άγρια φύση για την γεωργία, και αναπτύσσοντας γεωργικές τεχνολογίες και μεταφορές, βασισμένες στα ορυκτά καύσιμα, της λεγόμενης 'πράσινης επανάστασης'.⁴³ Ουσιαστικά, η βιομηχανική γεωργία βασίζεται στην συγκομιδή στρεμμάτων-φαντασμάτων⁴⁴ (την απολιθωμένη φωτοσυνθετική παραγωγή οικοσυστημάτων πριν εκατομμύρια χρόνια) για να παράγουν τρόφιμα στον τρέχον ρυθμό. Αυτή η μέθοδος μπορεί να είναι μόνο προσωρινή, επειδή, εκτός και αν πιστεύει κανείς στον μύθο των απεριόριστων πόρων, κάποια στιγμή στο κυνήγι για ορυκτά καύσιμα, θα ξεμεινουμε. Πότε θα γίνει αυτό δεν πολυ ξέρουμε, παρόλο που πολλοί πιστεύουν πως έχουμε ήδη περάσει την κορύφωση παραγωγής πετρελαίου. Μερικοί μπορεί να πουν πως κυψέλες υδρογόνου, η ηλιακή ενέργεια, η γενετική μηχανική, η νανοτεχνολογία, και άλλα διάφορα θα αποτρέψουν μια κατάρρευση του πληθυσμού. Αυτοί οι απόστολοι της προόδου θυμίζουν ολοένα και περισσότερο λάτρεις κάργκο⁴⁵ στην πίστη τους ότι η τεχνολογία επιστρατευμένη από την αγορά (αν είναι καπιταλιστές) ή το κράτος (αν είναι σοσιαλιστές) θα παρέχει ότι χρειαστεί. Στην σχεδόν απίθανη περίπτωση που έχουν δίκιο,

⁴¹ Το έργο των αναρχικών των 'νέων κοινωνικών κινήσεων' της δεκαετίας '60 είναι πολύ γνωστό σε αυτόν τον τομέα, αλλά η πάλη του αναρχισμού για την αντισύλληψη πάει πολύ πιο πίσω, στην Emma Goldman και σε άλλα αναρχικά του κινήματος, όπου ήταν σημαντικό μέρος της καθημερινότητας τους. Αυτό το θέμα είναι τόσο θέμα ταξικής πάλης όσο είναι θέμα έμφυλης απελευθέρωσης. Η Goldman, μεταξύ άλλων νοσοκόμα και μαία, είχε πει πως "Οι μεγάλες οικογένειες είναι βάρος στο προλεταριάτο!"

⁴² Βλέπε George Bradford, 'Woman's Freedom', in, *How Deep is Deep Ecology?* (Detroit: Fifth Estate, 1989).

⁴³ Για μία καλή εισαγωγή στα θέματα της πράσινης επανάστασης, βλέπε Vandana Shiva, *Monocultures of the Mind: Perspectives on Biodiversity and Biotechnology*. (London: Zed Books 1998).

⁴⁴ William R. Catton Jr., *Overshoot: The Ecological Basis of Revolutionary Change* (Illinois: University of Illinois Press, 1982), p. 38.

⁴⁵ (της μετάφρασης) - τύπος θρησκευτικής πρακτικής, κυρίως σε παραδοσιακές κοινωνίες ιθαγενών, όπου οι λάτρεις επικεντρώνονται στην απόκτηση του υλικού πλούτου ενός προηγμένου πολιτισμού (των αποικιοκρατών) μέσω μαγικών θρησκευτικών τελετών, πιστεύοντας ότι η περιουσία αυτή προορίζεται για αυτούς από τους θεούς και τους προγόνους τους

που η προμήθεια τροφίμων συμβαδίζει με την αύξηση πληθυσμού, η υψηλά ελεγχόμενη φύση της προμήθειας σημαίνει πως σίγουρα η 'ελεύθερη προμήθεια' της φύσης θα είναι όλο και πιο αραιή, για ανθρώπους και άλλα ζώα.

Οπότε, ο γρήγορα αυξανόμενος ανθρώπινος πληθυσμός χρειάζεται ορυκτά καύσιμα για να επιζήσει. Τα περισσότερα μας 'τρώμε' πετρέλαιο, και οι αρρώστιες είναι συχνά ελεγχόμενες μόνο με τεχνολογία εξαρτημένη στην υψηλή ενέργεια. Αυτός είναι ένας άλλος λόγος που αμφισβητώ την ικανότητα των ακτιβιστών να πείσουν την κοινωνία να αφαιρέσει τα υπολείμματα άνθρακα. Ακούγεται ωραίο, αλλά για εκατομμύρια, αν όχι δισεκατομμύρια, θα σήμαινε μικρότερη διάρκεια ζωής, αν σταματούσαμε να εισάγουμε από το παρελθόν.

Σε έναν σημαντικά πιο ζεστό πλανήτη, ένας μεγάλος αριθμός θανάτων θα μπορούσε να γίνει ακόμα και αν δεν δεχόμαστε τις ιδέες γύρω από την κορύφωση παραγωγής πετρελαίου. Όσο μεγάλο μέρος του πλειοψηφικού κόσμου⁴⁶ θα γίνεται πιο ζεστό, και πιο φτωχό, οι αγρότες δεν θα έχουν την οικονομική δυνατότητα να εισάγουν πετροχημικά για να συνεχίσουν την παραγωγή, ακόμα και αν δεν ξεμείνουμε από ορυκτά καύσιμα. Επιπλέον, ενώ η βιομηχανική επανάσταση έχει αυξήσει προσωρινά την χωρητικότητα της γης, λόγω της γεωργικής διαδικασίας έχει χαθεί πολλή 'παραγωγική' γη, που χωρίς την χρήση λιπασμάτων δεν θα μπορεί να παράγει πλέον οργανικά τις ποσότητες που έκανε αρχικά. Ακόμα και οι κάτοικοι του παγκόσμιου νότου που είναι αρκετά 'τυχεροί' να έχουν πρόσβαση σε ορυκτά καύσιμα θα βρουν πως αυτά τα μαγικά φίλτρα χάνουν τις δυνάμεις τους όταν το χώμα ξεραίνεται, σκληραίνεται, και παρασύρεται. Με λίγα τρόφιμα και φάρμακα, οι αρρώστιες θα θερίσουν πολλούς πεινασμένους.

Θα ήταν ωραίο να φανταστούμε πως οι χώρες που θα συνεχίζουν να παράγουν σημαντικές ποσότητες τροφίμων (χάρη, εν μέρη, στις καλύτερες συνθήκες βλάστησης, για τις οποίες θα μιλήσω αργότερα) θα δωρίσουν τρόφιμα σε όλη την Γη, αλλά δεν το βλέπω. Ένα δισεκατομμύριο άνθρωποι στην Γη πεινάνε ήδη.⁴⁷ Αυτό δεν προκαλεί θεαματικούς θανάτους ολόκληρων κοινοτήτων, αλλά ανεβάζει σημαντικά την βρεφική θνησιμότητα, και κατεβάζει την μέση διάρκεια ζωής. Όμως ο καπιταλισμός, από την αρχή, είχε σαφή 'μορφή' στο να επιτρέπει (και να προκαλεί) εκατομμύρια να λιμοκτονούν με πιο τραγικούς τρόπους (ρωτήστε τους Ιρλανδούς). Ο Mike Davis μας θυμίζει για ένα ξεχασμένο παράδειγμα όταν γράφει (στο *Late Victorian Holocausts (Αργά Βικτωριανά Ολοκαυτώματα)*) για τα 30-60 εκατομμύρια άτομα που, στα τέλη του 19ου αιώνα, λιμοκτονήσαν "όχι εκτός του 'μοντέρνου παγκόσμιου συστήματος', αλλά στην ίδια την

⁴⁶ (της μετάφρασης) - ο όρος είναι μετάφραση του "majority world" - εννοώντας την πλειοψηφία της ανθρωπότητας, που βρίσκεται στην Ασία και την Αφρική. Θα μπορούσε να χαρακτηριστεί και συνώνυμο του "τρίτου κόσμου".

⁴⁷ *World Hunger Hits One Billion*, BBC (www.news.bbc.co.uk/1/hi/world/europe/8109698.stm), 19 June 2009.

διαδικασία ένταξης τους στις οικονομικές και πολιτικές του δομές.”⁴⁸ Παρόμοιες πείνες έχουν αφήσει τα σημάδια τους σε όλο τον 20ο αιώνα, πολλές κατασκευασμένες από κρατικούς σοσιαλιστές, αυτούς τους τόσο προσεκτικούς μαθητές της Βρετανικής Αυτοκρατορίας.

Θα ήταν απεγνωσμένα ουτοπικό να πιστέψουμε πως η πείνα μπορεί να εξοριστεί από την ανθρώπινη κατάσταση, αλλά τα περισσότερα που πεθαίνουν από την λιμοκτονία σήμερα, πεθαίνουν ενώ άλλοι στις κοινωνίες τους συνεχίζουν να τρώνε. Η πείνα είναι η γλώσσα της ταξικής πάλης. Η εξουσία έχει πολλά επίπεδα, και εντός των πιο φτωχών, η λιμοκτονία του μέλλοντος θα παιχτεί ως έμφυλη βία, όπως τώρα.⁴⁹

Θα αφήσω σε άλλα να συζητήσουν την σχετική συνεισφορά του μεγέθους του πληθυσμού, ή των μοτίβων βιομηχανικής κατανάλωσης (λες και αυτά τα δύο πλέον είναι εγγενώς συνδεδεμένα) στην παγκόσμια υπερθέρμανση. Σήμερα, η παγκόσμια (και τοπική) πληθυσμιακή αύξηση είναι εμπόδιο στην αφαίρεση των υπολειμμάτων άνθρακα. Αύριο, η ανικανότητα του καπιταλισμού να αφήσει την εξάρτηση του στα ορυκτά καύσιμα θα καταλήξει πιθανότατα σε μία τεράστια κατάρρευση του πληθυσμού.

Η κλιματική αλλαγή φέρνει δυνατότητες, αλλά και τέλη

Η παγκόσμια υπερθέρμανση, η πληθυσμιακή αύξηση, η κορύφωση παραγωγής πετρελαίου, και άλλα περιβαλλοντολογικά όρια, πιθανότατα δεν θα είναι η αποκάλυψη που θα σταματήσει την ηγεμονία κράτους και κεφαλαίου παντού. Η *παγκόσμια κατάρρευση* είναι μάλλον όσο μακριά όσο η *παγκόσμια επανάσταση*. Ωστόσο, σημαίνει πως ένας ολοκληρωτικός, παγκόσμιος καπιταλισμός, που περιβάλλει όλες τις σχέσεις μας, είναι ακόμα λιγότερο πιθανός. Η Δυτική εκστρατεία της πολιτισμικής εξάπλωσης έχει βρει τα όρια της. Αντίστοιχα, τα ελευθεριακά κινήματα που έχουν αναπτυχθεί σε αυτήν την εξάπλωση του καπιταλισμού, αντιμετωπίζουν πραγματικά όρια στην εξέλιξη του Αναρχισμού. Όμως, όπως η ίδρυση ενός κόσμου του Αναρχισμού έχει αποκλειστεί, έτσι οι δυνατότητες πολλών νέων/παλαιών κόσμων - *πολλών αναρχιών* - γίνονται εκτεταμένες. Μερικές από αυτές τις δυνατότητες θα ανοίξουν με συγκρούσεις, άλλες θα κλείσουν με συγκρούσεις.

Η ίδια η φύση των κρατών είναι να ελέγχουν πληθυσμούς, αλλά πολλοί από τους δισεκατομμύριους δεν θα πεινάσουν. Χθες τα Βικτωριανά ολοκαυτώματα πυροδότησαν μιλλεναριστικές εξεγέρσεις από αυτά που διώχθηκαν από τα σαρωτικά νερά της

⁴⁸ Mike Davis, *Late Victorian Holocausts: El Nino Famines and the Making of the Third World*

⁴⁹ “Αυτό το κορίτσι εδώ, για παράδειγμα, είναι σε ένα κέντρο φαγητού στην Νιγηρία, περιτριγυρισμένη από κορίτσια σαν κι αυτήν. Αυτό που είναι ιδιαίτερο είναι πως όλοι οι αδελφοί της, στην ίδια οικογένεια, ήταν μια χαρά. Στην Ινδία, στον πρώτο χρόνο ζωής, τα μωρά αγόρια και κορίτσια επιβιώνουν σε περίπου ίδια ποσοστά, επειδή τρέφονται από τον θηλασμό, που δεν ξεχωρίζει. Αντιθέτως, στις ηλικίες 1-5, τα κορίτσια έχουν 50% υψηλότερο δείκτη θνησιμότητας.” Sheryl WuDunn, *Our century's greatest injustice*.

παλίρροιας του 'παγκόσμιου συστήματος'. Αύριο, ενώ η παλίρροια ανασύρεται, και οι επιπλέον πληθυσμοί μείνουν στην άμμο (της ερήμου), θα φαίνεται πως είμαστε έτοιμοι για άλλον ένα, αν όχι πιο βίαιο, αιώνα πολέμων και εξεγέρσεων.

3. ΚΑΤΑΙΓΙΔΕΣ ΤΗΣ ΕΡΗΜΟΥ

Ο στρατός κοιτάει προς το μέλλον

Ενώ πολιτικοί, κρατών και κινημάτων, επαναλαμβάνουν κοινοτοπίες, χαμογελάνε στους υποστηρικτές τους, και αντιμετωπίζουν ο ένας τον άλλον, μερικοί ρεαλιστές κοιτούν το μέλλον της κλιματικής αλλαγής λιγότερο ως κάτι που μπορεί να αποφευχθεί, και περισσότερο ως κάτι που πρέπει να αστυνομευτεί. Στο *National Security and the Threat of Climate Change (Η Εθνική Ασφάλεια και η Απειλή της Κλιματικής Αλλαγής)*, κορυφαίοι αναλυτές και φορείς του Στρατού των ΗΠΑ διερεύνησαν διάφορα σενάρια. Το πρώτο πράγμα που βρήκαν είναι πως *“η προβλεπόμενη κλιματική αλλαγή είναι μία σοβαρή απειλή στην Εθνική Ασφάλεια της Αμερικής.”* Πως?

Σε ήδη αδύναμα κράτη, τα ακραία καιρικά φαινόμενα, η ξηρασία, οι πλημμύρες, η αύξηση της στάθμης της θάλασσας, και η γρήγορη εξάπλωση επικίνδυνων ασθενειών, θα έχουν από μόνα τους ως πιθανές συνέπειες: την αυξημένη μετανάστευση, την αποδυνάμωση και αποτυχία κρατών, και την επέκταση των ακυβέρνητων χώρων, επιδεινώνοντας υποβόσκουσες συνθήκες που θέλουν να εκμεταλλευτούν τρομοκρατικά στοιχεία, και αυξάνοντας εσωτερικές συγκρούσεις. Σε ανεπτυγμένες χώρες, αυτές οι συνθήκες απειλούν να διαταράσσουν το εμπόριο, και να φέρουν νέες προκλήσεις ασφάλειας, όπως η αυξημένη εξάπλωση ασθενειών, και η αυξημένη μετανάστευση.⁵⁰

Εκτός του ότι χαρακτήρισαν την κλιματική αλλαγή ως *“έναν νέο εχθρικό και αγχωτικό παράγοντα”*, που θα δημιουργήσει νέες απειλές, την είδαν επίσης ως κάτι που θα επιδεινώσει συγκεκριμένες υπάρχουσες απειλές.

Η Κλιματική Αλλαγή δρα ως πολλαπλασιαστής απειλών για την αστάθεια που υπάρχει ήδη σε κάποιες από τις πιο ασταθείς περιοχές στον κόσμο. Πολλές κυβερνήσεις στην Ασία, την Αφρική, και την Μέση Ανατολή, ήδη δεν διαθέτουν πλήρως τις ικανότητες για να παρέχουν τις βασικές ανάγκες: τροφή, νερό, καταφύγιο και σταθερότητα. Η προβλεπόμενη κλιματική αλλαγή θα επιδεινώσει τα προβλήματα σε αυτές τις περιοχές, και θα προσθέσει στα προβλήματα που χαρακτηρίζουν την αποτελεσματική διακυβέρνηση. Αντιθέτως με τις περισσότερες συμβατικές απειλές ασφάλειας, που περιλαμβάνουν μία μοναδική οντότητα που δρα με συγκεκριμένο τρόπο σε διαφορετικά χρονικά σημεία, η κλιματική αλλαγή έχει την δυνατότητα να προκαλέσει διάφορα χρόνια προβλήματα, που προκύπτουν παγκοσμίως στο ίδιο χρονικό διάστημα. Οι οικονομικές και περιβαλλοντικές συνθήκες θα διαβρωθούν περαιτέρω όσο μειώνεται η παραγωγή τροφής, αυξάνονται οι ασθένειες, το πόσιμο νερό γίνεται πιο σπάνιο, και πληθυσμοί μεταναστεύουν, ψάχνοντας πόρους. Αποδυναμωμένες και αποτυχημένες κυβερνήσεις, ήδη με μικρό περιθώριο

⁵⁰ CNA Corporation. *National Security and the Threat of Climate Change* (Alexandria: CNA Corporation, 2007), Finding 1.

επιβίωσης, καλλιεργούν τις συνθήκες για εσωτερικές συγκρούσεις, εξτρεμισμό, και την κίνηση προς αυξημένο απολυταρχισμό και ριζοσπαστικές ιδεολογίες...

Επειδή η κλιματική αλλαγή έχει την δυνατότητα να δημιουργήσει φυσικές και ανθρωπιστικές καταστροφές, σε βαθμό πολύ μεγαλύτερο από αυτές που βλέπουμε σήμερα, οι συνέπειες του θα καλλιεργήσουν πιθανότατα την πολιτική αστάθεια, όπου οι κοινωνικές απαιτήσεις ξεπερνούν την δυνατότητα των κυβερνήσεων να ανταπεξέλθουν.

Παρόμοιοι εφιάλτες και παρόμοιες φαντασίες συζητούνται από ειδικούς του στρατού και αλλού.⁵¹ Πρέπει να σημειωθεί πως οι στρατοί σχεδιάζουν για αυτά που είναι πιθανά, όχι μόνο αυτά που είναι σίγουρα. Επίσης, υπάρχει θεσμικό συμφέρον στο να πιστεύεις πως ο κόσμος γίνεται πιο επικίνδυνος όταν η δουλειά σου είναι να επιβάλλεις την τάξη. Ωστόσο, αξίζει να πάρουμε τις προβλέψεις τους περί διαμάχης στα σοβαρά, τουλάχιστον επειδή, όταν οι προτάσεις πολιτικής τους επιβάλλονται, σκιές των ονείρων τους μπορούν να γίνουν πραγματικότητα. Ακριβώς όπως του στρατηγού, που πάντα 'πολεμάνε στον τελευταίο πόλεμο', έτσι η εικόνα τους για τους πολέμους στο μέλλον είναι βασισμένη από τωρινές συρράξεις. Σίγουρα δεν θα έπρεπε να αποτελεί έκπληξη πως πολλή από την στρατιωτική συζήτηση γύρω από την κλιματική αλλαγή επικεντρώνεται σε θερμούς πολέμους, αποτυχημένα κράτη, και την πολιτική βία που μπορεί να αναδυθούν από αυτά. Στην πιθανότητα ψυχρών πολέμων, εντός του παγκόσμιου βορρά, και πιο χαμηλά στον παγκόσμιο νότο, δεν δίνεται τόση σημασία. Θα συνεχίσω τώρα, αλλά θα γυρίσω στην πιθανότητα ψυχρών πολέμων αργότερα.

Θερμοί πόλεμοι και αποτυχημένα κράτη

Βλέποντας τις συρράξεις σήμερα, υπάρχει μια προφανής ζώνη έντασης στον Ισημερινό, που προβλέπεται να επεκταθεί σημαντικά. Υπάρχει λόγω ενός αριθμού μεταβλητών, που περιλαμβάνουν την συσσωρευμένη περιβαλλοντική επίδραση από πολιτισμούς που κατέρρευσαν, την κληρονομιά της δυτικής αποικιοκρατίας, υψηλούς πληθυσμούς, την ύπαρξη 'πόρων' χρήσιμων για τον καπιταλισμό, και οικοτόπων στο περιθώριο της γεωργικής βιωσιμότητας.⁵² Βλέποντας αυτά που περιέγραψαν οι στρατηγοί, κάποιες κυβερνήσεις σε αυτές τις περιοχές θα πέσουν, ενώ άλλες, σε διαφορετικούς βαθμούς, θα 'αποτύχουν'. Κάποια κράτη θα αποσυρθούν στις πρωτεύουσες τους, αφήνοντας την υπόλοιπη υποτιθέμενη επικράτεια τους σε ένα μωσαϊκό πολέμου και ειρήνης, ενώ άλλα θα κατακλυστούν από εμφύλιους, επαναστάσεις και διακρατικές συγκρούσεις. Θα υπάρξει πολύς τρόμος, αλλά και τόσες δυνατότητες για να δημιουργήσουμε ελεύθερες ζωές.

⁵¹ 'Australia military head warns of Pacific climate instability', *France 24*, 3.11.2010 (www.france24.com).

⁵² James R. Lee, *Climate Change and Armed Conflict: Hot and Cold Wars* (London: Routledge, 2009), p. 7.

Χωρίς έκπληξη, υπάρχει διαχωρισμός ανάμεσα στους στρατιωτικούς αναλυτές για το τι θα έπρεπε να κάνουν οι μεγάλες δυνάμεις. Κάποιοι πιστεύουν πως "... ίσως θα εμπλεκόμαστε πιο συχνά σε τέτοιες καταστάσεις, είτε μόνοι μας είτε με συμμάχους, να βοηθήσουμε παρέχοντας σταθερότητα πριν χειροτερέψουν οι συνθήκες και εκμεταλλευτούν από εξτρεμιστές." Επίσης πως "ίσως θα καλεστούμε να πάρουμε μέρος σε απόπειρες σταθεροποίησης και ανακατασκευής εάν αρχίσει κάποια σύρραξη, για να αποτρέψουμε επιπρόσθετη καταστροφή και να ανασυστήνουμε ένα σταθερό περιβάλλον."

⁵³ Άλλοι προβλέπουν έναν σημαντικά μειωμένο ρόλο παγκόσμιας αστυνόμευσης, σε ένα πραγματικό τέλος της Νέας Τάξης Πραγμάτων που προκήρυξαν οι ΗΠΑ, που, "στην έλλειψη τρόπων βοήθειας σε τοπικές αρχές για την αποκατάσταση τάξης, θα αποσυρθεί πιθανότατα σε έναν συνδυασμό πολιτικών, που, πρακτικά, ανέρχονται σε καραντίνα."⁵⁴

Οι αναρχικοί των κοινωνικών κινήματων σε αυτές τις περιοχές θα έπρεπε να σκεφτούν σοβαρά τι πρακτικές προετοιμασίες μπορούν να γίνουν για την αυτοκυβέρνηση, τους εμφύλιους πολέμους, την επιβίωση και την δυστυχώς αναπόφευκτη εμφάνιση και ενίσχυση απολυταρχικών δυνάμεων και εθνοτικών συγκρούσεων. "Πρέπει να έχουμε την δυνατότητα να υπερασπιστούμε τους εαυτούς μας, να επιβιώσουμε, και να εκμεταλλευτούμε κρίσεις της κοινωνίας, συμπεριλαμβανομένου καπιταλιστικών επιχειρήσεων με σκοπό να μας καταστρέψουν. Η διχασμένη και βιομηχανική φύση της σημερινής κοινωνίας έχει ήδη καθορίσει την αυριανή αστάθεια."⁵⁵

Στα βάθη των κρίσεων λόγω κοινωνικών απαιτήσεων "που υπερβαίνουν τις δυνατότητες του κράτους", τα χρυσά χρόνια του Αναρχισμού μπορεί να επιστρέψουν. "Εάν η κλιματική αλλαγή έχει ως αποτέλεσμα την μειωμένη βροχόπτωση και την μειωμένη πρόσβαση στο φυσικό κεφάλαιο που διατηρεί τον βιοπορισμό, η φτώχεια θα επεκταθεί, οδηγώντας σε αυξημένη κοινωνική αδικία, άρα σε καλύτερες ευκαιρίες προπαγάνδισης, στρατολόγησης και επέκτασης για επαναστατικά κινήματα."⁵⁶ Ποιός ξέρει, μπορεί να δούμε ακόμα και σκηνές όσο δραματικές όσο τα αναρχικά τεθωρακισμένα τρένα της Μαρία Νικηφόροβα.⁵⁷ Από τις στέπες της Ουκρανίας, στα βουνά του Μεξικού, και στους δρόμους

⁵³ *National Security and the Threat of Climate Change* (Alexandria: CNA Corporation, 2007), p. 6.

⁵⁴ Kurt M Campbell et al, *The Age of Consequences: The Foreign Policy and National Security Implications of Global Climate Change* (Centre for Strategic and International Studies, 2007), παρατιθέμενο από: Gwynne Dyer, *Climate Wars* (Toronto: Random House, 2009), p. 19.

⁵⁵ *Down with Empire, Up with Spring!* (Te Whanganui a Tara/Wellington: Rebel Press, 2006), p. 118.

⁵⁶ R Nordas and N.P. Gleditsch, 'Climate change and conflict', *Political Geography* (26) 627–638 (2007), παρατιθέμενο στο, James R. Lee, *Climate Change and Armed Conflict: Hot and Cold Wars* (London: Roudedge, 2009), p. 15.

⁵⁷ Η Μαρία Νικηφόροβα "ήταν η μόνη γυναίκα αρχηγός μεγάλης επαναστατικής δύναμης στην Ουκρανία - μια *atamansha*. Το τρένο 'Free Combat Druzhina' ήταν εξοπλισμένο με δύο μεγάλα κανόνια και τεθωρακισμένη επίπεδη φορτάμαξα. Τα βαγόνια ήταν φορτωμένα με τεθωρακισμένα αμάξια, πολυβόλα *tachanka*, άλογα, και στρατιώτες, που σημαίνει πως το απόσπασμα σίγουρα δεν ήταν περιορισμένο στον σιδηρόδρομο. Το τρένο ήταν γεμάτο πανό, που γράφανε 'Η απελευθέρωση των Εργατών είναι υπόθεση των Ίδιων των Εργατών', 'Ζήτω η Αναρχία', 'Η Εξουσία εκτρέφει Παράσιτα', και 'Η Αναρχία είναι η Μητέρα της Τάξης'... Με τις μαύρες σημαίες και τα κανόνια, τα κλιμάκια της Μαρία έμοιαζαν σαν πειρατικά καράβια, ταξιδεύοντας στις Ουκρανικές Στέπες." —

της Βαρκελώνης, ένας τεράστιος αριθμός αυτών που θεωρούνταν αναρχικοί/ές, το κάνανε εμπλεκόμενα σε πολέμους.

Δυστυχώς, στα περισσότερα μέρη, τα επαναστατικά κινήματα είναι πιο πιθανό να είναι κρατιστικά, παρά ελευθεριακά. Αυτό είναι εν μέρη λόγω του μεγάλου αριθμού εξουσιαστικών πολιτικών συμμοριών, σε σχέση με τον αριθμό ατόμων που θεωρούνται ελευθεριακά, αλλά επίσης επειδή σε ακραίες καταστάσεις, οι άνθρωποι στρέφονται προς τις ακραίες λύσεις. Σε μερικά μέρη αυτό μπορεί να είναι η αυτοοργάνωση, η αποκέντρωση και η αλληλοβοήθεια, αλλά σε πολλά δεν θα υπάρχει κοινωνική λύση, μόνο οι ψευδείς υποσχέσεις δεσποτών και προφητών. Αυτό δεν σημαίνει ότι δεν θα μπορούσαμε να συναγωνιστούμε μαζί τους, μεταδίδοντας τις 'δικές μας' θρησκευτικές ελπίδες μιας νέας αυγής για την ανθρωπότητα. Όμως, αν είμαστε ειλικρινείς με τις εαυτές μας, έχοντας ήδη απορρίψει την θρησκεία, θα ήταν παρωδία της ηθικής μας να την χρησιμοποιήσουμε για την στρατολόγηση, και για την χαρά της αταξίας.

Όπου προκύψουν ορατές και έντονες ελευθεριακές κοινωνικές δυνάμεις, είναι πιθανό πως πολλά άτομα, από άλλα μέρη του κόσμου, θα ταξιδέψουν για να συμμετάσχουν. Όσο τα σύννεφα μαυρίζουν, πολλά από την οικογένεια μας θα στραφούν προς ξεσπάσματα ένοπλης αντίστασης - όπου και να είναι. Αυτά τα ξεσπάσματα έρχονται από βαθιά αισθήματα αγάπης και αλληλεγγύης, αλλά και επειδή, για να είμαστε ειλικρινής, μια τέτοια δράση είναι ελκυστική, και ως αντιμιλιταριστές, δεν είναι συχνά που έχουμε την ευκαιρία για ανοιχτό πόλεμο. Αυτή η μηδενιστική επιθυμία - ενισχυμένη σε έναν όλο και πιο πολύπλοκο κόσμο - απλά να βγεις και να τα 'γαμήσεις όλα', είναι, αν όχι μια δημιουργική ορμή, σίγουρα μια δυνατή. Αυτήν την ορμή, μπορεί να μην την έχουν όλα μας, αλλά την έχουν πολλά. Υπάρχει εδώ μια αμήχανη συμμετρία ανάμεσα στις συναισθηματικές δυνάμεις μας, και αυτές των πολεμιστών και στρατιωτών γενικά.

Στα πρώην εδάφη αποτυχημένων και πεσμένων κρατών, οι εθνοτικές συρράξεις θα γίνουν πολύ πιο κοινές, τουλάχιστον μέχρι να ελαττωθεί ο πληθυσμός σε ένα επίπεδο που αρμόζει περισσότερο σε έναν πολύ πιο ζεστό πλανήτη.

Τα αποτυχημένα κράτη έχουν επίπεδα συρράξεων τόσο υψηλά και συνεχείς, που ακόμα και οι αλλαγές αναφοράς του IPCC θα χειροτερέψουν τις συνθήκες βιοπορισμού. Οι τάσεις προτείνουν πως θα υπάρξουν κοινωνικές ή φυλετικές συγκρούσεις, και όχι πόλεμοι μεταξύ κρατών. Οι κλιματικές τάσεις θα αγνοήσουν τα σύνορα, και τα αποτυχημένα, επιρρεπείς κράτη θα εξαπλωθούν σαν ιοί.⁵⁸

Malcolm Archibold, *Atamansha: The Story of Maria Nikiforova, the Anarchist Joan of Arc* (Edmonton: Black Cat Press, 2007), pp. 21–22.

⁵⁸ James R. Lee, *Climate Change and Armed Conflict: Hot and Cold Wars* (London: Routledge, 2009), p. 93.

Ειρηνευτές στα ζωντανά νεκροταφεία

Τέτοιες δυνάμεις, εθνοτικών συρράξεων, θα είναι πολύ πιο ευρείες από τις ομάδες οργανωμένες γύρω από Δυτικές ιδεολογίες - ελευθεριακές ή εξουσιαστικές. Αυτές οι δυνάμεις έχουν, εν τέλει, την ικανότητα να δώσουν πραγματικές λύσεις (ακόμα και προσωρινά) στις άμεσες ανάγκες, σε περιοχές που τα βασικά για την επιβίωση είναι λιγότερα από τα διψασμένα στόματα. Αυτό γίνεται, βεβαίως, παίρνοντας πόρους από 'τους άλλους'. Επιπλέον, οι εθνοτικές συρράξεις μπορούν να ξεσπάνε όταν 'ο αγώνας είναι αποκαρδιωτικός' αλλά οι συναισθηματικές δυνάμεις είναι έντονες.

Υπάρχει μια παρηγορητική πίστη, πως άτομα θα πάρουν μέρος οικειοθελώς σε συρράξεις, με κίνητρο τις λογικές στρατηγικές σκέψεις, τις οικογενειακές ρητορικές, ή κάποιο ιστορικό βάρος. Αυτή η πίστη διαλύεται όταν βλέπουμε τις ρητές επιθυμίες των ίδιων μαχητών και μαχητριών. Για ένα δραματικό, Ευρωπαϊκό παράδειγμα, μπορούμε να διαβάσουμε την έρευνα του Mattijs van de Ports για μία κοινότητα σε έναν εμφύλιο πόλεμο. Στο *Gypsies, Wars and Other Instances of the Wild (Τσιγγάνοι, Πόλεμοι και άλλα περιστατικά της Άγριας Φύσης)*, παρουσιάζει τις φωνές ανθρώπων που "σε εορταστική διάθεση, πήραν τον ρόλο των βαρβάρων."

'Πως είναι αυτό πιθανό στην Ευρώπη, στα τέλη του 20ου αιώνα?' ήταν η ερώτηση που περνούσε από το μυαλό μου... Αυτό που ο πόλεμος στην πρώην Γιουγκοσλαβία μας ανάγκασε να αντιμετωπίσουμε είναι πως οι άνθρωποι ήταν πρόθυμοι να πάρουν μια συνειδητή επιλογή, να αγκαλιάσουν την οπισθοδρόμηση, την βαρβαρότητα και την επιστροφή στην άγρια φύση. Πάρτε τους Σέρβους μαχητές, που ονειρεύονται μια επιστροφή στην Σερβία επικών ποιημάτων "όπου δεν υπήρχαν ηλεκτρισμός, υπολογιστές, όπου οι Σέρβοι ήταν χαρούμενοι και δεν είχαν πόλεις, τα εκτροφεία του κακού."⁵⁹

Ότι κάποιες μοντέρνες παραστρατιωτικές ομάδες αντικατοπτρίζουν ρομαντικές επιθυμίες, ενώ βομβαρδίζουν πόλεις, σφάζουν χωριά, και σκοτώνονται, ούτε πρέπει να μας εκπλήσσει, ούτε αναγκαστικά να ακυρώνει τις ρομαντικές επιθυμίες. Ωστόσο, προτείνει - μαζί με την ευχαρίστηση στην καταστροφή για την οποία έχουν μιλήσει διάφοροι στρατιώτες, και πολλά αναρχικά - πως υπάρχει ένα είδος σύνδεσης μεταξύ μιας γενικευμένης ορμής για καταστροφή, και μιας αηδίας προς την πολύπλοκη ανθρώπινη κοινωνία.

Ο Randolph Bourne είχε δίκιο όταν είπε πως "ο πόλεμος είναι η υγεία του κράτους",⁶⁰ αλλά και αυτή η ορμή παίζει ρόλο, ειδικά εκεί όπου οι 'πλευρές' δεν είναι πλέον κράτη. Η περιγραφή του πολέμου μεταξύ φυλών του Αμαζονίου, του Γάλλου

⁵⁹ Mattijs Van de Port, *Gypsies, Wars and Other Instances of the Wild: Civilisation and its Discontents in a Serbian Town* (Amsterdam: Amsterdam University Press, 1998), pp. 15–17.

⁶⁰ Randolph Bourne, 'War is the Health of the State'. Bureau of Public Secrets (www.bopsecrets.org).

αναρχικού ανθρωπολόγου Pierre Clastres, δεν είναι άμεσα μεταβιβάσιμη στις εθνοτικές συρράξεις μεταξύ μη-αναρχικών λαών, αλλά υπάρχει μια συσχέτιση:

Ποιά είναι η λειτουργία του πρωτόγονου πολέμου? Να σιγουρευτεί η μονιμότητα της διασποράς, της ατομίκευσης των ομάδων. Ο πρωτόγονος πόλεμος είναι το έργο μιας λογικής διαχωρισμού, που εκφράζεται σποραδικά στις ένοπλες συρράξεις. Ο πόλεμος εξυπηρετεί στην διατήρηση κάθε κοινότητας στην πολιτική ανεξαρτησία της... Τώρα ποιά είναι η νομική δύναμη που αποδέχεται όλες τις διαφορές για να τις καταστείλει, που συντηρεί τον εαυτό της μόνο για να καταργήσει την λογική του πολλαπλού, έτσι ώστε να επιβάλλει την αντίθετη λογική της ενοποίησης? Ποιό είναι το άλλο όνομα του Ενός που αρνείται ουσιαστικά την πρωτόγονη κοινωνία? Είναι το Κράτος.⁶¹

Δεν είναι μόνο ύβρις και υπεκφυγή όταν τα στρατιωτικά φερέφωνα περιγράφουν τις κρατικές εισβολές ως 'ειρηνευτικές'. Η εθνική ποικιλομορφία και η αυτονομία συχνά εμφανίζονται από την αλληλοβοήθεια εντος κοινοτήτων, και την εχθρότητα μεταξύ κοινοτήτων. Θα ήθελα να πιστέψω (και η ιστορία μας με στηρίζει) πως τα άτομα φερόμενα ως αναρχικά, δεν θα προκαλέσουν ποτέ τόσο πόνο όσο οι Σέρβοι εθνικιστές (ένα παράδειγμα που επέλεξα επίτηδες για την απέχθεια του), αλλά θα έπρεπε να αναγνωρίσουμε πως η θέληση μας να 'τα γαμήσουμε όλα' έχει, εν μέρει, το ίδιο κίνητρο, τον διαμελισμό του πολιτισμού, που βρίσκεται σε διάφορες εθνοτικές συρράξεις, και στα μυαλά στρατιωτών και μαχητών γενικά. Όσο η κεντρική εξουσία αποδυναμώνεται σε μερικές περιοχές, δυνατότητες για αναρχία, με τις χαρούμενες και τις φρικτές έννοιες, θα ανοίξουν.

Από τις Ταραχές (τροφής) στην Εξέγερση

Οι κλιματικοί πόλεμοι μπορεί να εξαλείψουν πολλά αναρχικά, αλλά είναι απίθανο να εξαλείψουν τον Αναρχισμό, που ως πολιτικό κίνημα έχει επιβιώσει διάφορες σφαγές σε παλαιότερες, τοπικές αποκαλύψεις.⁶² Παρά τις φρικτές εικόνες τρομοκρατίας τα τελευταία 200 χρόνια, ο Αναρχισμός είναι, όπως το έθεσαν οι New York Times, "το δόγμα που δεν λέει να μείνει πεθαμένο".⁶³ Αυτό είναι ενθαρρυντικό, αλλά δεν είμαστε ιδεολογικές μηχανές. Είναι σημαντικό τα ίδια τα αναρχικά - δηλαδή εγώ, εσύ, οι οικογένειες και οι φίλοι μας, οι φίλες που δεν έχουμε γνωρίσει ακόμα - να συνεχίσουν να ζουν - όχι μόνο

⁶¹ Pierre Clastres, *Archaeology of Violence* (New York: Semiotext(e), 1994), pp. 164–165.

⁶² Είτε εξοντώθηκαν σε περιόδους (αντ-)επανάστασης, είτε ως ο επιλεγμένος στόχος της εξουσίας σε μια περίοδο κοινωνικής ειρήνης - τα αναρχικά έχουν την τάση, ιστορικά, να ταλαιπωρούνται. Έχουμε χάσει και πολλά αναρχικά που, για να δραπτετεύσουν τον πολιτισμό, διέφυγαν στα ναρκωτικά ή την αυτοκτονία.

⁶³ Joseph Khan, 'Anarchism, the Creed that Won't Stay Dead', New York Times, 5 August 2000.

‘το ιδανικό’. Είναι σημαντικό για μένα! Πάνω κάτω, μπορεί να έχουμε είκοσι χρόνια (μάλλον περισσότερα) να προετοιμαστούμε για αυτές τις ρήξεις, όχι σαν εναλλακτική σε άλλες μορφές αγώνα και άλλα καθήκοντα, αλλά ως ένα αναπόσπαστο κομμάτι μιας μακροπρόθεσμης, πολύπλευρης στρατηγικής. Για μερικά, θα είναι επίσης ζήτημα ζωής ή θανάτου.

Ενώ οι μελλοντικοί κλιματικοί πόλεμοι θα είναι μια επέκταση των τωρινών συνθηκών, είναι πιθανό πως θα είναι πολύ πιο μεγάλοι, και πολύ πιο έντονοι. Σε μερικά μέρη, άνθρωποι, και αναρχικά μεταξύ τους, θα μπορούσαν να μεταμορφώσουν κλιματικούς πολέμους σε επιτυχημένες ελευθεριακές εξεγέρσεις. Σε άλλες, η μάχη μπορεί να είναι απλά για επιβίωση, ή ακόμα για έναν θάνατο με αξιοπρέπεια και νόημα. Αυτοί που είναι σε σχετικά σταθερά κοινωνικά περιβάλλοντα - πολιτικά και κλιματικά - θα αντιμετωπίσουν μάλλον ένα όλο και πιο καταπιεστικό κράτος παρακολούθησης, και μια ‘μάζα’ που φοβάται όλο και περισσότερο ‘τον βαρβαρισμό πέρα από τα τείχη’.

Τι πραγματικά, πρακτικά πράγματα πρέπει να γίνουν είναι κάτι που εξαρτάται κυρίως στο που είσαι, και ποιός ή ποιά είσαι. Ενώ ίσως έχουμε κάποιες κοινές προσδοκίες, η κλιματική αλλαγή ενισχύει την βασική αλήθεια, πως δεν έχουμε ένα κοινό παγκόσμιο μέλλον. Ενώ παντού, ο εχθρός είναι η αποξένωση και η εξημέρωση,⁶⁴ οι καταστάσεις στο Μπέισινγκστούκ και το Μπαγκλαντές είναι πολύ διαφορετικές στο παρόν, και θα είναι στο μέλλον. Στην διάλεξη του στην Royal Society, ο Lovelock είπε:

Τώρα αντιμετωπίζουμε την σκληρή επιλογή μεταξύ μιας επιστροφής στην φυσική ζωή ως μικρές σπείρες κυνηγών-τροφοσυλλεκτών, ή ενός πολύ μειωμένου πολιτισμού υψηλής τεχνολογίας...⁶⁵

Αντί για μια επιλογή, το πιο πιθανό είναι πως θα υπάρχουν και τα δύο είδη επιζώντων (όπως υπάρχουν και τώρα) - βιομηχανικοί πολίτες υψηλής τεχνολογίας, και αναρχικοί κυνηγοί-τροφοσυλλέκτες χαμηλής τεχνολογίας. Μεταξύ αυτών των δύο άκρων θα βρίσκονται, θαμμένοι ή πεινασμένοι, οι “πολύ μειωμένοι” (πολύ λόγω των πολέμων

⁶⁴ Η θεμελιώδης ‘φύση’ όλων των πολιτισμών είναι μία πλασματική αποξένωση από την αγριάδα, που βαθαίνει όσο γινόμαστε αποξενωμένοι ο ένας από την άλλην, από την γη, από το προϊόν της εργασίας μας, και ακόμα και από τις ίδιες μας επιθυμίες. Τα άγρια ζώα (και οι άνθρωποι) εξημερώνονται, όταν διαχωρίζονται από τα φυσικά περιβάλλοντα τους, και τα ελεύθερα μέλη του είδους τους. Η κυριαρχία καίγεται στους εγκεφάλους μέσω της βίας, και τον καταμερισμό των πόρων. Η αγριάδα εξημερώνεται, εκτός και εντός. Η γένεση της “εξημέρωσης περιλάμβανε την ενσωμάτωση της παραγωγής, πολύ πιο αυξημένους καταμερισμούς της εργασίας, και τις ολοκληρωμένες βάσεις της κοινωνικής διαστρωμάτωσης. Αυτό εξελίχθηκε σε μια καθοριστική μετάλλαξη στον χαρακτήρα της ανθρωπίνης ύπαρξης, και στην εξέλιξη της, που θολώνεται όλο και περισσότερο από την βία και την εργασία.” John Zerzan, *Elements of Refusal* (C.A.L Press: Columbia, 2006), p. 77. Ενώ είναι σημαντικό να προσπαθήσουμε να καταλάβουμε την προέλευση τους, θα ήταν λάθος να δούμε την αποξένωση και την εξημέρωση ως γεγονότα του παρελθόντος, αντί για μια διαδικασία, στην οποία μπορεί να αντισταθεί κάποιος.

⁶⁵ James Lovelock, *Climate Change on the Living Earth*, (The Royal Society: London, 29 October 2007).

του κλίματος), μαζί με αυτούς που παλεύουν για μια πιθανά (ή όχι) πιο ελεύθερη ζωή στα όρια της γεωργικής/αγροτικής βιωσιμότητας. Ας δούμε, λοιπόν, τι δυνατότητες υπάρχουν για ελευθερία και αγριάδα σε μερικές από αυτές τις αποκλίνουσες μορφές ζωής.

4. ΑΦΡΙΚΑΝΙΚΟΙ ΔΡΟΜΟΙ ΣΤΗΝ ΑΝΑΡΧΙΑ

Αναρχικά στοιχεία στην καθημερινή (χωρική) ζωή

Για να εξετάσουμε μελλοντικές δυνατότητες για ελευθερία στην χωρική ζωή, ας κοιτάξουμε, ως παράδειγμα, την ήπειρο που συχνά διαγράφεται. Αυτές τις μέρες, “η Αφρική έχει πρόβλημα στην εικόνα της”⁶⁶: πόλεμος, πείνα, αρρώστια και εκκλήσεις για φιλανθρωπία. Όσο προχωράει ο χρόνος, αυτή η μονομερής εικόνα μιας ευρείας ηπείρου θα παραφουσκωθεί ακόμα περισσότερο από την κλιματική αλλαγή και τις εμπλοκές του καπιταλισμού της καταστροφής.⁶⁷ Στα προηγούμενα κεφάλαια, είδαμε πως η κλιματική αλλαγή θα προκαλέσει και θα επιδεινώσει εμφύλιους, κυρίως μέσω της αυξημένης έλλειψης τροφής, νερού, και γης. Πολλοί βλέπουν αυτές τις μελλοντικές συρράξεις ως μια γενίκευση της εικόνας της Αφρικής που έχουν τώρα. Αυτό είναι σε μεγάλο βαθμό λανθασμένο.

Οι περισσότεροι πόλεμοι στην Αφρική σήμερα γίνονται λόγω της ύπαρξης πόρων, παρά της έλλειψής τους.⁶⁸ Ανακλήσεις στο παγκόσμιο εμπόριο θα μπορούσαν να αρνηθούν οξυγόνο σε αυτές τις φωτιές. Για παράδειγμα, όσο το πετρέλαιο εξαντλείται, περιοχές όπως το Δέλτα του Νίγηρα, σε πολιορκία από τα κρατικά/εταιρικά συμφέροντα, πιθανότατα θα γίνουν για άλλη μια φορά στάσιμα νερά, αντί για πεδία μάχης. Το παίρνω ως δεδομένο πως δεν θα δούμε ολική μετατροπή, σε όλη την Αφρική, στον Δυτικό αναρχισμό, άρα η εξέλιξη των κοινωνιών θα βασίζεται, σε μεγάλο μέρος, στο πως είναι τώρα. Και τώρα κάποιες καλές πληροφορίες από την Αφρική - σε πολλά μέρη και πολλά επίπεδα, οι κοινότητες της έχουν σημαντικά αναρχικά χαρακτηριστικά, με μια μειονότητα που είναι λειτουργικές αναρχίες. Ας ακούσουμε τι έχει να πει ο Sam Mbah, Νιγηριανός αναρχοσυνδικαλιστής:

Σε μεγάλο ή μικρό βαθμό... [πολλές] παραδοσιακές Αφρικανικές κοινωνίες εξωτερίκευαν μια αναρχική έκφραση που, εαν εξεταστεί, προσδίδει αξιοπιστία στην ιστορική κοινοτοπία πως οι κυβερνήσεις δεν έχουν υπάρξει πάντα. Είναι μόνο πρόσφατα φαινόμενα, άρα, δεν είναι αναπόφευκτα στην ανθρώπινη κοινωνία. Ενώ κάποια αναρχικά στοιχεία στην παραδοσιακή Αφρικανική κοινωνία υπήρξαν κυρίως

⁶⁶ Speech by the dishonourable Minister for Foreign Trade (Nigeria) Mr. G Yhema, Crown Plaza Hotel, The Hague, 27 April 2000.

⁶⁷ Βλέπε: Naomi Klein, *The Shock Doctrine: The Rise of Disaster Capitalism* (London: Penguin, 2008).

⁶⁸ Αντίθετα με την ιδέα πως μια μείωση πόρων θα φέρει αυξημένες συρράξεις, πολλές έρευνες δείχνουν πως οι αυξημένοι πόροι φέρνουν αυξημένες συρράξεις. Οι συρράξεις προκαλούνται από έναν συνδυασμό απληστίας και αδικίας, και συχνά, η απληστία είναι ο κινητήρας, ενώ η αδικία είναι η αιτιολογία. “Αυτό προτείνει πως η κατάρα των πόρων, εκθέτοντας αυτούς στην εξουσία στον πειρασμό του πλούτου, είναι η πιο σημαντική δύναμη βίας και διαμάχης.” - Camilla Toulmin, *Climate Change in Africa* (London: International African Institute and Zed Books, 1999), p. 118.

σε περασμένα στάδια ανάπτυξης, κάποια εμμένουν, παραμένοντας αισθητά και μέχρι σήμερα. Αυτό σημαίνει πως τα ιδεώδη του Αναρχισμού μπορεί να μην είναι τόσο νέα στις Αφρικανικές συνθήκες. Αυτό που είναι νέο είναι η έννοια του Αναρχισμού ως ιδεολογία κοινωνικών κινήματων. Η αναρχία ως αφηρημένη έννοια μπορεί όντως να είναι [κυρίως] άγνωστη στους Αφρικανούς, αλλά δεν είναι καθόλου άγνωστη ως τρόπος ζωής...

Εκδηλώσεις αναρχικών στοιχείων στις Αφρικανικές κοινότητες... ήταν και είναι, ως ένα σημείο, ακόμα έντονες. Περιλαμβάνουν την μερική ή ολική απώλεια ιεραρχικών δομών, κρατικών θεσμών, και της εμπορευματοποίησης της εργασίας. Θέτοντας το θετικά, [μερικές κοινωνίες] ήταν (και είναι) σε μεγάλο βαθμό αυτοδιαχειριζόμενες, ίσες και δημοκρατικές.⁶⁹

Ο βαθμός στον οποίο η Αφρική θεωρείται 'χαμένη υπόθεση' στην 'παγκόσμια κοινή γνώμη', είναι εν μέρει λόγω του επιπέδου του οποίου οι κοινωνίες της είναι αναρχικές, και όχι εντελώς εσώκλειστες εντός των καπιταλιστικών σχέσεων.

Γιατί έχουν επιβιώσει οι αναρχικές κοινωνικές σχέσεις στην Αφρική σε τέτοιο βαθμό? Ο Jim Feast, γράφοντας για το Αμερικάνικο αναρχικό περιοδικό Fifth Estate, έχει κάποιες απαντήσεις:

Στην υποσαχάρια Αφρική, εκτός της μειονότητας των χωρών με μεγάλους λευκούς πληθυσμούς αποίκων, και πολύτιμους πόρους (όπως τα διαμάντια ή ο χαλκός), υπήρξε μικρή διείσδυση των καπιταλιστικών γεωργικών μορφών ή του κράτους εντός του εσωτερικού. Στην αποικιοκρατική εποχή... οι αυτοκρατορικές δυνάμεις είχαν μόνο περιορισμένους σκοπούς. Δεν υπήρχε επιθυμία να επενδύσουν έτσι ώστε να σιγουρευτούν πως το κράτος μπορούσε να προβάλλει την εξουσία σε κάθε γωνία των καινούριων αποικιών... Και, μετά την ανεξαρτησία, τα κράτη αποίκων εξαιρέθηκαν... Οι Αφρικανοί μείναν μόνο ελάχιστα επηρεασμένοι από την αγορά. Ενώ άρχισαν να παίρνουν μέρος στο εμπόριο, η αγροικία και το αγρόκτημα παρέμειναν η βάση τους, όπου υπήρχε ακόμα ένα ήθος συντήρησης. Τα εμφανής σημεία είναι ακόμα αυτά. Όσο και να έχει επεκταθεί η επίδραση του παγκόσμιου καπιταλισμού, η πλειονότητα της υποσαχάριας Αφρικής δεν έχει σχηματιστεί ουσιαστικά από την εξουσία κράτους και κεφαλαίου. Επίσης, ενώ σε ... [πολλά μέρη του πλανήτη] ... υπάρχει αγώνας έτσι ώστε να σχηματιστούν εναλλακτικές

⁶⁹ Sam Mbah and IG Igariewy, *African Anarchism: The History of a Movement* (Tucson: See Sharp Press, 1997), pp. 27–33.

οικονομίες, στα μέρη της Αφρικής που συζητάμε, μια γερή οικονομία διαβίωσης, που δεν νοιάζεται για κέρδη και επέκταση του κεφαλαίου, συνεχίζει να υπάρχει.⁷⁰

Λαοί χωρίς κυβερνήσεις

Ενώ αναρχικά στοιχεία είναι διάχυτα στην Αφρική, υπάρχουν επίσης ολόκληρες αναρχικές κοινωνίες.⁷¹ Μερικές από αυτές υπάρχουν περικυκλωμένες από πιο ενσωματωμένους πληθυσμούς, ενώ άλλες είναι πραγματικά απομακρυσμένες από την εξωτερική εξουσία - μέσω τύχης ή αποφυγής. Τα περιβάλλοντά τους, που δεν είναι ευνοϊκά για τις αυτοκρατορίες, είναι σημαντικοί παράγοντες στην επιβίωση αυτών των κοινωνιών, και στην ικανότητα τους να προστατέψουν την αυτονομία τους.

Πολλές κοινωνίες έχουν παραμείνει αναρχικές στο εσωτερικό τους, ενώ έχουν αποδεχτεί επιφανειακά την εξωτερική εξουσία. Αυτό, δεν θα έπρεπε αναγκαστικά να το βλέπουμε ως αφομοίωση. Δεν αρέσει στις κυβερνήσεις να αφήνουν την ανοιχτή αντίθεση ατιμώρητη, επειδή φοβούνται μην επηρεάσει άλλους πολίτες. Όμως, δεν έχουν πάντα την δυνατότητα να εσωτερικεύσουν εντελώς προϋπάρχουσες ή απομονωμένες κοινωνίες, ειδικά αν αυτές είναι πονηρές. Για την κοινότητα, η "κρατική εξουσία και εξωγήινη πολιτική κουλτούρα... είναι τόσο διαφορετικές και δυνατές που... η άμεση αντίσταση σύντομα φαίνεται απρόσιτη. Η παθητική προσαρμογή είναι επίσης απίθανη. Η πιο αποδεκτή πιθανότητα είναι κάποιου είδους συνεργασία, με την ιδέα πως 'ήμασταν εδώ πριν από αυτούς, θα είμαστε εδώ μετά από αυτούς.'⁷² Σε μερικές καταστάσεις, αυτό έχει την μορφή προφορικού συμβολαίου, περίπου έτσι 'Θα προσποιηθούμε πως μας κυβερνάτε, εσείς θα προσποιηθείτε πως το πιστεύετε'. Σε άλλες καταστάσεις 'το ξεγέλασμα του κράτους' μπορεί να περιλαμβάνει μια πολύπλοκη σειρά τακτικών, που μπορεί να περιλαμβάνουν την παροχή βασικών λειτουργιών, την επιστροφή στις παραδόσεις, τις συχνές μετακινήσεις ή την χειραγώγηση της ισορροπίας μεταξύ αντιπάλων εξωτερικών δυνάμεων.

Κάποιοι μπορεί να έχουν αντιρρήσεις, πως αυτές οι αναρχίες δεν είναι αυτές που θα σχεδιάζαμε 'εμείς' αν 'εμείς' μπορούσαμε να κάτσουμε και να σχεδιάσουμε την 'ιδανική' κοινωνία για αυτούς⁷³ - αλλά είναι αναρχίες. Ενώ είναι πολύ πιο ίσες από τις κοινωνίες

⁷⁰ Το επόμενο είναι επίσης σημαντικό να σημειωθεί: "Τέτοιες περιορισμένες σχέσεις ήταν στο συμφέρον των... [αφεντικών], που επίτηδες δημιούργησαν μια ημι-εργατική τάξη. Ο Thompson λέει 'Ιδιοκτήτες ορυχείων και υπεύθυνοι αγροκτημάτων βασίζονται στο ότι οι χωριάτες [που έρχονται να δουλέψουν προσωρινά] παράγουν επίσης για τους εαυτούς τους στα αγροκτήματά τους (που καλλιεργούνται, ενώ λείπουν, από τις οικογένειές τους). Εφόσον οι εργάτες έχουν και αυτό το μέσο διαβίωσης, οι μισθοί μπορούν να κρατηθούν χαμηλοί." - Jim Feast, 'The African Road to Anarchism?', in, *Fifth Estate* Vol. 43 No. 2 2008.

⁷¹ Για μια καλή επισκόπηση μερικών πραγματικών, και όχι φανταστικών, αναρχιών στην Αφρική και αλλού, βλέπε: Harold Barclay, *People Without Government: An Anthropology of Anarchy* (London: Kahn SrAverill, 1990).

⁷² P Skalniak, *Outwitting the State*, (New Brunswick: Transaction Publishers, 1989), p. 13

⁷³ Μία, για μένα, αποτρόπαια και εντελώς εξουσιαστική άσκηση που κάνουν ακόμα μερικά αναρχικά.

που τις περικυκλώνουν, περιλαμβάνουν συνήθως κάποιου είδους σχέσεις εξουσίας βασισμένες στο φύλο και την ηλικία, τον καταμερισμό της εργασίας, ή την δουλειά των ζώων. Δεν βλέπω κανένα από αυτά τα πράγματα ως καλά, αλλά πρέπει να θυμόμαστε πως, σε μεγαλύτερο ή μικρότερο βαθμό, είναι όψεις κάθε πολιτισμένης κοινωνίας. Τουλάχιστον αυτές δεν έχουν ταξική πάλη και κράτος! Είναι αναρχίες, ακόμα και αν δεν ταιριάζουν στις προσδοκίες των 'δικών μας' δυτικών Αναρχισμών. Δεν θα έπρεπε να τις εξιδανικεύουμε (όσο δεν θα έπρεπε την Chiapas του σήμερα, ή την Βαρκελώνη του 1936), και δεν πρέπει να τις 'στηρίζετε'. Όμως, αυτές είναι υπάρχουσες αναρχίες, είναι η δραστήρια κοινωνική δημιουργία εκατομμυρίων ανθρώπων που αντιστέκονται στην συγκέντρωση της εξουσίας. Θα ήταν ανόητο εάν, χτίζοντας τις δυνατότητες μας για ελευθερία, αγνοούσαμε αυτές τις αναρχίες. Αυτά από εμάς που απελευθερωνόμαστε από την εξουσία, μπορούμε να βρούμε γνώσεις, έμπνευση και προειδοποιήσεις στα παραδείγματα τους.⁷⁴

Οι κοινοί πόροι επιστρέφουν όσο το παγκόσμιο εμπόριο αποσύρεται

Για αυτές στην Αφρική, το γεγονός πως υπάρχουν αναρχίες, και πως κάποιες αναρχικές τάσεις παραμένουν ευρείες, αφήνει δρόμους διαφυγής και επιβίωσης ανοιχτούς, που μπορούν να χρησιμοποιηθούν όσο οι εξουσίες καταρρέουν, αποσύρονται ή καταστρέφονται. Θα έπρεπε να σημειωθεί πως πολλές κοινωνίες που βασίζονται στους κοινούς πόρους εντός της Αφρικής είναι εναλλακτικές, που ενεργοποιήθηκαν αφού πολύπλοκα βασίλεια κατέρρευσαν ή καταργήθηκαν από αυτοκρατορίες (Δυτικές και Αφρικανικές). Ενώ η αποικιοκρατική ελίτ συχνά αστυνόμευε μέσω των τοπικών παραδοσιακών αρχών, τσακωνόντουσαν και με αυτές. Οι κυρίαρχες τάξεις δρουν για το ίδιο τους το συμφέρον, όχι για το συμφέρον ενός ασαφούς συστήματος ιεραρχικής εξουσίας. Η επίθεση στην τοπική εξουσία από εξωτερικές ελίτ άνοιξε τις πιθανότητες για την αναρχία στο παρελθόν, και αυτό το μοτίβο συνεχίζει. Για άλλη μια φορά, ο Jim Feast:

Να μια ειρωνεία της ιστορίας. Τα τελευταία 15 χρόνια, [σε μερικά σημεία του] βιομηχανικά μη-ανεπτυγμένου κόσμου, το κράτος έχει μαραζώσει, όχι λόγω της υπέρβασης του, μα λόγω της επέκτασης του παγκόσμιου καπιταλισμού. Οι κρατικές καταρρεύσεις στην περιφέρεια του κεφαλαίου δεν σημαίνουν πως οι κυβερνήσεις έχουν εντελώς εξαφανιστεί, αλλά πως πολλά κράτη έχουν ελαττωθεί, ότι δεν είναι πλέον οι απολυταρχικοί θεσμοί ελέγχου που βλέπουμε στις χώρες του Βορρά.

⁷⁴ Εννοείται, χωρίς να χάνουμε την αίσθηση των ταξικών σχέσεων, της ισορροπία της εξουσίας, των παλών και των χαρών γύρω μας, εκεί που μένουμε. Πολλοί αγωνιστές ξέρουν την πολυπλοκότητα της πάλης σε άλλες χώρες, αλλά ασχολούνται λίγο με τον κοινωνικό πόλεμο γύρω τους.

Από την ανεξαρτησία, οι περισσότερες χώρες της Υποσαχάριας Αφρικής έχουν υπάρξει μονοκομματικά κράτη, με επικεφαλείς διεφθαρμένους 'δυνατούς άντρες' που κυβερνούν συνδυάζοντας την στρατιωτική καταπίεση και την κατανομή χάρων σε ακόλουθους... Ο έξυπνος 'δυνατός άντρας' βλέπει πως όχι μόνο οι άμεσοι συνεργάτες του (που στελεχώνουν το κράτος), αλλά και τοπικοί και φυλετικοί ηγέτες κάθε είδους, πρέπει να καλλιεργηθούν, χρηματοδοτώντας έργα υποδομών (που δίνουν τέλειες ευκαιρίες και για λαδώματα) στα πεδία τους. Όμως, με τις πολιτικές διαρθρωτικής προσαρμογής που επιβλήθηκαν σε αυτές τις χώρες, αυτή η μορφή διακυβέρνησης έχει [συχνά] πάψει να υπάρχει επειδή τα χρήματα για να διατηρηθούν αυτά τα δίκτυα στήριξης δεν είναι πλέον εκεί... Σε μια κίνηση να υποστηριχθεί η διακυβέρνηση των ελίτ, έχει υπάρξει μια εκτενής μεταμόρφωση σε πολυκομματικές δημοκρατίες. Από το 1988 μέχρι το 1999, ο αριθμός κρατών στην υπο-Σαχάρια Αφρική διαθέτοντας πολυκομματικές εκλογές πήγε από 9 σε 45. Αυτό, προσωρινά και κυνικά, λύνει δύο προβλήματα για την κρατική διακυβέρνηση... Αποκαθιστά ένα ίχνος αξιοπιστίας και νομιμότητας σε ένα σύστημα που δεν μπορεί πλέον να παρέχει ούτε στήριξη ούτε κοινωνική πρόνοια στους πολίτες του, και το αναζωογονεί, διαχωρίζοντας πελάτες εντός των κομμάτων, έτσι ώστε η κάθε πολιτική παράταξη να πρέπει να διοχετεύει λιγότερα χρήματα, εφόσον εξυπηρετεί μια μικρότερη βάση πελατών⁷⁵ ...

Άλλη μια απώλεια της κρατικής εξουσίας είναι η ανικανότητα της να προσφέρει ελάχιστη πρόνοια στην πολιτεία, όπως η εκπαίδευση και η υγεία, που τα προγράμματα διαρθρωτικής προσαρμογής αποκλείουν λόγω κόστους. Ενώ κάποιες από αυτές τις υπηρεσίες αναλαμβάνονται από διεθνείς οργανώσεις, οι περισσότερες συνεχείς υπηρεσίες προσφέρονται από ομάδες από την ίδια υποβαθμισμένη κοινωνία. Με άλλα λόγια, όπως το θέτει ο Thompson, *'Η πτωτική κρατική ικανότητα υποχρέωσε την κοινωνία να αυξάνει την αυτάρκεια της.'* Οι κάποτε καταπιεσμένες ομάδες γυναικών, τα συνδικάτα εργατών, οι ενώσεις αγροτών, και άλλα δίκτυα της κοινωνικής βάσης, παίρνουν μεγαλύτερη ευθύνη στην κοινωνική και οικονομική ζωή...

[Άρα ίσως εδώ βλέπουμε έναν Αφρικανικό δρόμο στον Αναρχισμό] όπου η χρηματική οικονομία και το κράτος, που είναι σε κατάσταση μερικής κατάρρευσης ή απόσυρσης, παραχωρούν όλο και περισσότερες λειτουργίες σε μη-χρηματικές, μη-κρατιστικές κοινότητες που οργανώνονται στην βάση της αλληλοβοήθειας?⁷⁶

Αυτό ήδη συμβαίνει σε μερικές περιοχές με έναν τρόπο που δεν εμπεριέχει ανοιχτή διαμάχη. Σε άλλες, αυτή η αναζωογόνηση των κοινών πόρων είναι *μια* από τις δυνάμεις που γεμίζουν το κενό που αφήνει ο μαχόμενος θρυμματισμός των 'αποτυχημένων

⁷⁵ Ενώ συμφωνώ με τον συγγραφέα εδώ, θα έλεγα πως 'το θέμα των πελατών' είναι ένας παράγοντας στην επέκταση πολυκομματικών συστημάτων αλλά σίγουρα όχι ο μόνος. Η κατάρρευση του Σοβιετικού Μπλοκ, η Σοσιαλδημοκρατική κινητοποίηση εντός της Αφρικής, όπως και οι απαιτήσεις - οικονομικά και ιδεολογικά - της Δύσης, είναι μερικοί άλλοι παράγοντες. Θα είναι ενδιαφέρον να δούμε πως η επέκταση της Κινέζικης εξουσίας θα επηρεάσει αυτό...

⁷⁶ Jim Feast, *'The African Road to Anarchism?'*, in, *Fifth Estate* Vol. 43, No. 2, 2008.

κρατών'. Η διαρθρωτική προσαρμογή είναι εννοείται κάτι που γίνεται σε συγκεκριμένο χρόνο. Όπως βλέπουμε και από την επέκταση της Κίνας εντός της Αφρικής, τα εγχειρήματα της εξουσίας κυμαίνονται. Ωστόσο, η διεργασία που παρατηρείται είναι μια ένδειξη του τι θα μπορούσε να γίνει σε πολλά μέρη όσο το παγκόσμιο εμπόριο αποσύρεται σε έναν κόσμο φτωχό σε πόρους, κατά την διάρκεια της επίδρασης της κλιματικής αλλαγής.

Ξεγελώντας το κράτος

Μαζί με αυτούς που, σκανταλιάρικα, θα μπορούσαμε να περιγράψουμε ως 'lifestyle' αναρχικούς,⁷⁷ η Αφρική έχει έναν αυξανόμενο, αλλά ακόμα μικρό, αριθμό ομάδων που οργανώνονται στα πλαίσια του Αναρχισμού. Αυτές είναι απίθανο να αλλάξουν τις όψεις ολόκληρης της ηπείρου, αλλά μπορεί να παίξουν σημαντικούς ρόλους σε αναδυόμενα κινήματα, και πάλεις. Επαναλαμβάνοντας τα προηγούμενα λόγια του Seaweed: *"Οποιαδήποτε βιοπεριοχή μπορεί να απελευθερωθεί μέσω μιας αλληλουχίας γεγονότων και στρατηγικών βασισμένων στις μοναδικές καταστάσεις της."* Ακόμα και αν δεχτούμε την απόρριψη οποιασδήποτε δυνατότητας για μία παγκόσμια αναρχική επανάσταση, δεν υπάρχει κανένας λόγος να πούμε πως μια τοπική αναρχική εξέγερση κάπου στην Αφρική (ή αλλού) είναι απίθανη, εφόσον είναι κάτι που γίνεται πιο πιθανό λόγω των παραγόντων που συζητήθηκαν ήδη. Με μάλλον υπερβολικά αισιόδοξους όρους, ο Sam Mbah διατυπώνει πως:

Η διαδικασία της αναρχικής μεταμόρφωσης στην Αφρική μπορεί να φανεί συγκριτικά εύκολη, δεδομένου ότι η Αφρική δεν έχει δυνατά καπιταλιστικά θεμέλια, ανεπτυγμένους ταξικούς σχηματισμούς και σχέσεις παραγωγής, και ένα σταθερό, εδραιωμένο κρατικό σύστημα.⁷⁸

Ενώ ένας εκπληκτικός αριθμός Αφρικανικών χωματόδρομων οδηγούν στην αναρχία,⁷⁹ αυτά που έχουν συζητηθεί μπορεί να ισχύουν και με πολλές άλλες περιοχές. Για παράδειγμα, στο εξαιρετικό του βιβλίο *The Art of Not Being Governed (Η Τέχνη του Να Μην Κυβερνιέσαι)*,⁸⁰ ο James C. Scott διηγείται πολλαπλά παραδείγματα αναρχιών στην Νοτιοανατολική Ασία. Ακόμα και εκτός των αναρχιών, κοινότητες χωρικών που δεν

⁷⁷ Ένα φθηνό αστέιο εις βάρος του Murray Bookchin, και της γελοίας διχοτομίας του περί 'Κοινωνικού vs Lifestyle Αναρχισμού'.

⁷⁸ Sam Mbah and IG Igariewy, *African Anarchism: The History of a Movement* (Tucson: See Sharp Press, 1997), p. 108.

⁷⁹ "Η βελτίωση χτίζει ίσιους δρόμους. Ωστόσο, οι στραβοί δρόμοι χωρίς βελτιώσεις είναι έργα ιδιοφυΐας." William Blake, παρατιθέμενος από, Lawrence Millman, *Last Places: A Journey in the North* (London: Sphere Books, 1992).

⁸⁰ James C. Scott, *The Art of Not Being Governed: An Anarchist History of Upland South-East Asia* (New Haven: Yale University Press, 2009).

έχουν χάσει εντελώς την αυτάρκεια τους, κρατάνε υψηλά επίπεδα αυτονομίας - η Γη είναι η Ελευθερία!⁸¹ Δυστυχώς σε πολλά μέρη οι κοινοτικές παραδόσεις έχουν εξαφανιστεί, οι 'κοινοί πόροι' (ή η 'άγρια φύση') έχουν περιφραχθεί, και οι αγρότες έχουν μεταμορφωθεί εξαναγκαστικά σε μισθωτούς εργάτες. Σε άλλα μέρη, ωστόσο, δεν έχει γίνει αυτό, για διάφορους λόγους, μεταξύ άλλων η αντίσταση. Τα κράτη δεν περνάνε πάντα το δικό τους.

Το ρεύμα της Δυτικής εξουσίας θα απομακρυνθεί από πολλά, αλλά σίγουρα όχι όλα, τα μέρη του πλανήτη. Θα αφήσει ένα χάλι από κοινωνικά απομεινάρια και ξεβράσματα πίσω του. Κάποια κομμάτια αναρχίας, κάποιες απαίσιες συρράξεις, αυτοκρατορίες, ελευθερίες, και εννοείται, αφάνταστη παραξενιά. Ενώ τα κράτη αποσύρονται και 'αποτυχαίνουν' - λόγω ταραχής, ηλιθιότητας, επανάστασης, εσωτερικής διαμάχης, κλιματικού άγχους - οι άνθρωποι θα συνεχίζουν να σκάβουν, να σπέρνουν, να καλλιεργούν, να ζούνε - οι περισσότεροι, βεβαίως, σε πολύ πιο δύσκολα κλίματα, και λίγοι με την εγγύηση μιας ειρηνικής ζωής. Σε πολλά μέρη, η εμπορευματοποιημένη γη θα ανακτηθεί, θα μεταμορφωθεί σε κοινούς πόρους, και νέες κοινότητες θα σχηματιστούν από πρόσφυγες από οικονομίες που έχουν καταρρεύσει. Αναρχικές κοινωνίες - παλιές και νέες - θα χρειαστεί να υπερασπιστούν την ελευθερία και τις ζωές τους, μέσω αποφυγής, μέσω όπλων, μέσω φυγής, και 'ξεγελώντας το κράτος'.

Έχουμε ρίξει μια κλεφτή ματιά στις δυνατότητες που ανοίγουν (και κλείνουν) από μέλλοντες κλιματικούς πολέμους, και την ανάκληση της κρατικής διακυβέρνησης από χωρικές κοινότητες - αλλά τι γίνεται με την ελευθερία στα ασταθής σύνορα του πολιτισμού? Και τι γίνεται με την ελευθερία πέρα από αυτά τα σύνορα - στην άγρια φύση?

⁸¹ Εάν το αμφιβάλλετε, γιατί να μην δοκιμάσετε ένα ευχάριστο πείραμα, δοκιμάζοντας μια γεύση ελευθερίας τρώγοντας τροφή που δεν αγοράστηκε με πουλημένο χρόνο, αλλά καλλιεργημένη με τα ίδια σας τα χέρια. Υποπτεύομαι πως η εμπειρία θα σας πείσει πως η γη είναι ελευθερία, και θα σας κάνει να επιθυμείτε περισσότερα από τα δύο. Για αυτές στις οποίες αρέσουν οι παραπομπές όσο το χώμα κάτω από τα νύχια, βλέπε: *The Ecologist, Whose Common Future? Reclaiming the Commons* (London: Earthscan, 1993)

5. Ο ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΥΠΟΧΩΡΕΙ, Η ΑΓΡΙΑΔΑ ΕΠΙΜΕΝΕΙ

*Συνάντησα έναν ταξιδιώτη από χώρα αρχαία.
Είπε: τεράστια, δίχως κορμό, δυο πόδια πέτρινα
Υψώνονται στην έρημο... Κοντά τους, μες στην άμμο
Βυθισμένο, ένα θρυμματισμένο πρόσωπο· τα σκυθρωπά του
Χείλη, πτυχωμένα σ' ένα χαμόγελο ψυχρής υπεροχής,
Λένε ο γλύπτης τους πως διάβασε σωστά αυτά τα πάθη
Που ακόμη ζούνε χαραγμένα στ' άψυχα ετούτα πράγματα
Το χέρι που τα περιέλασε και την καρδιά που τα 'θρεψε.
Και πάνω στο κρηπίδι αυτές οι λέξεις αχνοφαίνονται:
"Οζυμανδίας τ' όνομά μου, ο Βασιλεύς των Βασιλέων,
Κοιτάξτε τα έργα μου. Ισχυροί, κι απελπιστείτε! "
Άλλο τίποτα δεν μένει. Γύρω από τη φθορά
Των κολοσσιαίων ερειπίων, απέραντη, γυμνή,
Μόνη η έρημος, κι επίπεδη, απλώνεται μακριά.
- Οζυμανδίας, Percy Bysshe Shelley, 1817*

Οι αυτοκρατορίες εξαπλώνουν ερήμους που δεν μπορούν να επιβιώσουν

Διαβάστε το στα ερείπια της Ur και της Mu Us, στα ερημοποιημένα χωράφια του Wadi Faynan⁸² και στην κοιλάδα Tehuacan.⁸³ Οι αυτοκρατορίες εξαπλώνουν ερήμους που δεν μπορούν να επιβιώσουν. Οι επιδρομές, οι εξεγέρσεις και η εγκατάλειψη συχνά σηματοδοτούν την πτώση πολιτισμών, όμως η πραγματική δουλειά για την καταστροφή τους πάντα γίνεται από τους ίδιους τους ηγέτες, εργάτες και τρόφιμους. Εργαζόμαστε όλοι μαζί πρός την καταστροφή των πολιτισμών μας.⁸⁴

Ο πολιτισμένος άνθρωπος έχει περπατήσει γύρω από την Γη, και έχει αφήσει ερήμους στις πατημασιές του.⁸⁵

⁸² Graeme Barker, 'A Tale of Two Deserts: Contrasting Desertification Histories on Rome's Desert Frontier', in, *World Archaeology*, vol 33, No.3, 2002, pp. 488–507.

⁸³ Helmut Geist, *The Causes and Progression of Desertification* (Aldershot: Ashgate Publishing, 2005), pp. 4–7.

⁸⁴ Όσοι το αμφισβητούν θα μπορούσαν να διαβάσουν. Clive Ponting, *A Green History of the World: The Environment and the Collapse of Great Civilisations*. (London: Penguin Books, 1991). Να σημειωθεί πως ο Ponting, πριν γίνει ακαδημαϊκός, απέφυγε την φυλάκιση (μέσω απρόοπτης απαλλαγής από τους ένορκους). Είχε αποκαλύψει, ως δημόσιος υπάλληλος, την αλήθεια για την Υπόθεση Belgrano, την Βρετανική βύθιση ενός Αργεντίνικου πλοίου ενώ αυτό υποχωρούσε.

⁸⁵ Vernon G. Carter and Tom Dale, *Topsoil and Civilization* (Oklahoma: University of Oklahoma Press, 1974).

Η έκταση στην οποία η παγκόσμια υπερθέρμανση θα προκαλέσει την επέκταση ζεστών ερήμων είναι άγνωστο, αλλά το ότι θα το κάνει - και δραστικά - είναι αρκετά σίγουρο. Η αλληλεπίδραση της γης, του κλίματος και της αστικής εξουσίας θα συνεχίσει να είναι κυρίαρχος παράγοντας, καθορίζοντας την ιστορία, και το άνοιγμα εδαφών για πιο ελεύθερες ζωές. Το ότι τα γεωργικά συστήματα θα αποτύχουν, όσο ο ξηρός κόσμος επεκτείνεται, σημαίνει πως, για άλλη μία φορά, οι πολιτισμοί θα πρέπει να υποχωρήσουν από πολλά από τα εδάφη που έχουν κατακτήσει. Σε μερικά μέρη, αυτό θα είναι συνολικό, σε άλλα ένα ζήτημα έκτασης.

Στην μητρική μου γλώσσα, οι έρημοι είναι μη κατοικήσιμες, εγκαταλελειμμένες, *ερημωμένες*. Αλλά από ποιά; Όχι από τα κογιότ ή τους τρυποφράκτες. Όχι από τα μυρμήγκια και τους κροταλίες. Όχι από τις σαύρες, τις σουρικάτες, τις ακακίες, τις κατσίκες, τις περιστερόκοτες, ή τα κόκκινα καγκουρό. Οι έρημοι και τα ξηρά περιβάλλοντα γενικά είναι συχνά βιολογικά ποικιλόμορφα, όμως, λόγω της φύσης τους, η ζωή είναι πιο αραιή από ότι σε άλλα οικοσυστήματα. Ενώ μερικές περιοχές της ερήμου δεν έχουν ζωή, στις περισσότερες κοινότητες ζώων, πουλιά, έντομα, βακτήρια, και φυτά τρέχουν, πετούν, κυλάνε, εξαπλώνονται και μεγαλώνουν, σε ζωές μη καθορισμένες, μη εξημερωμένες από τον πολιτισμό. Η αγριάδα είναι μέσα μας και παντού γύρω μας. Η μάχη για να συγκρατηθεί και να ελεγχθεί είναι η συνεχής εργασία του πολιτισμού. Όταν αυτή η μάχη χαθεί, και τα χωράφια ερημωθούν, η αγριάδα θα επιμείνει.

Πίσω από την σκόνη, εντωμεταξύ, κάτω από τον στοιχειωμένο από γύπες ουρανό, η έρημος περιμένει - οροπέδια, λόφοι, φαράγγια, ύφαλοι, καταβόθρες, γκρεμοί, κορυφές, ξηρές λίμνες, αμμόλοφοι, και το Άγιο Βουνό.⁸⁶

Νομαδικές ελευθερίες και η κατάρρευση της γεωργίας

Θυμάμαι να κάθομαι σκυφτά μέσα στο κόκκινο, κάτω από τον καυτό ήλιο, ο άνεμος χαμηλά, η ησυχία της ερήμου ήταν απόλυτη... ή θα ήταν, αν δεν είχε, εννοείται, τόσο κουτσομπολιό. Υπάρχουν άνθρωποι εδώ, δεν είναι όλες οι έρημοι αβίωτες, αλλά, για τα κράτη, η υπεραξία είναι αδύνατη. Η αραιότητα της ζωής προτιμά την νομαδικότητα - είτε από βοσκούς, τροφοσυλλέκτες, νομάδες, ή εμπόρισσες.

Κανένα δεν μπορεί να ζήσει αυτήν την ζωή και να αναδυθεί απaráλλαχτο. Θα κουβαλάει πάντα, όσο αχνό και να είναι, το αποτύπωμα της ερήμου, την πυροσφραγίδα που σημαδεύει τους νομάδες.⁸⁷

⁸⁶ Edward Abbey, *Desert Solitaire: A Season in the Wilderness* (New York: Ballantine Books, 1971), pp. 303–305.

⁸⁷ Wilfred Theiseger, *Arabian Sands* (London: Penguin, 1959).

Ενώ η συγκέντρωση της εξουσίας μπορεί να προκύψει από οποιαδήποτε κοινωνία με ένα επίπεδο εξημέρωσης, γενικά, όσο πιο νομαδικός είναι ένας λαός, τόσο πιο πιθανό να είναι πιο ανεξάρτητος. Τα κράτη το ξέρουν αυτό, όπως μπορούμε να δούμε στις εκτεταμένες προσπάθειες να *τακτοποιήσουν* τα προβλήματα τους με νομάδες της ερήμου. Είτε είναι η επίμονη επιβίωση των Αβορίγινων τρόπων ζωής στην Αυστραλία,⁸⁸ η ασυμβίβαστη αντίσταση των Απάτσι, καθοδηγούμενη από τον Βικτόριο, ή η πρόσφατη εξέγερση των Τουαρέγκ στην Σαχάρα, οι νομάδες είναι συχνά επιδέξιοι στην μάχη ή/και φυγή.

Η Helene Claudot-Hawad λέει σε μια συζήτηση των συρράξεων μεταξύ των Τουαρέγκ και των μοντέρνων κρατών, πως: *“Τα σύνορα των κρατών έχουν, εξ ορισμού, μία σταθερή, ακίνητη και απροσδιόριστη γραμμή, και είναι επίτηδες φτιαγμένα για να μην παραβιάζονται. Χωρίζουν, υποτίθεται, αμοιβαίως αντιπάλους φορείς.”*⁸⁹ Ότι η αντιστεκόμενη ανεξαρτησία των νομάδων είναι συχνά ανάμεικτη με μια πρακτική δυσπιστία στα σύνορα, τους κάνει απειλητικούς για την ιδεολογική βάση των κυβερνήσεων.

Η παγκόσμια υπερθέρμανση θα ωθήσει τους ανθρώπους σε μεταμορφώσεις στο πως χρησιμοποιείται η γη. Όπως σημειώθηκε στο προηγούμενο κεφάλαιο, σε μερικά μέρη, η χωρική αυτάρκεια θα αντικαταστήσει πιθανά τις εξαγωγικές μονοκαλλιέργειες, ενώ σε άλλα μέρη, μαραμμένες καλλιέργειες θα αντικατασταθούν από την κτηνοτροφία. Στις αναπτυσσόμενες ξηρές ζώνες, ένα μεγάλο κομμάτι αυτών που θα προσαρμοστούν, θα πρέπει να αποδεχτούν και να αγκαλιάσουν τις νομαδικές ελευθερίες, και τις εποχικές μετακινήσεις.⁹⁰ Σε άλλα μέρη, νομαδικοί βοσκοί μπορεί να επανέλθουν σε μια ζωή κληνών-τροφοσυλλεκτών.

⁸⁸ Παράδειγμα: Christobel Mattingley ed, *Survival In Our Own Land: Aboriginal experiences in ‘South Australia’ since 1936* (Sydney: Hodder & Stoughton, 1988).

⁸⁹ Για ένα καλό πλαίσιο για την κατάσταση των Τουαρέγκ, βλέπε Helene Claudot-Hawad, *A Nomadic Fight Against Immobility: the Tuareg in the Modern State*, in, Chatty, Dawn ed. *Nomadic Societies in the Middle East and North Africa: Entering the 21st century*. (Leiden: Brill Academic Publishers, 2006).

⁹⁰ “Βλέποντας την πιθανή άνοδο σε θερμοκρασίες, και τις αλλαγές στην βροχόπτωση, πολλοί αγρότες θα αντιμετωπίσουν ακόμα πιο απαιτητικές καταστάσεις καλλιέργειας. Η κτηνοτροφία μπορεί να πάει κάπως καλύτερα από την καλλιέργεια, ειδικά όσο οι βοσκοί απομακρύνονται από βοοειδή, που δεν αντέχουν την ζέστη, και αρχίζουν να εστιάζουν σε κασίκες, πρόβατα και καμήλες, που αντεπεξέρχονται καλύτερα σε πιο ξηρές, ζεστές καταστάσεις.” (p. 12).

“Γενικά, όμως, η κτηνοτροφία θα είναι πιθανότατα πιο ανθεκτική από την επιχειρηματική γεωργία, εφόσον τα ανάμεικτα κοπάδια των μικροϊδιοκτητών μπορούν να ανταπεξέλθουν καλύτερα στην απρόβλεπτη βροχόπτωση. Τα συστήματα εποχικών μετακινήσεων όπου τα ζώα κινούνται σε σχέση με τις εποχές, είναι επίσης καλύτερα από αυτά όπου τα ζώα κρατούνται σε τεράστιες εμπορικές φάρμες γαλακτοκομικών και μοσχარიού. Στις περιοχές που πιθανότατα θα γίνουν πιο ζεστές και πιο ξηρές, η σύσταση των κοπαδιών θα αλλάξει, από βοοειδή σε έναν μεγαλύτερο αριθμό γιδιών και καμήλων. Εάν αυτό σημαίνει πως λιγότερα βόδια μπορούν να διατηρηθούν, αυτό θα έχει παράπλευρες συνέπειες στην ικανότητα να καλλιεργηθεί η γη.” (p. 60)

Camilla Toulmin, *Climate Change in Africa* (London: International African Institute and Zed Books, 2009).

Για το μεγαλύτερο μέρος της ανθρώπινης ύπαρξης, όλοι και όλες ήταν τροφοσυλλέκτες, και η άγρια φύση ήταν το σπίτι μας. Οι κοινωνίες κυνηγών-τροφοσυλλεκτών περιλαμβάνουν μερικές από τις πιο ίσες στην Γη,⁹¹ και όπου τέτοιες κουλτούρες έχουν επιβιώσει, το έχουν κάνει σε περιοχές απομακρυσμένες από την κεντρική εξουσία, και συχνά ακατάλληλες για γεωργία. Για παράδειγμα, ο λαός Spinifex της Ερήμου Great Victoria, έχουν καταφέρει να συνεχίσουν τις παραδοσιακές ζωές τους, ανεξάρτητα από την έλευση της 'Αυστραλίας', εφόσον τα εδάφη τους είναι τόσο άγονα, που δεν επιτρέπουν καν τον ποιμενισμό.⁹² Οι λαοί !Kung, επίσης, έχουν καταφέρει να ζήσουν καλά και ελεύθερα ως κυνηγοί-τροφοσυλλέκτες σε ένα πολύ σκληρό περιβάλλον - την έρημο Καλαχάρι.⁹³

Όταν οι γεωργικές κοινότητες αντιμετωπίζουν έλλειψη τροφής, ή εξωτερική βία, η τροφοσυλλογή είναι μια προσαρμοστική στρατηγική στην οποία έχουν στραφεί πολλές φορές. Για μερικές μπορεί να είναι προσωρινή, για άλλες μόνιμη. Συνεπώς, με την επέκταση της ερημοποίησης, θα μπορούσαμε να δούμε, σε μερικά μέρη, μια εκτεταμένη εγκατάλειψη του πολιτισμού για κάτι που μοιάζει κάπως στην πρωτότυπη αναρχική άγρια ζωή μας. Ολόκληρες νέες ομάδες τροφοσυλλεκτών μπορεί να εξελιχθούν, μετά τις καταρρεύσεις της γεωργικής βιωσιμότητας, και την ανάκληση πληθωρικών, πλούσιων σε ενέργεια κρατικών εξουσιών. Βλέποντας την τωρινή κατάσταση πολλών βοσκών και τροφοσυλλεκτών σε ξηρές ζώνες, είναι πιο πιθανό ότι στις περισσότερες περιπτώσεις θα δούμε μια υβριδική φύση - μια αύξηση σε αυτόνομους νομαδικούς πληθυσμούς που βασίζονται στην κτηνοτροφία και στην τροφοσυλλογή.

Οι περισσότερες και το κρεόζωτο

Γενικά, πολλοί από αυτούς που έχουν επιθυμία για αγριάδα, και ανάγκη για ελευθερία από την εξουσία, έλκονται από τις μεθόριους, συχνά τις ζεστές ερήμους και τις ημι-ξηρές περιοχές.

*Όσο περιπλανιέμαι έξω στην αγνή άνοιξη,
Ακούω ένα παθιασμένο κάλεσμα των δρόμων σου, Ω Έρημε!*

⁹¹ Richard B Lee & Richard Daly, eds *The Cambridge Encyclopaedia of Hunters and Gatherers* (Cambridge: Cambridge University Press, 1999).

⁹² Όμως, για τον Βρετανικό στρατό, αυτές οι προδιαγραφές κάναν τα εδάφη τέλεια για την δοκιμή πυρηνικών όπλων.

⁹³ Η Nisa, μία γυναίκα των !Kung San, λέει: "Θυμάμαι μια άλλη φορά που είχα πάει για περπάτημα με τους φίλους μου στο δάσος. Οι οικογένειες μας μετακινούνταν από έναν καταυλισμό στον άλλο, και εγώ και οι φίλοι μου ήμασταν μπροστά από τους ενήλικες, καθαλώνοντας το ένα το άλλο, προσποιούμενος ότι ήμασταν γάιδαροι. Τότε, η φίλη μου η Besa είδα ένα γκνού νεκρό στο πάτωμα, και μετά είδαμε και άλλο ένα, και άλλο ένα. Είχαν όλα σκοτωθεί πρόσφατα, από λιοντάρια. Τρέξαμε πίσω, φωνάζοντας "Βρήκαμε τρία νεκρά γκνού, σκοτωμένα από λιοντάρια!" Οι ενήλικες είπαν "Χο χο χο, τα παιδιά μας... τα αγαπημένα παιδιά μας... τα αγαπημένα, αγαπημένα παιδιά!"
Marjorie Shostak, *Nisa: The Life and Words of a !Kung Woman* (London: Earthscan, 1990), p. 101.

Θα αφήσω το σπίτι μου στους ανιαρούς λόφους

Πόσο θλιβεροί είναι οι άλλοι τόποι σε σχέση με σένα, Ω Έρημε!

- Seidi, Τουρκμένος ποιητής του 19ου αιώνα

Τέτοιες δυνατότητες υπάρχουν - και θα υπάρξουν ακόμα περισσότερο - σε πολλές περιοχές. Ακόμα και για αυτές εντός των τειχών των υποτιθέμενων παγκόσμιων δυνάμεων, θα υπάρξει μια επέκταση εκτός αυτών. Σε περιοχές που ήδη έχουν προβλήματα νερού στην Νότια Ευρώπη, ερημωμένες φάρμες και χωριά έχουν κατοικηθεί ξανά από αναρχικές, χίπηδες, αιρέσεις και άλλους που προσπαθούν να αποφύγουν το βλέμμα της κυριαρχίας, και να ερημώσουν την φυλακή της μισθωτής σκλαβιάς. Παρόμοιες καταστάσεις υπάρχουν και στην μελλοθάνατη καρδιά της Αυστραλίας και στις Δυτικές ερήμους της Βόρειας Αμερικής. Εδώ, σημαντικά, οι ιθαγενείς κοινότητες επιμένουν και εγκαθιδρύονται ξανά. Η μακρόχρονη ιθαγενής στρατηγική επιβίωσης - *"ημαστάν εδών πριν, θα είμαστε εδών μετά"* - φέρνει καρπούς της ερήμου. Όπως δείχνουν πολλοί σύγχρονοι αγώνες, αναρχικοί και ιθαγενείς λαοί μπορούν να είναι πολλοί καλοί σύμμαχοι.

Μερικές από τις παλαιότερες κοινότητες ζουν σε ερήμους. Στην Μοχάβε, υπάρχουν θάμνοι από κρεόζωτο που ζουν και επεκτείνονται τα τελευταία 11,700 χρόνια. Πρόσφατες γενετικές εξετάσεις έχουν αποδείξει πως οι βουσμάνοι Kalahari είναι μάλλον ο παλαιότερος συνεχής ανθρώπινος πληθυσμός στην Γη.⁹⁴ Αυτές οι κοινότητες - φυτών και ανθρώπων - είναι συγκλονιστικά παραδείγματα ανθεκτικότητας. Ωστόσο έχοντας επιζήσει χιλιετίες σε ζεστές ερήμους, μπορεί να μην επιζήσουν την σημερινή έρημο του πολιτισμού, που συνεχώς επεκτείνεται. Οι αρχαίοι θάμνοι από κρεόζωτο βρίσκονται σε εδάφη του Γραφείου Επίβλεψης Εδαφών (Bureau of Land Management) των ΗΠΑ, που είναι *"καθορισμένα για την ψυχαγωγική χρήση οχημάτων παντός εδάφους"*.⁹⁵ Το κράτος της Μποτσουάνα έχει μεταφέρει αναγκαστικά πολλά μέλη των Βουσμάνων Kalahari από τον τόπο τους σε τρισάθλια στρατόπεδα, φαινομενικά για να διευκολύνουν τις εξορύξεις χρυσού.⁹⁶ Για ελεύθερους ανθρώπους, και για την άγρια ζωή, η σκληρότητα της πολιτισμικής ερήμου μας είναι ένα πολύ απειλητικό περιβάλλον.

Συνολικά, λοιπόν, όσο ο πλανήτης ζεσταίνεται, θα έπρεπε να θυμόμαστε τις νομαδικές ελευθερίες βοσκών και τροφοσυλλεκτών, τα καταφύγια ιθαγενών και αποστατών, και τους επεκτεινόμενους οικότοπους της χλωρίδας και πανίδας της ερήμου. Η επέκταση των ξηρών ζωνών φέρνει θετικές δυνατότητες, όπως και λύπη για τα χαμένα και ελαττωμένα οικοσυστήματα, προηγουμένως γεμάτα ζωή.⁹⁷ Μπορεί να υπάρχει ακόμα πανέμορφη άνθηση στην έρημο. Έχω αναφέρει τις πιθανότητες που ανοίγει η επέκταση

⁹⁴ Steve Conner, 'Worlds Most Ancient Race traced in DNA Study', *The Independent* (London), 1 May 2009.

⁹⁵ Rachel Sussman, *The World's Oldest Living Things*, TED 2010, (www.ted.com).

⁹⁶ Survival International, (www.survivalinternational.org/tribes/bushmen).

⁹⁷ Ναι, αυτό συμπεριλαμβάνει και τους ανθρώπους.

ζεστών ερήμων, αλλά εννοείται υπάρχουν και πολλά που κλείνουν. Ακόμα και κάποιες σχετικά αναρχικές παραδόσεις εντός ή πέρα από τα σύνορα της ερήμου, δεν θα είναι πλέον βιώσιμες. Κάποια είδη θα εξαφανιστούν. Ενώ θα υπάρχουν επιζώντες στα επεκτεινόμενα εδάφη της ερήμου, πολλά θα επιλέξουν να τραπούν σε φυγή από την ζέστη. Μερικές από αυτές τις μεταναστεύσεις - που, ως ένα σημείο, γίνονται ήδη - θα είναι ενδοκρατικές, αλλά πολλές θα είναι διεθνείς.

Στον ζεστό, ξηρό κόσμο οι επιζώντες συγκεντρώνονται για το ταξίδι στα πολιτικά κέντρα του πολιτισμού. Τους βλέπω στην έρημο, όσο σηκώνεται ο ήλιος, και, διασχίζοντας τον ορίζοντα, ρίχνει την διαπεραστική ματιά του στον καταυλισμό. Το φρέσκο, δροσερό νυχτερινό αεράκι παραμένει για λίγο, και μετά, σαν καπνός, χάνεται όσο η ζέστη κυριαρχεί...⁹⁸

Αυτές είναι κάποιες από τις τελευταίες λέξεις του Lovelock στο *Η Εκδίκηση της Γαίας (Revenge of Gaia)*. Όσο ο πολιτισμός, και μεγάλο μέρος της ανθρωπότητας, τρέπεται σε φυγή ή/και πεθαίνει, λόγω της επέκτασης των ζεστών ερήμων - τι γίνεται με τις κρύες ερήμους, τα νέα "πολιτικά κέντρα του πολιτισμού";

⁹⁸ James Lovelock, *The Revenge of Gaia* (London: Penguin Books, 2006), p. 159.

6. Η ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΤΟΥ TERROR-NULLIUS⁹⁹

Πολύ μακριά από δω σε αλλα μέρη
κοπάδια τάρανδοι στην ησυχία
σε κάμπους σπαρμένους με χρυσά βρύα
μίλια και μίλια τρέχουν σαν αγέρι.

- Από *Η Πτώση της Ρώμης*, Γ.Χ. Ώντεν.¹⁰⁰

Ο πολιτισμός επεκτείνεται ενώ οι κρύες έρημοι λιώνουν

Εφόσον εξελιχθήκαμε στην Αφρική, οι κρύες έρημοι έχουν υπάρξει πάντα αρκετά εχθρικές στα ανθρώπινα εγχειρήματα, και, ενώ ολοένα και περισσότερο επηρεασμένες από τον πολιτισμό, έχουν παραμείνει κυρίως μη-εξημερωμένες. Αυτό δεν θα κρατήσει. Αναφορές από κλιματολόγους, ιθαγενείς πληθυσμούς, ναύτες, εργάτες και οικολόγους όλες επιβεβαιώνουν πως τα αποτελέσματα της παγκόσμιας κλιματικής αλλαγής είναι χειρότερα στον βορρά. Στην Γροινλανδία ο Sten Pederson καλλιεργεί λάχανα,¹⁰¹ κάτι αδιανόητο πριν κάποιες δεκαετίες. Μέσω του λιώσιμου των πάγων στα πολικά κύματα, ερευνητικά πλοία προχωρούν στην προσπάθεια να βρουν πετρέλαιο, φυσικό αέριο, και άλλα πλούτη.¹⁰² Σε πολλά μέρη του παγκόσμιου βορρά (με την εξαίρεση των περιοχών σημαδεμένων από τα Γκουλάγκ του Στάλιν στην Ρωσία, και του χτισίματος πόλεων) οι εισβολές του πολιτισμού είναι αραιές ή προσωρινές, αλλά αυξάνονται, και πολλοί πιστεύουν πως είμαστε στο χείλος ενός νέου Ύπυρετού του Κρύου'.¹⁰³ Ο θαμμένος θησαυρός γίνεται προσβάσιμος, και προηγουμένως παγωμένα εδάφη γίνονται πιο φιλόξενα στην αποίκηση και την γεωργία. Ο πολιτισμός θα επεκταθεί όσο οι κρύες έρημοι ξεπαγώνουν.

Είναι ένα βρώμικο μυστικό πως, κρυφά, πολλές κυβερνήσεις του παγκόσμιου Βορρά ανυπομονούν για τις επιδράσεις της κλιματικής αλλαγής πάνω στα εδάφη που κυριεύουν, εφόσον αυτά είναι δικά τους μόνο συμβολικά. Θα υπάρξουν νικητές στον (ολοένα και περισσότερο) πλούσιο σε νερό Βορρά, όπως θα υπάρξουν και πολλοί, πολλοί χαμένοι σε ζεστές περιοχές με έλλειψη νερού. Το κλίμα δεν πιστεύει στην ανισότητα.

⁹⁹ (της μετάφρασης) - Λογοπαίγνιο στο Terra Nullius, κυριολεκτικά 'γη του κανενός'.

¹⁰⁰ W. H. Auden, 'The Fall of Rome', in, *Collected Poems* (London: Faber & Faber, 2004). Μετάφραση: Ερρίκος Σόφρας.

¹⁰¹ Tim Folger, 'Viking Weather: The Changing Face of Greenland', *National Geographic* Vol 217 No 6, June 2010, p. 49.

¹⁰² James Melic, James and Duncan Bartlett, *Melting Ice Opens Up Potential for Arctic Exploitation*. BBC World Service — Business Daily: 22 September 2010, (www.bbc.co.uk/news/business-11381971).

¹⁰³ (της μετάφρασης) - Λογοπαίγνιο (Cold Rush) για τον πυρετό του χρυσού (gold rush), έναν όρο που χρησιμοποιείται για να περιγράψει εποχές μετανάστευσης σε περιοχές όπου βρίσκεται πολύς χρυσός.

“Μερικές... περιοχές του κόσμου... μπορεί να αποκτήσουν κέρδη στα επόμενα 20 με 30 χρόνια, για παράδειγμα καλύτερες αγροτικές συνθήκες σε μέρη της Ρωσίας και του Καναδά.”¹⁰⁴ “Η βόρεια περιοχή στο πλάτος του πλανήτη θα βιώσει μια τεράστια μεταμόρφωση κατά την διάρκεια αυτού του αιώνα, κάνοντας την ένα μέρος αυξημένης ανθρώπινης δραστηριότητας, μεγαλύτερης στρατηγικής αξίας και οικονομικής σημασίας.”

105

Αυτή η μεταμόρφωση θα κινείται από τις κλιματικές επιδράσεις της καύσης ορυκτών καυσίμων, και του ανοίγματος νέων κοιτασμάτων. “Η περιοχή θα μπορούσε να είναι σπίτι σε 90 δισεκατομμύρια βαρέλια πετρέλαιο - με αξία 7 τρις δολάρια σήμερα - και 30% των κοιτασμάτων αερίου του πλανήτη, σύμφωνα με την Υπηρεσία Γεωλογικής Έρευνας των ΗΠΑ.”¹⁰⁶

Νωρίτερα, κοιτάξαμε τις συρράξεις κλίματος και εστιάσαμε στους θερμούς πολέμους, όμως ψυχροί πόλεμοι γύρω από τον έλεγχο νέων πόρων του εδάφους και ορυκτών, όπως και υδρογονάνθρακα, είναι εξίσου πιθανοί, όμως θα είχαν έναν θεμελιωδώς διαφορετικό χαρακτήρα. “Στις ψυχρές περιοχές είναι γενικά ανεπτυγμένες χώρες, ενώ στις ζεστές είναι αναπτυσσόμενες... Συρράξεις γύρω από αναπτυσσόμενες χώρες μπορεί να οδηγήσουν σε συγκεντρωμένους θανάτους, ενώ αυτές σε ανεπτυγμένες χώρες μπορεί να οδηγήσουν σε πιο διάχυτες συγκρούσεις.” “Εκεί που ο Θερμός Πόλεμος χαρακτηρίζεται από την κατάρρευση κρατικών μηχανισμών, και την εσωτερική διαμάχη, ο Ψυχρός Πόλεμος αποτελεί παράδειγμα στις συνθήκες επεκτεινόμενου κρατικού ελέγχου και εξωτερικής διαμάχης.”¹⁰⁷

Η εμφάνιση ενός νέου Ψυχρού Πολέμου - για άλλη μια φορά μεταξύ Δυτικών και Ανατολικών κέντρων εξουσίας, όμως αυτήν την φορά γύρω από τον Παγκόσμιο Βορρά - είναι πιθανή.¹⁰⁸ Για τώρα, η πιθανότητα ενός πραγματικού πολέμου στην νέα ΄Ζώνη Πολιτικής Έντασης είναι πολύ μικρότερη από αυτή ενός πολέμου στις ζεστές περιοχές του πλανήτη, εφόσον πολλές χώρες σε αυτήν την Πολιτική Ζώνη είναι πυρηνικές δυνάμεις. Οι φασαρίες, όπως οι Πόλεμοι του Μπακαλιάρου μεταξύ Ηνωμένου Βασιλείου-Ισλανδίας, και οι επιδείξεις, όπως η πρόσφατη ανάρτηση της Ρωσικής σημαίας στον βυθό του Βόρειου

¹⁰⁴ Camilla Toulmin, *Climate Change in Africa* (London: International African Institute and Zed Books, 1999), pp. 15–16.

¹⁰⁵ Laurence C. Smith, *The World in 2050: Four Forces Shaping Civilization's Northern Future* (New York: Penguin, 2010), p. 6.

¹⁰⁶ ‘Global Warming Poses Threats and Opportunities to Arctic Region’, *Manila Bulletin*, 6 December 2009.

¹⁰⁷ James R. Lee, *Climate Change and Armed Conflict: Hot and Cold Wars* (London: Routledge, 2009), p. 167 and p. 17.

¹⁰⁸ Για παράδειγμα, η Ρωσική Στρατηγική Εθνικής Ασφάλειας, της άνοιξης του 2009, αναφέρεται στην πιθανότητα της χρήσης των ενόπλων δυνάμεων σε διαμάχες γύρω από κοιτάσματα Υδρογονάνθρακα. ‘Climate Change, the Arctic and Russia's National Security’, *Pravda.Report*, 25 March 2010 (www.english.pravda.ru).

Πόλου,¹⁰⁹ θα αυξηθούν σίγουρα. Μόνο εάν βρεθεί σίγουρα πως δεν υπάρχει κάτι, κάποιος πόρος, για τον οποίο αξίζουν αυτές οι διαμάχες, θα αποφευχθούν κατηγορηματικά οι συρράξεις σε αυτήν την περιοχή. Αυτό, δυστυχώς, είναι απίθανο - το άνοιγμα της ίδιας της θάλασσας φέρνει νέες δυνατότητες για εμπόριο και κίνηση, ακόμα κι αν δεν βρεθεί τίποτα από κάτω από τους πάγους.

Υπάρχει μια ξεχασμένη ήπειρος σε αυτήν την ιστορία. *“Η Ανταρκτική θα δει τεράστιες αλλαγές λόγω της Γαιοπλασίας, που θα δημιουργήσουν ευκαιρίες για οικονομική εκμετάλλευση. Με πολλές αξιώσεις κυριαρχίας στην περιοχή, υπάρχει μια περίπτωση πως η σύγκρουση θα είναι το αποτέλεσμα.”*¹¹⁰ Υπάρχει πολύς πάγος στην Ανταρκτική, και οι σημαντικές διαμάχες λογικά δεν θα έρθουν πριν την μέση του αιώνα, αν όχι πολύ, πολύ αργότερα, όμως αυτό δεν σημαίνει πως τα κράτη δεν θέτουν βάσεις. Είναι ειρωνικό πως ένα μεγάλο κομμάτι της επιστήμης που έχει επιτρέψει την αντίληψη της κλιματικής αλλαγής, και ματιές σε κλίματα του παρελθόντος, έρχεται από επιστήμονες που εργάζονται σε κρατικά ιδρύματα - το Βρετανικό Κέντρο Ανταρκτικής Έρευνας (British Antarctic Survey), για παράδειγμα, του οποίου η παρουσία στην Ανταρκτική είναι χρηματοδοτημένη κυρίως έτσι ώστε να τονίσει ιμπεριαλιστικές απαιτήσεις πάνω σε μια ήπειρο στην οποία η κατάκτηση και η εξημέρωση μπορούν να έρθουν μόνο μέσω της τεράστιας κλιματικής αλλαγής. Εντωμεταξύ, οι θάλασσες του παγκόσμιου Νότου - ειδικά γύρω από τα επίμαχα Νησιά Φώκλαντ - είναι όλο και περισσότερο συμβαλλόμενες στις έρευνες για πετρέλαιο.

Οικοκτονία και γενοκτονία στα ‘άδεια’ εδάφη

Όταν το Βρετανικό κράτος ανακήρυξε την Αυστραλία ως ‘terra nullius’,¹¹¹ όρισε την γη ως άδεια. Οι λαοί, η αγριάδα, έγιναν άορατοι, ανυπόφοροι. Εάν αντιλαμβανόταν η παρουσία τους, ήταν ως εμπόδια στην ανάπτυξη. Στο Μακρινό Βορρά, όπως και στις αποικίες γενικά, ένα μεγάλο μέρος της γης είναι ήδη κατοικημένο, από ανθρώπους και ζώα. Υπάρχουν θαύματα στην τούνδρα, την οποία ο πολιτισμός πρέπει να καταστρέψει με σκοπό την ερήμωση και την κατοχή. Στην πανέμορφη του εξερεύνηση της Αρκτικής, ο φυσιογνώστης Barry Lopez περιγράφει τόπους που αγαπάει.

Η Αρκτική, γενικά, έχει τις κλασικές γραμμές ενός ερημικού τοπίου: λιτή, ισόρροπη, εκτενής, και ήσυχη... Η φαινομενική μονοτονία του τόπου, όμως,

¹⁰⁹ Ο Βλαντιμίρ Πούτιν έχει πει δημόσια πως πιστεύει πως υπάρχει επείγουσα ανάγκη για την Ρωσία να εξασφαλίσει τα “στρατηγικά, οικονομικά, επιστημονικά και αμυντικά συμφέροντα της” στην Αρκτική. Russia Plants Flag Under N Pole, BBC News website, 2 August 2007 (www.news.bbc.co.uk/1/hi/world/europe/6927395.stm).

¹¹⁰ James R Lee, *Climate Change and Armed Conflict: Hot and Cold Wars* (London: Routledge, 2009), p. 102.

¹¹¹ (της μετάφρασης) όπως διευκρινήθηκε και πριν, terra nullius - γη χωρίς ιδιοκτήτη

απαλύνεται από τα διαφορετικά κλίματα που τον διαπερνούν, όπως και από τις δραστηριότητες ζώων, ειδικά πουλιών και καριμπού. Και επειδή τόσο μεγάλο μέρος του τόπου στέκει γυμνό, και επειδή το φως του ήλιου που διαπερνά τον καθαρό αέρα τον κάνει τόσο ασυνήθιστα καθαρό, τα ζώα ξεχωρίζουν στο μάτι. Και η παρουσία τους είναι ζωηρή.

Όπως άλλα τοπία που αρχικά μοιάζουν άγονα, η αρκτική τούνδρα μπορεί να ανοίξει ξαφνικά, όπως την στεφάνη ενός λουλουδιού, όταν αναζητείται οικειότητα μαζί της. Αρχίζει κανείς να προσέχει πινελιές λαμπρού κόκκινου, πορτοκαλί και πράσινου, για παράδειγμα, ανάμεσα στο μονότονο καφέ μιας τούφας χόρτου της τούνδρας.

Μια αράχνη-λύκος ορμάει σε ένα γυαλιστερό σκαθάρι. Ένα κομμάτι μαλλιού από μοσχοβόδι ξαπλώνει αδρανές στα λιλά άνθη της σαξιφράγκας... Η πληθώρα βιολογικής λεπτομέρειας στην τούνδρα διώχνει ότι αίσθημα πως η γη είναι άδεια, και η ομοιότητα της με μία σκηνή υπονοεί γεγονότα που έρχονται. Σε έναν καλοκαιρινό περίπατο, ο ανεμό-λουσμένος αέρας αποδεικνύεται αφάνταστα καθαρός. Ξανά και ξανά βρίσκεις μια απομονωμένη και συνοπτική ένδειξη ζωής - χνάρια, τα κακοχωνεμένα απομεινάρια μιας βουνοχιονόκοτας στο σύμπηκτο μιας κουκουβάγιας, μια έκταση ιτιάς¹¹² σκέδον χωρίς φύλλα, δαγκωμένη από έναν αρκτικό λαγό. Σου προσφέρεται η συντροφιά πουλιών, που σε ακολουθούν. (Ξέρουν πως είσαι ζώο, και πως αργότερα ή γρήγορα θα εμφανίσεις τροφή.) Σκολοπακίδες σκορπίζονται γύρω σου, ουρλιάζοντας *tuituek*, το όνομα τους στα Εσκιμό. Κατεβαίνοντας αμήχανα μια σάρα πάγου και ασβεστόλιθου, πέφτεις, και ακούγεται ένας κουδουνιστός κρότος - και, σε απόσταση, μια Γκρίζλι της τούνδρας σηκώνεται στα πίσω πόδια να σε ερευνήσει, με τα μπροστά ακόμα θανάσιμα... [Αλλά ήδη, ακόμα και σε ακατοίκητα εδάφη] δεν μπορεί να μην βρει κανείς τις ενδείξεις αναταραχής, ούτε να αποφύγει να αισθάνεται ο ίδιος ταραχή από αυτή. Η κατάθλιψη που δημιουργεί, επειδή μοιάζει σαν μια αδαής επιβολή στην γη και τους ανθρώπους, μια αγενής εισβολή, μπορεί να οδηγήσει κάποιον στην απόγνωση.¹¹³

Το τωρινό επίπεδο βιομηχανικής εισβολής είναι μονάχα ένας οiwνός της επερχόμενης οικοκτονίας που γεννιέται, όσο τα υψηλά γεωγραφικά πλάτη ζεσταίνονται, από το σκόρπισμα πόλεων, δρόμων, εγκαταστάσεων, χωραφιών και εργοστάσιων στον μακρινό Βορρά. Η διαδικασία θα είναι επίσης μία απόπειρα γενοκτονίας. Βοσκοί σαν τους

¹¹² (της μετάφρασης) - barren-ground willow, είδος ιτιάς, μοιάζει περισσότερο με θάμνο, φυτρώνει μόνο σε κυρίως άγονες περιοχές όπως η Αρκτική

¹¹³ Barry Lopez, *Arctic-Dreams: Imagination and Desire in a Northern Landscape* (New York: The Harvill Press, 1999), p. xxiii — xxvii.

Sami¹¹⁴ της Λαπωνίας και τους ιθαγενείς της Σιβηρίας θα βρουν, πιθανότατα, τους τόπους τους όλο και πιο διχασμένους και μολυσμένους, ενώ αυτές οι κοινότητες που ζουν σε πλούσια εδάφη θα αντιμετωπίσουν την εκρίζωση τους - είτε μέσω απλής απαλλοτρίωσης, είτε μέσω αφομοίωσης στον βιομηχανικό πολιτισμό.¹¹⁵ Σε μερικά μέρη, όπως η Γροιλανδία, όπου μεγάλο μέρος της ιθαγενούς πλειονότητας μπορεί να αποκτήσει κάποιο υλικό κέρδος από την απογύμνωση της γης τους, αυτή η διαδικασία μπορεί να οδηγείται, έως ένα σημείο, από ιθαγενείς. Στα περισσότερα μέρη, όμως, όπου οι ιθαγενείς είναι μειονότητα, θα υπάρξουν και πάλι γνωστά μοτίβα καταστολής και αντίστασης.

Αυτή η μέλλουσα ιστορία της σύγκρουσης μεταξύ παλαιών, ψυχρών κόσμων, και νέων κόσμων που έχουν ζεσταθεί από 'την άσπρη ζέστη της τεχνολογικής επανάστασης' είναι ήδη παρελθόν και παρόν. Ιστορίες στέρξης και καταστροφής είναι πολλές, αλλά υπάρχουν και αυτές της αντίστασης. Για παράδειγμα, παρά την έλλειψη εφοδίων, μερικές Σιβηριακές φυλές έχουν αντισταθεί επίμονα στα έργα υποδομής για πετρέλαιο και αέριο στην γη τους. Σε μια δράση, εκατό Nivkh, Evenk και Ulita μπλόκαραν δρόμους με τους τaráνδους τους για τρεις μέρες ενάντια σε νέους αγωγούς πετρελαίου και αερίου.¹¹⁶ Στον Καναδά ειδικότερα, το κράτος και οι επιχειρήσεις έχουν βρεθεί αντιμέτωποι με κοινότητες ιθαγενών μαχητριών, με δυνατή ηθική της γης και μαχητικό πνεύμα που μεγαλώνει.

Ενώ έχουν υπάρξει - και θα υπάρξουν - νίκες στην μάχη να σταματήσει η βόρεια επέκταση της αυτοκρατορίας και των υποδομών της, ακόμα και οι πιο ανένδοτοι λαοί δεν μπορούν να σταματήσουν την ίδια την κλιματική αλλαγή. Οι ιθαγενείς λαοί αναφέρουν πως οι ζωές τους, και η επιβίωση των τρόπων ζωής τους, επηρεάζονται ήδη. Όπως λέει η Violet Ford, Inuit: *"Δεν μπορούμε να προβλέψουμε πλέον τον καιρό, όποτε είναι δύσκολο να οργανώσουμε το κυνήγι μας. Φέρνει πολύ άγχος και φόβο στις κοινότητες μας."*¹¹⁷ Παρόμοιες αναφορές έρχονται και από την 'Ρωσική' Αρκτική, όπου αλλαγές στο λιώσιμο πάγου και χιονιού έχουν ως αποτέλεσμα αλλαγές στην κουλτούρα, και την διακινδύνευση του τρόπου ζωής των βοσκών τaráνδων Nenets στην χερσόνησο Yamal.¹¹⁸

¹¹⁴ Η διχαστική ύπαρξη του έθνους-κράτους είναι ήδη πρόβλημα για τους εγγενώς διασυνωριακούς Sami, και θα μπορούσε να φανεί θανατηφόρα στις προσπάθειες τους να προσαρμοστούν στην κλιματική αλλαγή, ακόμα και χωρίς να λαμβάνεται υπόψιν η επέκταση του πολιτισμού. Βλέπε: Erik Reinert et al, 'Adapting to climate change in Sami reindeer herding: the nation-state as problem and solution', in, W Neil Adger et al, *Adapting to Climate Change: Thresholds, Values, Governance* (Cambridge: Cambridge University Press, 2009), pp. 417–431. Επίσης: Hugh Beach, *The Saami of Lapland* (London: Minority Rights Group. 1988).

¹¹⁵ Το πότε ένας ιθαγενής λαός παύει να υπάρχει, και γίνεται μέρος της γενικότερης κουλτούρας, είναι μια ερώτηση που θα αφήσω στους ίδιους τους λαούς. Ότι τέτοια αφομοίωση είναι πολύ επώδυνη μπορεί να το δει κανείς και στα απίστευτα υψηλά ποσοστά αυτοκτονίας στις πρόσφατα εγκατεστημένες κοινότητες, και στα ποσοστά αυτοτραυματισμού και αυτοκτονίας παγκοσμίως, όταν τα παιδιά σχηματίζονται στην ενηλικίωση σε γρανάζια και επεξεργαστές.

¹¹⁶ Survival International. *Siberian Peoples Protest Against Oil and Gas Pipelines*, 26 August 2005, (www.survivalinternational.org/news/985).

¹¹⁷ Geoffrey York, 'Indigenous People Describe Real Perils of Global Warming', in, *The Globe and Mail*, 14 December 2007.

¹¹⁸ Luke Harding, 'Climate Change in Russia's Arctic Tundra', *Guardian*, 20 September 2010.

Μια λαμπερή μέρα, σε ένα ανεμοδαρμένο ακρωτήριο, περπατούσα με μια φίλη, περιτριγυρισμένα από δάση, κύματα, ψαραετούς, και όρκες. Μακριά από οποιοδήποτε δρόμο ή χωριό, το μέρος έμοιαζε ανέγγιχτο, όμως ανάμεσα στα δέντρα ήταν τα σαπισμένα ερείπια ενός σχολείου. Σκουριασμένα αγροτικά εργαλεία βρωμίζαν την βλάστηση, και πρώην χωράφια ήταν πλέον οι κυνηγότοποι ενός κούγκαρ. Η απομόνωση από την αγορά και την μη-λογική της πολιτικής, και η ακαταλληλότητα της γης για αποίκιση από ένα εισαγόμενο μοντέλο καλλιέργειας, οδήγησαν στην εκκένωση αυτής της ακτής. Αυτό μου θύμιζε πως, παρά τις ευχές αυτών που σχεδιάζουν κόσμους και ζωές, η αποίκηση μερικές φορές αποτυγχάνει, και η φύση νικάει. Αυτό θα συνεχίσει να είναι αλήθεια.¹¹⁹

Ζωές λευτεριάς/σκλαβιάς στα νέα όρια¹²⁰

Θα εμφανιστούν δυνατότητες όσο οι ψυχρές έρημοι υποχωρούν, για όσους και όσες θέλουν να αποικίσουν/εισβάλλουν/αντισταθούν/εργαστούν. Ποιός θα κατοικήσει σε αυτούς τους νέους τόπους; Φυσικά τοπία και κοινωνικά εδάφη πάλης πλαισιώνουν αυτά που νομίζουμε ότι είναι πιθανά, άρα και αυτά που κάνουμε. Στην Βόρεια Αμερική του 19ου και 20ου Αιώνα, ο Ατομικιστικός Αναρχισμός (ειδικότερα αυτός επηρεασμένος από τον Henry David Thoreau) πλαισιωνόταν άμεσα από την ιδέα και την ύπαρξη ορίων, και άρα της πραγματικής ικανότητας να χτιστεί ένα επίπεδο αυτονομίας και αυτάρκειας - ομολογουμένως, σε κλεμμένη γη! Στην γεμάτη Ευρώπη, την ίδια στιγμή, υπήρχε λιγότερο 'έξω' διαθέσιμο, άρα, παρά τις δυνατές τάσεις με αντι-πολιτισμικό και οικολογικό λόγο, πολλοί ατομικιστές αναρχικοί κατέφυγαν στην απαλλοτρίωση, την εξέγερση, την δολοφονία, και την τέχνη. Μπορούμε να περιμένουμε πως το άνοιγμα νέων τόπων εντός της Ευρώπης και της Βόρειας Αμερικής θα έχει σημαντικό αντίκτυπο σε αυτές που θέλουν να εγκαταλείψουν τον πολιτισμό, όπως και σε αυτούς που θέλουν να τον επεκτείνουν. Θα υπάρξουν πολλές δυνατότητες για ζωές λευτεριάς στα επεκτεινόμενα όρια, ωστόσο περιθωριακοί και αποστάτες μπορεί να θέσουν οι ίδιοι τα θεμέλια για έναν γενικότερο 'εξευγενισμό' της φύσης.

Θα ήταν ωραία να σκεφτόμαστε πως χίλιες ξύλινες καλύβες αναρχικών θα ανθίσουν, αλλά πιο κοινά θα είναι μάλλον τα στρατόπεδα εργασίας και τα αγροκτήματα, που θα θυμίζουν κάτι μεταξύ των μοντέρνων γκουλάγκ του Ντουμπάι, ή τις νέες Κινέζικες

¹¹⁹ Για τον πολιτισμό, το μεγάλο ξεπάγωμα του Βορρά θα σχηματίσει εμπόδια αλλά και γέφυρες. Ο Lawrence C Smith υποστηρίζει πως σε πολλά μέρη, χάρη στην μειωμένη πρόσβαση σε δρόμους, και στις διακοπές γης λόγω του ξεπαγώματος του υπεδάφους, θα υπάρχει "μειωμένη πρόσβαση από το έδαφος, αλλά αυξανόμενη από την θάλασσα. Για πολλά απομακρυσμένα τοπία, οι ίσως εκπληκτικές προοπτικές που βλέπω είναι η μειωμένη ανθρώπινη παρουσία, και η επιστροφή σε μια πιο άγρια κατάσταση." - Lawrence C. Smith, *The World in 2050: Four Forces Shaping Civilization's Northern Future* (New York: Penguin, 2010), p. 170.

¹²⁰ (της μετάφρασης) - μετάφραση του frontier, που σημαίνει σύνορο/όριο - σε αυτό το συγκεκριμένο (στην Βόρεια Αμερική του 18/19ου, στην Αρκτική), ορίζει τις περιοχές που δεν έχουν κατοικηθεί/επηρεαστεί από τον πολιτισμό

αποικίες γεωργίας και υλοτομίας στην Σιβηρία. Στα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα μετανάστες εργάτες ζουν σε αισχρές συνθήκες, και τους φέρνουν καθημερινά μέσα κι έξω από το Ντουμπάι για να χτίσουν την νέα σουπερ πόλη. Δεν έχουν δικαίωμα υπηκοότητας, δικαίωμα να μείνουν παραπάνω από το συμβόλαιο ορισμένου χρόνου, συζύγους δεν έχουν σχεδόν ποτέ (ή δικαίωμα να παντρευτούν ή να συζήσουν), οι οικογένειες σπάνια υπάρχουν, κανένα επίσημο συνδικάτο ή σωματείο. Τρομαγμένοι από μία 'Ινδική Δημογραφική Ωρολογιακή Βόμβα', οι κυρίαρχοι του Ντουμπάι έχουν θεσμοθετήσει ένα πολύπλοκο σύστημα ποσοστών για την μετανάστευση, όπου οι μετανάστες έρχονται από διαφορετικές χώρες για να μένουν κοινωνικά διχασμένοι. Στην Σιβηρία, 600,000 Κινέζοι εργάτες παίρνουν μέρος σε εποχιακή μετανάστευση κάθε καλοκαίρι για να δουλεύουν τα νέα αγροκτήματα.¹²¹

Άρα, θα υπάρξουν ζωές σκλαβιάς όπως και λευτεριάς στα νέα όρια, και με προοπτικές που χειροτερεύουν στον θερμό κόσμο, και την υπόσχεση ρευστού, πολλοί θα τα επιλέξουν. Οι αναγνώστες και αναγνώστριες με αναρχο-συνδικαλιστικές τάσεις μπορεί να προσέξουν τις εντυπωσιακές ομοιότητες αυτών των καταστάσεων με τα στρατόπεδα υλοτομίας και εξορύξεων, που ήταν τα πεδία μάχης των 'Wobblies'.¹²² Η IWW ήταν η μόνη οργάνωση εργατών που είχε οποιαδήποτε επιτυχία στο να ενώσει 'λούμπεν' εργάτες μετανάστες διαφορετικών εθνικοτήτων στην Αμερική των αρχών του 20ου αιώνα. Πολιτισμικά διχασμένοι, και χωρίς προσφυγή σε νόμιμα σωματεία ή άλλα όργανα της σοσιαλδημοκρατίας, ο μαχητικός άτυπος συνδικαλισμός θα μπορούσε να προκύψει στον Νέο Βορρά, ίσως εμπεριστατωμένος και από τον Αναρχισμό.

Παράλληλα μεταξύ παλαιών και νέων ορίων έχουν αναλυθεί καλά από τον κλιματολόγο Lawrence C. Smith.

[Ένα] όραμα του Νέου Βορρά σήμερα μπορεί να είναι κάτι σαν την Αμερική το 1803, ακριβώς μετά την Αγορά της Λουιζιάνα από την Γαλλία. Αυτή, επίσης, κατείχε μεγάλες πόλεις τροφοδοτούμενες από την μετανάστευση, με μια μεγάλη αφιλόξενη έκταση μακριά από τα μεγάλα αστικά κέντρα. Οι έρημοι της, όπως η Αρκτική τούνδρα, ήταν σκληρές, επικίνδυνες, και οικολογικά ευαίσθητες. Είχε, επίσης, πλούσια κοιτάσματα μετάλλων και υδρογονάνθρακα. Ήταν, όπως η Αρκτική, όχι όντως άδεια σύνορα, αλλά γη ήδη κατοικημένοι απο ιθαγενείς που ζούσαν εκεί για χιλιετίες.¹²³

¹²¹ Parag Khanna *Maps the Future of Countries*, TED, July 2009, (www.ted.com).

¹²² (της μετάφρασης) - έκφραση για τα μέλη του Industrial Workers of the World (Βιομηχανικοί Εργάτες του Κόσμου)

¹²³ Lawrence C. Smith, *The World in 2050: Four Forces Shaping Civilization's Northern Future* (New York: Penguin, 2010), p. 258.

Ενώ το επίπεδο πολιτισμικής επέκτασης στον 'Νέο Βορρά' είναι, αυτήν την στιγμή, όπως τόσο πολλά στην μελλοντολογία της κλιματικής αλλαγής, άγνωστο, η ίδια η τάση μοιάζει δεδομένη. Σε μερικά μέρη μπορεί να αντισταθεί, επιτυχημένα κιόλας. Σε άλλα, η ύβρη της αποίκησης απλά θα αποτύχει. Σε πολλά μέρη η ίδια η ίδια η επέκταση της θα φέρει δυνατότητες για αυτούς που θα ζούσαν σε νέα ανοίγματα, ή σε παλαιότερους, αλλά πιο ζεστούς, κόσμους του αετογέρακα.

7. ΣΥΓΚΛΙΣΗ ΚΑΙ ΟΙ ΝΕΕΣ ΑΣΤΙΚΕΣ ΠΛΕΙΟΝΟΤΗΤΕΣ

Το προσδόκιμο ζωής και οι προσδοκίες της 'μοντέρνας ζωής'

Το 2008 η ανθρωπότητα πέρασε ένα σημαντικό ορόσημο - μεγαλύτερο μέρος του είδους μας μένει πλέον σε πόλεις παρά εκτός. Δεν θα προσπαθήσω καν να μαντέψω που ακριβώς - εκτός από την οικολογική απογύμνωση - οδηγεί η ανάπτυξη των πόλεων. Θα μπορούσε να οδηγήσει στους γυαλιστερούς γυάλινους θόλους της επιστημονικής φαντασίας, στα σάπια νερά του σύγχρονου Μακόκο,¹²⁴ ή τους εγκαταλειμμένους δρόμους, βυθισμένους στην ζούγκλα, των πόλεων των Μάγια. Κάτα πάσα πιθανότητα, θα οδηγήσει και στις τρεις επιλογές, όπως και σε άλλες. Υποπεύομαι πως δεν ξέρει κανείς την τωρινή κατάσταση, και σίγουρα όχι που θα οδηγήσει αυτή. Όπως το θέτει ο Mike Davis:

Οι πολύ μεγάλες πόλεις - αυτές με παγκόσμιο, όχι μόνο τοπικό, περιβαλλοντικό αντίκτυπο - είναι λοιπόν το πιο δραματικό αποτέλεσμα, με πολλούς τρόπους, της ανθρώπινης πολιτισμικής εξέλιξης στην Ολόκαινο Εποχή. Πιθανότατα, θα έπρεπε να είναι το θέμα της πιο επείγουσας και πλήρους επιστημονικής έρευνας. Δεν είναι. Ξέρουμε περισσότερα για την οικολογία στα τροπικά δάση παρά στις μεγαλουπόλεις.¹²⁵

Ο δείκτης αλλαγής είναι εκπληκτικός. Για παράδειγμα, πάρτε τις μεγαλουπόλεις, αυτές με παραπάνω από 10 εκατομμύρια πολίτες. Ενώ δεν υπήρχε καμία το 1900, μέχρι τα μέσα της δεκαετίας του 1970, υπήρχαν τρεις, και από τότε μέχρι το 2007, ο αριθμός αυξήθηκε στις 19, με το σύνολο να προβλέπεται να φτάνει τις 27 μέχρι το 2025.¹²⁶ Είναι μια αύξηση 3-27 σε περίπου 50 χρόνια. Γενικά, από την αρχή της δεκαετίας του '90, πόλεις στον (ταχύτατα) 'αναπτυσσόμενο κόσμο' έχουν επεκταθεί κατά 3 εκατομμύρια ανθρώπους την εβδομάδα.¹²⁷ Αυτό είναι περίπου αντίστοιχο μιας νέας πόλης του μεγέθους του Μπρίστολ, της Μπρατισλάβα ή του Όουκλαντ *κάθε μέρα*.¹²⁸ Για τώρα, οι

¹²⁴ Το Λάγος στην Νιγηρία στεγάζει γύρω στους 20 εκατομμύρια ανθρώπους, και είναι μια από τις ταχύτερα αναπτυσσόμενες μεγαλουπόλεις του κόσμου. Κάποτε ένα μικρό ψαροχώρι, το Μακάκο έχει γίνει μια παραγκούπολη που στεγάζει γύρω στους 100,000 ανθρώπους, κυρίως σε σπίνια χτισμένα πάνω σε στύλους στην λιμνοθάλασσα του Λάγος. Όπως σε πολλές παραγκουπόλεις, η περιοχή κυβερνείται κυρίως από τοπικές συμμορίες, και όχι κρατικές.

¹²⁵ Mike Davis, *Dead Cities and Other Tales* (New York: The New Press, 2002), p. 363.

¹²⁶ (της μετάφρασης) Από το 2018, υπάρχουν πλέον 33 μεγαλουπόλεις, σύμφωνα με τον ΟΗΕ.

¹²⁷ United Nations Human Settlements Programme, *State of the World's Cities 2008/2009* (London: Earthscan, 2008), quoted in Laurence C. Smith, *The World in 2050: Four Forces Shaping Civilization's Northern Future* (New York: Penguin, 2010), p. 32.

¹²⁸ Αριθμοί παρμένοι από κρατικές απογραφές. Bristol: 433,100 (UK 2001). Bratislava: 429,000 (Slovakia 2006). Oakland: 446,901 (USA 2010).

αστικές πλειονότητες φαίνεται πως θα συνεχίσουν να επεκτείνονται, όσο άνθρωποι καθορίζονται από δυνάμεις που τους σπρώχνουν και τους τραβάνε μακριά από την γεωργία, και προς τις ελευθερίες και σκλαβιές των μητροπόλεων.

Ενώ η απόσταση μεταξύ των πιο πλουσίων και πιο φτωχών του πλανήτη συνεχίζει να μεγαλώνει, οι στατιστικές του ΟΗΕ δείχνουν εκπληκτικές αλλαγές για ένα μεγάλο μέρος των πληθυσμών του κόσμου, αλλαγές στον τρόπο ζωής που συχνά δεν εκφράζονται σε ανάλογες δομικές αλλαγές σε ακτιβιστές και ακτιβίστριες του 'ανεπτυγμένου' κόσμου. Όπως παρατηρεί ο Hans Rosling, ο πλανήτης συχνά φαίνεται να είναι χωρισμένος μεταξύ:

... εμάς και 'αυτών', και 'εμείς' είμαστε ο Δυτικός Κόσμος και 'αυτοί' είναι ο Τρίτος Κόσμος. 'Και τι εννοείς όταν λες ο Δυτικός Κόσμος?' Απάντηση. "Λοιπόν, αυτό είναι μεγάλη ζωή και μικρή οικογένεια, ενώ ο Τρίτος Κόσμος είναι μικρή ζωή και μεγάλη οικογένεια."¹²⁹

Μια τόσο απλοϊκή εικόνα πάντα έκρυβε την τάξη, τις κοινωνικές και τοπικές διαφορές, αλλά υπήρχε μια αλήθεια σε αυτήν. Όχι πια. Οι αλλαγές στο προσδόκιμο ζωής και στο μέγεθος οικογένειας παγκοσμίως, είναι απλά οι πιο προφανείς. Δίπλα σε αυτές, είναι τεράστιες μεταμορφώσεις στην γενική υγεία (καλές και κακές),¹³⁰ στον προγραμματισμό και την κατήχηση παιδιών, και στο αυξανόμενο επίπεδο εμπορευματοποίησης των κοινωνικών σχέσεων. Ωστόσο, ακόμα και σε έναν πλανήτη όπου τα αυτοκινητιστικά δυστυχήματα σκοτώνουν πλέον παρόμοιους αριθμούς ανθρώπων με την ελονοσία, η παλιά εικόνα επιμένει ακόμα.¹³¹

Στις αναπτυσσόμενες πόλεις ιδιαίτερα, απτές κοινωνικές επαναστάσεις (όπως η αύξηση στο προσδόκιμο ζωής) μπορούν να ανακατευτούν με τους μηντιακούς μύθους του (μη)Αμερικανικού ονείρου, και να παράγουν μη ρεαλιστικές προσδοκίες για την 'μοντέρνα ζωή'. Τέτοιες προσδοκίες ενθαρρύνουν απόπειρες αφομοίωσης και υποταγής στην εξουσία, ακόμα και όσο οι αναπόφευκτες συγκρούσεις ταξικών συμφερόντων, και η ανικανότητα του 'συστήματος' να προσφέρει τα υποσχόμενα αγαθά, θα οδηγήσουν σε οργή. Από την θετική πλευρά, πολλά άτομα θα ζήσουν μεγαλύτερες ζωές και θα βιώσουν την δυνατότητα της αγάπης, αλλά και αναπόφευκτη κοινωνική διαταραχή και διευρυνόμενη ταξική ανισότητα.

¹²⁹ Hans Rosling, *Hans Rosling shows the best stats you've ever seen*. TED, February 2006, (www.ted.com).

¹³⁰ Βλέπε: Christine McMurray and Roy Smith, *Diseases of Globalization: Socioeconomic Transitions and Health* (London: Earthscan, 2001).

¹³¹ Αυτοκινητιστικά (1.20 εκατομμύρια), ελονοσία (1.27 εκατομμύρια) Tim Halliday and Basiro Davey, *Water and Health in an Overcrowded World* (Oxford: Oxford University Press, 2007), p. 39.

Αποκλίνοντες κόσμοι

Αυτοί που βλέπουν αυτές τις αλλαγές ως μια δια μαγείας καθοδήγηση του είδους προς μια σύγκλιση βασισμένη στις τάσεις στην Δύση¹³² θα ήταν γελασμένοι, ακόμα και χωρίς τους πραγματικούς περιορισμούς της κλιματικής αλλαγής, της ανεπάρκειας πόρων, κλπ. Για αρχή, μερικοί πιστεύουν πως, ακόμα κι αν παίρνουμε αυτές τις τάσεις ως δεδομένο, θα υπάρχει ακόμα ένας πληθυσμός υπαίθρου που φτάνει τα 3 δισεκατομμύρια στην μέση του αιώνα.¹³³ Πολλοί από αυτούς τους αγρότες, όπως και πολλοί από αυτούς στις πόλεις, θα ζουν πιθανότατα σε στάσιμες οικονομίες, παρόμοιες με τις χώρες του 'κατώτερου δισεκατομμυρίου' σήμερα.¹³⁴ Επιπλέον, πολλοί από τους λιγότερο συγκλίνοντες πληθυσμούς, είναι πιθανό να είναι σε αυτές τις χώρες που κοινά περιγράφονται ως αποτυχημένα κράτη. Αυτές οι χώρες είναι λιγότερο πιθανό να 'αναπτυχθούν', ιδιαίτερος χάρη στους επιπρόσθετους φραγμούς που προέκυψαν από την άνοδο (ή, με μεγαλύτερη ακρίβεια, επιστροφή) των παγκοσμίων υπερδυνάμεων της Ινδίας και της Κίνας.¹³⁵ Όπως σημειώθηκε νωρίτερα,¹³⁶ η παρουσία αυτών των "μεγάλων νησιών του χάους"¹³⁷ (Paul Collier, ex-Παγκόσμια Τράπεζα) φέρνει θετικές και αρνητικές δυνατότητες - τουλάχιστον από την αναρχική οπτική μου. Φαίνεται πιθανό, τότε, πως αντί για μια παγκόσμια σύγκλιση, θα δούμε μία συνεχή ανάδυση αποκλινόντων κόσμων - και μεταξύ, και εντός εθνών.

Επιπρόσθετα, απότομες ανατροπές στις τάσεις, όπως για παράδειγμα στην υγεία, μπορεί να εκπλήσσουν. Δείτε μόνο την επιδημία του AIDS στην Αφρική, ή το δραματικά αυξημένο ποσοστό θνησιμότητας ανδρών στην Ρωσία την δεκαετία του 1990. Εντός της υγείας, και μεταξύ των κυρίαρχων σχεδιαστών, υπάρχει ένας ευρύς, και όχι αβάσιμος,

¹³² Λες και 'εμείς' έχουμε 'τελειώσει'

¹³³ Laurence C. Smith, *The World in 2050: Four Forces Shaping Civilization's Northern Future* (New York: Penguin, 2010), p. 35.

¹³⁴ (της μετάφρασης) - 'Bottom Billion'- ορίζει γύρω στις 60 οικονομίες/χώρες, στις οποίες κατοικούν γύρω στα 1 δισ. άτομα που έχουν βιώσει μερική ή καμία ανάπτυξη στο εισόδημο από την δεκαετία του 1980.

¹³⁵ "...το κατώτερο δισεκατομμύριο θα πρέπει να περιμένει πολύ καιρό μέχρι η ανάπτυξη στην Ασία να δημιουργήσει μια μισθολογική διαφορά με το κατώτερο δισεκατομμύριο, παρόμοια μεταξύ αυτή που προέκυψε μεταξύ της Ασίας και του πλούσιου κόσμου γύρω στο 1980. Αυτό δεν σημαίνει πως η ανάπτυξη στο κατώτερο δισεκατομμύριο είναι απίθανη, αλλά την κάνει πολύ πιο δύσκολη. Η ίδια αυτόματη διαδικασία που ώθησε στην Ασιατική ανάπτυξη θα εμποδίσει την ανάπτυξη του κατώτερου δισεκατομμυρίου." - Paul Collier, *The Bottom Billion: Why the Poorest Countries are Failing and What Can Be Done About It* (Oxford: Oxford University Press, 2008), p. 86. Είτε βλέπει κάποιο την διαδικασία ως 'αυτόματη', όπως την χαρακτηρίζει ο Collier, είτε την βλέπει ως έκφραση ταξικών συμφερόντων (ή και τα δύο), ο βασικός τόνος των συμπερασμάτων του είναι πειστικός.

¹³⁶ Βλέπε κεφάλαια 3 (Καταιγίδες της Ερήμου) και 4 (Αφρικανικοί Δρόμοι στην Αναρχία)

¹³⁷ Paul Collier, *The Bottom Billion: Why the Poorest Countries are Failing and What Can Be Done About It* (Oxford: Oxford University Press, 2008), p. 3.

φόβος πως οι σημερινές μεγαλουπόλεις και τα συστήματα παραγωγής τροφής γίνονται τα τέλεια φυτώρια για πανδημίες, με πιθανότατα ασυναγώνιστη αγριότητα.

Μια λειτουργική (αλλά απλοϊκή, άρα λάθος) ανακεφαλαίωση θα μπορούσε να ήταν ότι πολλοί άνθρωποι στις πλέον εκβιομηχανισμένες χώρες έχουν την τάση να βλέπουν έναν μοναδικό Τρίτο Κόσμο, πολύ λιγότερο εκβιομηχανισμένο από ότι είναι, ενώ πολλοί στις αναδυόμενες οικονομίες του παγκόσμιου νότου βλέπουν το μέλλον τους πολύ πιο αισιόδοξο και προκαθορισμένο από ότι μάλλον είναι. Τέλος, αυτοί οι πληθυσμοί που (από μια καθαρά οικονομική οπτική) είναι στον πάτο, στο μέλλον θα μοιάζουν πολύ όπως είναι τώρα, αλλά λογικά θα ζουν σε λιγότερο φιλόξενα περιβάλλοντα. Το καλύτερο που μπορεί να πει κάποιος είναι πως οι ανομοιόμορφες τάσεις σύγκλισης σε μεγάλο μέρος του αναπτυσσόμενου κόσμου θα συνεχίσει (για τώρα, αλλά όχι παγκοσμίως), πως δεν υπάρχουν δεδομένοι προορισμοί, και πως το ταξίδι μπορεί να είναι δύσκολο, ιδιαίτερα λόγω της αντιπαλότητας μεταξύ δυνάμεων. Οι τάσεις που έχω αναφέρει φέρνουν ένα μεγάλο μέρος - αλλά σίγουρα όχι όλη - της ανθρωπότητας μαζί, αλλά ταυτόχρονα γεννούν απεριόριστους διαχωρισμούς. Στα πάντα εύθυμα λόγια της Εθνικής Υπηρεσίας Πληροφοριών των ΗΠΑ, ενώ δημιουργούν σύγκλιση, *"... οι σημερινές τάσεις φαίνεται να οδηγούν σε έναν πιθανότατα πιο διχασμένο και συγκρουόμενο κόσμο."*¹³⁸

Επιβίωση στις παραγκουπόλεις

Ενώ διαφορετικά μέρη, είναι, στην φύση τους, διαφορετικά, μια σταθερά σε όλες τις μητροπόλεις είναι οι παραγκουπόλεις. Τουλάχιστον 1 δισεκατομμύριο ζούνε ήδη σε αυτές, ένας αριθμός που αναμένεται να ανεβεί σε 2 δισ εντός δύο δεκαετιών, και 3 δισ μέχρι τα μέσα του αιώνα. Αυτό σημαίνει πως ένα στα τρία άτομα στον κόσμο θα ζούνε σε μη-επισημοποιημένα αστικά εδάφη, σε παράγκες, σκηνές, καλύβες από λαμαρίνες, και σκουπίδια. Ήδη, σε πολλές χώρες, οι κάτοικοι παραγκουπόλεων αποτελούν την πλειονότητα του αστικού πληθυσμού. 99.4% στην Αιθιοπία και το Τσαντ, 98.5% στο Αφγανιστάν και 92% στο Νεπάλ. Η Μουμπάι είναι η παγκόσμια πρωτεύουσα των παραγκουπόλεων, με 10-12 εκατομμύρια καταληψίες και κατοίκους εγκαταλειμμένων, και ακολουθείται από την Πόλη του Μεξικού και την Ντάκα, με 9-10 εκατομμύρια, και μετά το Λάγος, το Κάιρο, η Κινσάσα-Μπραζαβίλ, το Σάο Πάολο, η Σανγκχάι, και το Ντέλι, με 6-8 εκατομμύρια.¹³⁹

Την πρώτη νύχτα που κοιμήθηκα σε μια γειτονιά καταλήψεων του Τρίτου Κόσμου, αισθανόμουν πραγματικά σαν το σπίτι μου, όπως είμαι σίγουρος πως οποιοδήποτε έχει ζήσει σε καταλήψεις (ειδικά δημόσιων χώρων) στον παγκόσμιο βορρά θα αισθανόταν. Οι

¹³⁸ *Global Trends 2025: A Transformed World* (Washington: US National Intelligence Council, 2008), p.99, παραπομπή από, Laurence C. Smith, *The World in 2050: Four Forces Shaping Civilization's Northern Future* (New York: Penguin, 2010), p. 43.

¹³⁹ Στατιστικές του ΟΗΕ, παρμένες από: Mike Davis, *Planet of Slums* (London: Verso, 2007), p. 23.

τράμπες στα ηλεκτρικά, το ύφος συντροφιάς, το χρώμα, τα σκυλιά παντού. Άμα οι φωτεινές κίτρινες αφίδες του μεγάλου M σηματοδοτούν την παρουσία της επιχειρηματικής παγκοσμιοποίησης, τότε καταφύγια φτιαγμένα από παλιό μπλε μουσαμά και παλέτες είναι επίσης παγκόσμια σηματοδότηση - αυτή την φορά, μπαίνεις στον κόσμο των καταληψιών. Ξυπνώντας με κοτόπουλα μέσα στην μάπα σου καρφώνει συνήθως πως ξυπνάς κάπου στον Τρίτο Κόσμο, αλλά, έχοντας πει αυτό, μου έχει συμβεί στο Νότιο Λονδίνο... Η οικογένεια με την οποία ζούσα ήταν πολύ γλυκιά, και υπήρχε τόση ενέργεια και δύναμη στριμωγμένη σε αυτά τα σοκάκια, που πραγματικά αισθανόμουν πως ήμουν σε μία Προσωρινή Αυτόνομη Ζώνη.

Πολλά από αυτά που βίωσα σε αυτήν την κοινότητα με έκαναν να αισθάνομαι παράξενα περήφανο που είμαι μέρος του ανθρώπινου είδους, αλλά αυτοί και αυτές από εμάς που βλέπουν λύσεις που προέρχονται από την αυτονομία, την άτυπη οργάνωση, την αλληλοβοήθεια και την ταξική πάλη, μπορούν εύκολα να πέσουν στην παγίδα του να βλέπουμε αυτό που θέλουμε στις παραγκουπόλεις. Μην με παρεξηγήσετε - όλες αυτές οι αξίες υπάρχουν, αλλά υπάρχουν επίσης, σε διαφορετικά επίπεδα, όλοι οι προβλέψιμοι ταξικοί διαχωρισμοί, όπως και οι εντεινόμενες ταξικές καταπιέσεις. Για παράδειγμα, μόνο και μόνο επειδή είναι παραγκούπολη - ή ακόμα και οικισμός καταλήψεων - δεν σημαίνει πως δεν έχει ιδιοκτήτες. Αυτό συνήθως αρχίζει στο χαμηλότερο επίπεδο με υποδιαιρέσεις, σκεπές, και δωμάτια να ενοικιαζονται σε νέες αφίξεις από παλαιότερους κατοίκους. Όπως σημειώνει ο Mike Davis (στο χαρακτηριστικά απίστευτο και ψυχοφθόρο βιβλίο του *Πλανήτης των Παραγκουπόλεων* [Planet of Slums]), *"Είναι συχνά ο κύριος τρόπος με τον οποίον οι αστικοί φτωχοί μπορούν να νομισματοποιήσουν την ισότητα τους (επίσημη ή ανεπίσημη), αλλά συχνά εντός μίας σχέσης εκμετάλλευσης με τους ακόμα πιο φτωχούς."*¹⁴⁰ Άλλοι, από κακοποιούς, μεγάλους επενδυτές, πολιτικούς, χούντες, στην μεσαία τάξη, συμμετέχουν στην όλη διαδικασία. Στις παραγκουπόλεις του Ναϊρόμπι, για παράδειγμα, πολλοί από αυτούς που μένουν πίσω στο νοίκι, αντιμετωπίζουν την τρομοκρατία του ιδιοκτήτη και των μπράβων του, που εμφανίζονται για να κατάσχουν τα λιγοστά υπάρχοντα τους, να τους κάνουν έξωση, ή ακόμα χειρότερα. Τέτοιοι ιδιοκτήτες αποκαλούνται 'Wabenzi' - αυτοί που έχουν αρκετά χρήματα να αγοράσουν μία Mercedes-Benz.¹⁴¹

Αν έχουμε πει που ζει ένα μεγάλο κομμάτι της αστικής πλειοψηφείας, τότε τι κάνουν, που δουλεύουν, που πάνε; Οι απαντήσεις είναι, εννοείται, υπερβολικά ποικιλόμορφες, και δεν θα προσποιηθώ ότι μπορώ να σας πω. Αυτό που θα πω, είναι πως πολλοί κάτοικοι των παραγκουπόλεων βλέπουν τους εαυτούς και τις εαυτές τους, σε μία μορφή μετάβασης. Μετάβαση από την ύπαιθρο στην πόλη. Από πρόσφυγες σε εργάτριες. Από άστεγους σε ιδιοκτήτες. Από κάτοικοι παραγκουπόλεων, σε κάτι άλλο.

¹⁴⁰ Mike Davis, *Planet of Slums* (London: Verso, 2007), p. 42.

¹⁴¹ Robert Neuwirth, *Shadow Cities: A Billion Squatters, a New Urban World* (London: Routledge, 2004).

Αυτή η αφήγηση είναι τόσο παλιά όσο ο καπιταλισμός. Οι χωρικοί/εργάτες καλλιέργειας, μένουν άστεγοι και καταλήγουν στις παραγκουπόλεις. Στην Δύση, ακολούθησαν φρίκες, κατασκευάζοντας τελικά τον βιομηχανικό εργάτη,¹⁴² αλλά όχι πριν τον αιώνα των επαναστάσεων, που γεννήθηκε στην Γαλλία το 1848 και πέθανε στην Ισπανία το 1938. Αυτές οι εξεγέρσεις έγιναν από μεταβατικές τάξεις, παρόμοιας με τις σημερινές, που, στην διαδικασία της προλεταριοποίησης τους, ζούσαν *“ούτε στην βιομηχανική, ούτε στην χωρική κοινωνία, αλλά στην τεταμένη, σχεδόν ηλεκτρισμένη διασταύρωση τους.”*¹⁴³ Ενώ αυτή η μεγαλειώδης ιστορία της ταξικής εξέλιξης στις αρχές του καπιταλισμού είναι (περίπου) αληθινή, οι ιστορίες που εξελίσσονται σήμερα δεν έχουν σενάριο, και δεν θα έπρεπε να θεωρείται δεδομένο πως θα έχουν το ίδιο ‘τέλος’.

Ενώ πολλοί στις παραγκουπόλεις είτε ήδη εργάζονται στον κόσμο της μισθωτής σκλαβιάς, ή θα καταλήξουν σε αυτόν, πολλοί και πολλές επιζούν στην λεγόμενη ‘άτυπη’ οικονομία, έναν τομέα που σε μερικές πόλεις είναι πολύ μεγαλύτερος (σε ότι αφορά ανθρώπινους αιχμάλωτους) από την τυπική οικονομία. Εδώ έχουμε μια πιθανότατα εκρηκτική ανάδυση των τάξεων, μεγάλων σε αριθμό, που *δεν θα πάνε πουθενά*, και φαίνονται να είναι πλεόνασμα στις ανάγκες του καπιταλισμού. *“Ένα προλεταριάτο χωρίς εργοστάσια, εργαστήρια, και δουλειές, και χωρίς αφεντικά, στο μπέρδεμα του μεροκάματου, που πνίγεται στην επιβίωση και ζούνε μια ζωή σαν ένα μονοπάτι ανάμεσα σε κάρβουνα.”*¹⁴⁴

Χάρη στην έλλειψη υγιεινής, παροχής νερού και αποχέτευσης, η έλλειψη νερού και η εξάπλωση ασθένειας είναι μερικά από τα μεγαλύτερα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι κάτοικοι παραγκουπόλεων. Ακόμα και χωρίς την επίδραση της τεράστιας κλιματικής αλλαγής, ο αριθμός μεγάλων καταστροφών έχει αυξηθεί ταχύτατα, και το μεγαλύτερο μέρος αυτής της αύξησης είναι από καταιγίδες και πλημμύρες.¹⁴⁵ Χωρίς φρέατα, η μέλλουσα απομάκρυνση πολλών οικισμών καταλήψεων φαίνεται αναπόφευκτη, εφόσον είναι συχνά σε περιοχές με κίνδυνο πλημμύρας. Η αναρρωτική δύναμη τέτοιων κοινοτήτων είναι απίστευτη, αλλά μπορούμε να θεωρήσουμε δεδομένο πως οι μεγάλες πλημμύρες που έρχονται είναι πιθανό πως θα επιδεινώσουν κοινωνικές κρίσεις και αστάθεια.

¹⁴² Leopold Roc, *Industrial Domestication: Industry as the Origins of Modern Domination*. Anarchist Library (www.theanarchistlibrary.org).

¹⁴³ Murray Bookchin, από παραπομπή σε μια περιγραφή ιστορικών και τωρινών διεθνικών τάξεων, στο: *Down with Empire, Up with Spring!* (Te Whanganui a Tara/Wellington: Rebel Press, 2006), p. 150.

¹⁴⁴ Patrick Chamoiseau, από παραπομπή στο Mike Davis, *Planet of Slums* (London: Verso, 2007), p. 174.

¹⁴⁵ Camilla Toulmin, *Climate Change in Africa*. (London: International African Institute and Zed Books, 2009), pp. 70–118.

Παλιοί θεοί και νέοι παράδεισοι

Μακράν η λιγότερο ευχάριστη εμπειρία που είχα στην γειτονιά καταλήψεων που ανέφερα νωρίτερα ήταν μια Κυριακάτικη εκκλησιαστική λειτουργία. Είχα καταφέρει να αποφύγω άλλες, αλλά αυτήν την φορά, δεν μπορούσα να ξεφύγω. Η ίδια η εκκλησία ήταν το μεγαλύτερο κτίριο στην γειτονιά, και ήταν και αυτή κυρίως χτισμένη από αυτοσχέδια υλικά. Το βρήκα εντελώς θλιβερό που έβλεπα τόσα άτομα με τα οποία είχα περάσει χρόνο, να διαδίδουν θρησκευτικούς παραλογισμούς, να αναπαριστούν ανόητα τελετουργικά, και να υποτάσσονται στην εξουσία ιερέων, θεού και γραφής. Η εκκλησία είχε παραλάβει κάποιες κασέτες με ύμνους από μία Πεντηκοστιανή εκκλησία στις ΗΠΑ, και έτσι κάθισα ακούγοντας εκατοντάδες καταληψίες που, ενώ τα αγγλικά δεν είναι η πρώτη τους γλώσσα, τραγουδάνε Αμερικάνικους ύμνους με ψευτο-Αμερικάνικες προφορές. Πράγματι, στην χώρα που ήμουν, ούτε ένα βιβλιοπωλείο στην πρωτεύουσα (όλα ήταν ιδιοκτησίες εκκλησιών) δεν πουλούσε κάτι που ανέφερε την εξέλιξη, και σίγουρα τίποτα που ανέφερε την αναρχική επανάσταση. Είναι εύκολο για αυτούς και αυτές απο μας απο κοινωνίες με μεγάλα ποσοστά αθεΐας να υποτιμάμε το επίπεδο της θρησκευτικότητας που είναι ανάμεικτο με την βιομηχανοποίηση στον παγκόσμιο νότο, όπου, τουλάχιστον μεταξύ των φτωχών, ενισχύονται από κοινού.

Μεγάλο μέρος της ριζοσπαστικής πολιτικής είναι θρησκεία με άλλα μέσα, αλλά στις παραγκουπόλεις, και μεταξύ των φτωχών και στερημένων γενικά, οι παλιοί θεοί μεγαλώνουν σε ανάστημα. Ενώ οι αιρέσεις μπορεί να διαφέρουν σε σχέση με το επίπεδο μυστικισμού και πολεμικότητας τους, μοιράζονται μια πλασματικότητα που είναι απίθανο να βοηθήσει τους καταπιεσμένους στην πλοήγηση αυτών των πολύπλοκων καιρών. Το γενικό επιχείρημα κατά της θρησκείας έχει υποστηριχθεί καλά αλλού,¹⁴⁶ οπότε δεν θα μπω στον κόπο, αλλά είναι αξιοσημείωτο πως, ενώ οι πιο οργανωμένοι διαταξικοί 'αντίπαλοι' των δυτικών αναρχικών είναι οι πολιτικές παρατάξεις, σε μεγάλο μέρος του Τρίτου Κόσμου, οι αναρχικοί αντιμετωπίζουν την ενίσχυση της θεοκρατίας. Αυτό, εννοείται, σε αυτά τα μέρη όπου υπάρχουν αναρχικοί και αναρχικές, που - ενώ αυξάνονται - ακόμα δεν είναι πολλά. Αντιθέτως, οι θρησκευτικοί εξουσιαστές φαίνεται να προσυλητίζουν κόσμο παντού, και, γενικά, όσο περισσότερη κοινωνική διαταραχή, τόσο περισσότερες μεταστροφές.¹⁴⁷ Στο κεφάλαιο 4 (Αφρικανικοί Δρόμοι στην Αναρχία) είδαμε

¹⁴⁶ "Η ιδέα του Θεού συνεπάγεται την παραίτηση απ'την ανθρώπινη λογική και δικαιοσύνη. Είναι η πιο αποφασιστική άρνηση της ανθρώπινης ελευθερίας, και καταλήγει αναγκαστικά στην υποδούλωση της ανθρωπότητας, τόσο θεωρητικά όσο και πρακτικά." Μιχαήλ Μπακούνιν, *Θεός και Κράτος* (Αθήνα, Ελεύθερος Τύπος, 1986), σ. 39-40. Βλέπε επίσης: Richard Dawkins, *The God Delusion* (London: Black Swan, 2007).

¹⁴⁷ Θα ήταν υπερβολικά απλοϊκό να αποδώσουμε όλα αυτά στην βιομηχανοποίηση, αλλά υπάρχουν ξεκάθαρες σχέσεις - για παράδειγμα, αυτή η σχέση που έδειξε η Vandana Shiva μεταξύ της πράσινης επανάστασης και της ανάπτυξης φονταμενταλιστικών κοινοτικών κινημάτων στην Ινδία. Αν μη τι άλλο, ο πόλεμος για κολτάν στο Κονγκό, και η επακόλουθη εξάπλωση χαρισματικών ντόπιων/Πεντηκοστιανών αιρέσεων, αποφασισμένων να λύσουν τα προβλήματα τους μέσω της

την επέκταση της μη-κρατικής κοινωνικής παροχής όσο τα κράτη ανακαλούν τις υποσχέσεις τους - εν μέρει λόγω της διαρθρωτικής προσαρμογής και τα λοιπά. Ανάμεσα στον προφανές πόνο που δημιουργεί αυτό, παρατήρησα τις δυνατότητες που ανοίγει για ελευθεριακές κοινωνικές δυνάμεις. Δυστυχώς, σε παραγκουπόλεις από την Κινσάσα μέχρι την Γάζα, είναι οι θρησκευτικοί εξουσιαστές που πιο συχνά εκμεταλλεύονται αυτήν την ευκαιρία να χτιστεί η διπλή (ή πολλαπλή) εξουσία μέσω της παροχής ιατροφαρμακευτικής και γενικής περίθαλψης, και αυτό συχνά γίνεται πλάι στην ανάπτυξη της ένοπλης δύναμης. Η τρομερή κληρονομιά των αριστερών αποτυχιών και επιτυχιών, έχει αφήσει το πεδίο ανοιχτό για την ανάπτυξη μιλλενარიανιστικών, θεοκρατικών εξουσιών ανάμεσα στις παραγκουπόλεις και στα "μεγάλα νησιά του χάους."

Εάν μεγάλο μέρος των φτωχών ζει σε συνθήκες κόλασης, και βάζουν την εμπιστοσύνη τους στην χιλιετία, ή στην μετά θάνατον ζωή, η ελίτ και η μεσαίες τάξεις ζουν όλο και περισσότερο σε περιφραγμένους παράδεισους στα προάστια των ΗΠΑ. Εδώ, ισχυρίζεται ο Mike Davis, χτίζουν (ή, με μεγαλύτερη ακρίβεια, κάποιος άλλο χτίζει για αυτούς) 'έξω κόσμους' τύπου Blade Runner, μακριά από τους ακατάστατους και επικίνδυνους κόσμους των καταπιεσμένων. Ενώ μερικοί τέτοιο 'έξω κόσμοι' είναι τόσο 'έξω' που οι φτωχοί είναι πολύ, πολύ μακριά, οι περισσότεροι είναι σε πιθανότατα εφικτή απόσταση. Όπως στην Νότια Αφρική του απαρτχάιντ (ή την σημερινή Νότια Αφρική, άλλωστε) αυτοί οι παράδεισοι χρειάζονται εργάτες και εργάτριες - καθαρίστριες, κηπουρούς, οδηγούς, σκεκιουριτάδες - πολλοί από τους οποίους ζουν στις τριγύρω κολάσεις. Όπως οι δηλητηριασμένοι ολιγάρχες της Αϊτής¹⁴⁸ θα μπορούσαν να σας πούνε, παρά τις κάμερες, δεν είναι τόσο ασφαλές.

Με τόσο διαχωρισμένους κόσμους - και τόσο διαχωρισμένες πόλεις - οι εξεγέρσεις και οι γενικευμένες συγκρούσεις είναι πάντα πιθανές. Οι στρατιωτικοί έχουν προβλέψει εδώ και χρόνια εξεγέρσεις και αντάρτικα στις στριμωγμένες πόλεις, και ως ένα σημείο τις βλέπουμε ήδη, στις μάχες του Revolution/Sadr City, για παράδειγμα. Ο συνδυασμός ασυναγώνιστης εισοδηματικής ανισότητας, στέρησης, συνωπισμού, και της εξάπλωσης συμμοριών και θρησκευτικών ομάδων είναι ένα συναρπαστικό μείγμα. Όπως το θέτει ένα Think Tank του Αμερικάνικου Στρατού:

εκδίωξης χιλιάδων 'παιδιών μαγισσών' είναι ένα ακόμη πιο τρομακτικό σημάδι του γάμου του μοντέρνου και του υπερφυσικού.

¹⁴⁸ Σπαρταρώντας από τον πόνο, το χέρι του χαμένο σε έναν ζαχαρόμυλο, ο σκλάβος Francois Makandal είχε ένα μιλλενარიανιστικό όραμα ένδοξων, ελεύθερων μαύρων Αϊτινών πόλεων. "Αμέσως μετά την ακρωτηρίαση του, ο Makandal πήρα τον ρόλο του προφήτη, και είχε σημαντικό αριθμό υποστηρικτών στην Βόρεια Limbe. Μέχρι το 1740, ο Makandal είχε δραπετεύσει στα Maroons, έχοντας χρησιμοποιήσει κρυφά δίκτυα να χτίσει μια δύναμη χιλιάδων παντού στην Αϊτή, σε κάθε σπίτι και φυτεία, και φέρνοντας δηλητήριο σε αυτά, τροποποιημένο από την Δυτική Αφρικάνικη παράδοση στις τοπικές συνθήκες. Η κυρίαρχη τάξη ήταν αβοήθητη, εφόσον μία μέρα πέθαιναν τα ζωντανά τους, την άλλη τα κατοικίδια, και τελικά αυτοί και οι οικογένειές τους. Πέθαναν 6,000 μέχρι να τελειώσει ο Makandal." John Connor, *Children of Guinea: Voodoo, The 1793 Haitian Revolution and After* (London: Green Anarchist Books, 2003), p. 11.

Χαρακτηριστικά των μεγαλύτερων ή λεγόμενων 'παγκόσμιων πόλεων'... περιλαμβάνουν την οικονομική και κοινωνική πόλωση, και έντονους χωροταξικούς διαχωρισμούς. Βρίσκουμε επίσης αυτό που είναι λογικά αποτέλεσμα αυτών των συνθηκών, ένα μεγάλο φάσμα αντι-κρατικών φορέων. Αναρχικοί, εγκληματίες, στερημένοι, αλλοδαποί, κυνικοί ομορτιστές, παλαβοί, επαναστάτες, εργατοπατέρες, εθνικιστές... και άλλοι μπορούν να σχηματίσουν συμμαχίες συμφερόντων. Μπορούν επίσης να διαπράξουν βίαιες πράξεις και να διαχειρίζονται ιδέες που θα προκαλέσουν άλλους... Αναλύσεις που εστιάζουν σε μόνο ένα μέρος του ιστού της βίας - που απομονώνουν τις εθνοτικές διαμάχες, την μαφία, ή το επαναστατικό πλαίσιο - μπορούν να υποτιμήσουν την δύναμη που έχουν αυτά τα φαινόμενα όταν συμπίτουν. Οι ταραχές δεν θα έρθουν ως μοναδικοί στρατιώτες, θα έρθουν ως τάγματα.¹⁴⁹

Άρα οι στρατοί (και οι στρατικοποιημένες αστυνομικές δυνάμεις) πολεμούν, και προετοιμάζονται για συγκρούσεις, στις νέες, μη-χαρτογραφημένες, αστικές ζούγκλες. Εννοείται, άμα οι πόλεις ήταν απλά ένα αρνητικό για τα κράτη, δεν θα περνούσαν χιλιάδες χρόνια διατάζοντας το χτίσιμο τους. Υπάρχουν λόγοι που αρέσει στα κράτη να συγκεντρώνουν τα υποκείμενα τους. Η πιο διάσημη απόπειρα μοντέρνας στρατικοποιημένης αστικοποίησης ήταν αυτή που δοκίμασε ο στρατός των ΗΠΑ στο Βιετνάμ. Η ήττα τους δεν θα έπρεπε να αποκρύψει την λογική τους στην απόπειρα να 'στραγγίξουν' την ύπαιθρο, αφήνοντας τους Βιετκόνγκ εκτεθειμένους. Ευρύτερα παραδείγματα του πως οι παραγκουπόλεις αποτρέπουν τις ανταρσίες αφθονούν. Όπως λέει ο Charles Onyango-Obbo:

Στην περίπτωση της Κένυας, οι παραγκουπόλεις - με όλους τους κινδύνους τις - είναι στην πραγματικότητα μια σταθεροποιητική δύναμη. Οι πιέσεις που δημιουργήθηκαν από την τεράστια απαλλοτρίωση στην Κένυα από τους αποικιοκράτες, που συνέχισε μετά την ανεξαρτησία, εν μέρει απορροφήθηκε από τις παραγκουπόλεις του Ναϊρόμπι... Χωρίς αυτές, ίσως να είχε γίνει μια δεύτερη εξέγερση Μαου Μαου.¹⁵⁰

¹⁴⁹ Geoffrey Demarest (US Army Foreign Military Studies Office, Fort Leavenworth), 'Geopolitics and Urban Armed Conflict in Latin America', in, *Small Wars and Insurgencies, Vol.6, No.1* (London: Routledge, 1995). Ενώ είναι πολύ παλιό πλέον, αυτό το άρθρο δίνει μια καλή εικόνα της κυκλικότητας της σκέψης στην εξεγερσιακή δυνατότητα.

¹⁵⁰ Charles Onyango-Obbo, 'Kibera. It's rich city folks who need slums most', *Daily Nation*, op/ed 8 July 2009.

Περιπλανώμενα φυτά στα αστικά οικοσυστήματα

Παρόλο που είναι εργαλεία της εξημέρωσης, υπάρχουν άγριες πιθανότητες στις πόλεις, όπως σχεδόν παντού. Οι θέσεις τους ως το αποκλειστικό έδαφος της εξουσίας είναι μια γενικευμένη ψευδαίσθηση, ακόμα και αν στηρίζεται από βίαια γεγονότα. Κανένα μέρος δεν είναι εντελώς πολιτισμένο. Για αρχή, όπως λέει θεωρητικός του στρατού των ΗΠΑ "... το αστικό περιβάλλον προσφέρει ατομική ανωνυμία, ένας παράγοντας που μπορεί να έχει μεγάλη χρήση στον αναρχικό."¹⁵¹ Οι τελευταίες δύο δεκαετίες έχουν δει ένα 'τρίτο κύμα' αναρχικών σε πολλές Παγκόσμιες Πόλεις: Μανίλα, Τζακάρτα, Πόλη του Μεξικού, Λάγος, Σεούλ, Μπουένος Άιρες, Ιστανμπούλ, Ντέλι και πολλές άλλες, με πραγματικά αξιοσημείωτη ανάπτυξη στην Λατινική Αμερική ειδικά. Εδώ, φαίνεται να έχουμε μια επιστροφή στην άνθηση ποικιλόμορφων διεθνιστικών Αναρχισμών, που μας χαρακτήριζε πριν έναν αιώνα.¹⁵² Ότι αυτό γίνεται ως μέρος της παγκοσμιοποίησης και της ανάπτυξης των πόλεων δεν αποτελεί έκπληξη, εφόσον οι σπόροι του Αναρχισμού των κοινωνικών κινημάτων ταξιδεύουν γύρω από τον πλανήτη στα μεταίχμια του καπιταλισμού, και συχνά μεγαλώνουν καλύτερα, όπως τα αγριόχορτα, σε διαταραγμένα εδάφη. Όπως το θέτει ο Richard Mabey, ο πολιτισμός διαχωρίζει την ζωή σε:

*... δύο εννοιολογικά διαφορετικά στρατόπεδα: αυτούς τους οργανισμούς που περιορίζονται, διαχειρίζονται και αναπαράγονται για το όφελος των ανθρώπων, και αυτούς που είναι 'άγριοι', που συνεχίζουν να ζουν στα ίδια τους τα εδάφη, με, πάνω κάτω, τους δικούς τους όρους. Τα αγριόχορτα προκύπτουν όταν αυτή η συγυρισμένη κατηγοριοποίηση καταρρέει. Η φύση, απρόκλητα, εισβάλλει στην πολιτισμένη επικράτεια μας, και τα εξημερωμένα δραπετεύουν και οργιάζουν.*¹⁵³

Νωρίτερα, κοιτάξαμε κάποιες συνεχείς, αλλά πολιορκημένες, αναρχίες που συνεχίζουν να ζουν "στα ίδια τους τα εδάφη, με, πάνω κάτω, τους δικούς τους όρους." Ακόμα και αν από την γέννα, οι περισσότεροι μας στις πόλεις έχουμε "περιοριστεί, διαχειριστεί και αναπαραχθεί" για το όφελος άλλων, οι δυνατότητες για απόδραση είναι συχνά παρούσες. Υπάρχουν ρωγμές στο πεζοδρόμιο, και η ανάπτυξη μας θα μπορούσε να τις ανοίξει περισσότερο. Στα περισσότερα μέρη, κάνοντας αυτό, είναι απίθανο να

¹⁵¹ Geoffrey Demarest (US Army Foreign Military Studies Office, Fort Leavenworth), 'Geopolitics and Urban Armed Conflict in Latin America', in, *Small Wars and Insurgencies*, Vol.6, No.1 (London: Routledge Spring 1995).

¹⁵² Jason Adams, *Non-Western Anarchisms: Rethinking the Global Context* (Johannesburg: Zabalaza Books, 2003).

¹⁵³ Richard Mabey, *Weeds: How Vagabond Plants Gatecrashed Civilisation and Changed the Way We Think About Nature* (London: Profile Books, 2010), p. 21.

καταστρέψουμε εντελώς το τσιμέντο, αλλά μπορούμε να ανοίξουμε κι άλλους χώρους στους οποίους μπορούμε να αναπτυχθούμε μαζί.

Με μερικές έννοιες, τα περιπλανώμενα φυτά είναι 'στην άλλη πλευρά', ζουν σε αντίθεση με την πόλη, αλλά είναι την ίδια στιγμή μέρος του συνολικού αστικού οικοσυστήματος. Εάν τα βλέπαμε σε απομόνωση, χωρίς να βλέπουμε έμμεσα της σχέσεις και αλληλεπιδράσεις τους εντός της ευρύτερης κοινότητας, θα ήταν ανόητο. Το ίδιο θα μπορούσε να πει κανείς για αυτά από εμάς με άγριους στόχους - ως αστικοί αναρχικοί, είμαστε την ίδια στιγμή συνειδητά το 'άλλο', ενώ υπάρχουμε εγγενώς στα ευρύτερα οικοσυστήματα - ανθρώπινα και μη. Αναρχικοί και αναρχικές παντού στους αστικούς κόσμους αναπτύσσουν τις δικές τους αντικουλτούρες, ενώ μάχονται ενεργά σε ευρύτερες κοινωνικές και οικολογικές πάλεις, εντός και πλάι σε απεργούς εργάτες, ιθαγενείς λαούς, οργανώσεις γυναικών, μετανάστες, παραγκουπόλεις, και αμέτρητους άλλους. Όμως, πρέπει κανείς να κοιτάξει απλά στην καταστολή που έχουν αντιμετωπίσει οι αναρχικοί στην Χιλή και αλλού για να θυμηθεί πως το να είμαστε 'αγριόχορτα στις ρωγμές' είναι επικίνδυνο - το ζιζανιοκτόνο είναι πάντα κοντά. Η πρακτική διεθνής αλληλεγγύη είναι μερικές φορές βοηθητική, αλλά θα είναι το σθένος των ίδιων των φυτών, και η καταλληλότητα του περιβάλλοντος τους, που θα καθορίσουν την πορεία τους. Εάν, όπως φοβούνται πολλοί θεωρητικοί της εξουσίας, οι ταχύτατα επεκτεινόμενες, κυρίως απροσχεδίαστες πόλεις του παγκόσμιου νότου είναι γόνιμο έδαφος για την ανάπτυξη της αναρχίας, η εποχή των μεγαλουπόλεων θα είναι όντως ενδιαφέρουσα. Τι εξεγέρσεις περιμένουν; Τι ιδεολογίες θα πλαστούν; Πως θα αισθάνονται και θα βλέπουν τις εαυτές τους ατομικότητες μετά από αυτόν τον τεράστιο διαχωρισμό από την γη; Θα μείνουν όλες αυτές οι πόλεις μέχρι το τέλος του αιώνα, ή ήταν απλά ένα μεταβατικό άνθος;

"Ζήτω τα αγριόχορτα και η άγρια φύση ακόμα."¹⁵⁴ Έχουμε κοιτάξει σύντομα τις επεκτεινόμενες αστικές μονοκαλλιέργειες. Τι θα γίνει με το αντίθετο, τις πολιορκημένες, βιοποικίλες άγριες φύσεις; Ποιά θα είναι η επίδραση της κλιματικής αλλαγής, των συγκρούσεων, της πολιτισμικής επέκτασης και συστολής πάνω τους; Τι μπορούμε να κάνουμε εμείς, τα αγριόχορτα, για να υπερασπιστούμε την άγρια φύση;

¹⁵⁴ Gerard Manley Hopkins, 'Inversnaid', in, *Poems and Prose* (London. Penguin Classic, 2008), p. 50.

8. ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ ΕΝ ΜΕΣΩ ΑΛΛΑΓΗΣ

Αποκαλύψεις τώρα

Όσο υπάρχει η ταξική κοινωνία, ο πόλεμος κατά της φύσης θα συνεχίσει - είναι ένα και το ίδιο. Η ιδανική απάντηση στην ερώτηση στο τέλος του προηγούμενου κεφαλαίου, *“τι μπορούμε να κάνουμε εμείς, τα αγριόχορτα, για να υπερασπιστούμε την άγρια φύση;”* θα ήταν: η επαναφορά της άγριας φύσης εκεί που είμαστε (και στους εαυτούς και τις εαυτές μας) στο σημείο που οι ψεύτικοι διαχωρισμοί του πολιτισμού είναι παραμεγαλωμένοι. Λέω *ιδανική*, επειδή για όλους τους λόγους που έχουμε ήδη δει, και πολλούς ακόμα, στα περισσότερα μέρη είναι απίθανο να δούμε μια οικολογική υπέρβαση.

Άμα η μιλλενარიανιστική χιλιετία είναι μύθος, οι αποκαλύψεις αισθάνονται περισσότερο και περισσότερο σαν πραγματικότητες που ξεδιπλώνονται. Πολλά άτομα, ευνοήτως, φοβούνται πως τα τροπικά δάση θα μπορούσαν να πεθάνουν στο μέλλον λόγω ξηρασίας από την κλιματική αλλαγή,¹⁵⁵ αλλά είναι γεγονός πως σήμερα, πολλά από αυτά τα δάση καθαρίζονται και καίγονται για να κάνουν χώρο για την γεωργία - ακόμα η νούμερο ένα δύναμη τροπικής αποδάσωσης. Η γεωργία έχει ήδη αντικαταστήσει την άγρια φύση σε περίπου 40% της επιφάνειας της γης,¹⁵⁶ άρα για τα ζώα, έντομα, για τους λαούς και τα φυτά που αντικατέστησε, η αποκάλυψη έχει ήδη έρθει. Εάν προσθέσουμε την οικειοποίηση των παροχών των οικοσυστημάτων, και την συνεχή λεηλασία της φύσης για πτώματα ζώων, κορμούς δέντρων, νερό, ορυκτά και οτιδήποτε άλλο μπορεί να γίνει ‘φυσικός πόρος’, ο βιομηχανικός πολιτισμός ουσιαστικά επιχειρεί μια τεράστια, τυφλή και υπερβολικά καταστροφική κατοχή του Συστήματος της Γης. Ως μέρος αυτής της διαδικασίας, η ανθρωπογενής κλιματική αλλαγή θα είναι πιθανότατα μία μεγέθυνση. *“Η καταστροφή της κατοικίας περιλαμβάνει τον θρυμματισμό της κατοικίας, έναν ειδικά προβληματικό παράγοντα της κλιματικής αλλαγής. Και το πρόβλημα με τα χωροκατακτητικά μη ιθαγενή είδη, τόσο προτιμώμενα από την μη-φυσική διαταραχή, είναι ακόμα μεγαλύτερο όταν προστίθεται η κλιματική αλλαγή... Η επίδραση της κλιματικής αλλαγής σε αυτόν τον βαριά διχασμένο κόσμο μπορεί να είναι τεράστια.”*¹⁵⁷

¹⁵⁵ Όπως τόσα άλλα στην κλιματική αλλαγή, αφηγήσεις για την επίδραση της υπερθέρμανσης στα τροπικά δάση κυμαίνονται από το θετικό στο αποκαλυπτικό. Για μια καλή σύνοψη, βλέπε το εξαιρετικό: Simon L. Lewis, ‘Tropical forests and the changing earth system’, in, *Philosophical Transaction of the Royal Society B* (2006) 361, 195–210.

¹⁵⁶ Garry Peterson, ‘Ecological limits of adaptation to climate change’, in, W Neil Adger et al *Adapting to Climate Change: Thresholds, Values, Governance* (Cambridge: Cambridge University Press, 2009), p. 31.

¹⁵⁷ T. E. Lovejoy, ‘Conservation with a Changing Climate’, in, *Climate Change and Biodiversity* (New Haven: Yale University Press: 2006), pp. 325–326.

Πόσο τεράστια; Δεν ξέρει κανείς ακριβώς, αλλά πολλοί προσπαθούν να το λύσουν.
¹⁵⁸ Ενώ υπάρχει μεγάλη αβεβαιότητα στις λεπτομέρειες, οι περισσότεροι βιολόγοι θα συμφωνούσαν μάλλον πως *“αν δεν πραγματοποιηθεί άμεσα δράση, το έκτο γεγονός μαζικού αφανισμού στην Γη θα εξασφαλιστεί από τον κατακερματισμό των ενδιαιτημάτων σε συνδυασμό με τις βιολογικές δυναμικές ως αποτέλεσμα της κλιματικής αλλαγής.”*¹⁵⁹ Μερικές φωνές πάνε πιο μακριά. Όπως παρατηρεί ο Stephen M. Meyer στο *The End of the Wild*, οι αφανισμοί - πριν την επίδραση της σημαντικής κλιματικής αλλαγής - είναι ήδη στα περίπου 3,000 είδη τον χρόνο, ένας αριθμός που ανεβαίνει ταχύτατα. Η κατάσταση είναι πραγματικά επείγουσα.

Στα επόμενα 100 χρόνια περίπου, έως 50% των ειδών της Γης, εκπροσωπώντας το ένα τέταρτο της γενετικής καταγωγής του πλανήτη, θα εξαφανιστεί, λειτουργικά αν όχι εντελώς... Τίποτα - ούτε εθνικά ή διεθνής νομοσχέδια, ούτε καταφύγια άγριας ζωής, τοπικά σχέδια βιωσιμότητας, ή φαντασίες περί ‘άγριας φύσης’ - δεν μπορεί να αλλάξει την τρέχουσα πορεία. Ο ευρύς δρόμος για την βιολογική εξέλιξη είναι πλέον σταθερός για εκατομμύρια χρόνια. Και, από αυτήν την πλευρά, η κρίση αφανισμού - ο αγώνας να σωθεί η σύνθεση, δομή, και οργάνωση της βιοποικιλότητας όπως υπάρχει σήμερα - έχει τελειώσει, και έχουμε χάσει.¹⁶⁰

Δεν ξέρω για σας, αλλά όταν διάβασα εγώ την τελευταία φράση για την πρώτη φορά, έπαθα σοκ, και αξίζει να την διαβάσετε παραπάνω από μια φορά. *“Η κρίση αφανισμού - ο αγώνας να σωθεί η σύνθεση, δομή, και οργάνωση της βιοποικιλότητας όπως υπάρχει σήμερα - έχει τελειώσει, και έχουμε χάσει.”* Η γενική θέση του Meyer είναι πως στην ανθρωποσκηνή, τα *ανεξημέρωτα* είδη χωρίζονται πρακτικά σε είτε Αγριόχορτα ή Κειμήλια, και πολλά από τα Είδη Κειμήλια γίνονται, ταχύτατα, Φαντάσματα.

Τα Είδη Αγριόχορτα *“ευδοκιμούν σε συνεχώς διαταραγμένα, ανθρωποκεντρικά περιβάλλοντα”*, ενώ τα Κειμήλια ζουν *“στα όρια, σε ολοένα μειωνόμενους αριθμούς, και συρρικνούμενη χωρική διανομή... τα Είδη Κειμήλια δεν ευδοκιμούν σε ανθρωποκεντρικά περιβάλλοντα - που πλέον σχεδόν καλύπτουν τον πλανήτη.”* Ο Meyers υποστηρίζει πως, *“για να επιζήσουν εκτός ζωολογικών κήπων, τα Κειμήλια θα χρειαστούν την μόνιμη και άμεση επίβλεψη μας.”* Αυτά τα Κειμήλια που δεν συντηρούνται, και ακόμα και πολλά για τα οποία γίνονται προσπάθειες, αν δεν αφανιστούν αμέσως, θα γίνουν Είδη Φαντάσματα.

¹⁵⁸ Μπορούμε να κοιτάξουμε στα τροπικά δάση - αυτές οι μεγάλες πηγές ποικιλότητας - ειδικότερα. *“Οι προβλέψεις για το 2050 εκτιμούν έναν αφανισμό 10% όλων των ειδών σε τροπικά δάση, με βάση μόνο την απώλεια ενδιαιτήματος, αλλά έναν πολύ μεγαλύτερο αφανισμό 24% εάν η επίδραση της κλιματικής αλλαγής είναι μεσαία.”* ‘Biodiversity in a changing world’, in, Jaboury Ghazoul and Douglas Sheil eds., *Tropical Rain Forest Ecology, Diversity, and Conservation* (Oxford: Oxford University Press, 2010), p. 356. Worse emission scenarios push that horrendous figure to 37% in one model. — Laurence C. Smith, *The World in 2050: Four Forces Shaping Civilization’s Northern Future* (New York: Penguin, 2010), p. 138.

¹⁵⁹ ‘Greenhouse Gas Levels and Biodiversity’, in, Thomas E. Lovejoy and Lee Hannah, eds., *Climate Change and Biodiversity* (New Haven: Yale University Press: 2006), p. 395.

¹⁶⁰ Stephen M. Meyer, *The End of the Wild* (Cambridge: Massachusetts Institute of Technology Press, 2006), p. 4.

Αυτά τα είδη είναι “οργανισμοί που δεν θα επιβιώσουν σε έναν πλανήτη με δισεκατομμύριους ανθρώπους, λόγω των ικανοτήτων τους, και των επιλογών μας. Είναι φαντάσματα, επειδή ενώ μπορεί να φαίνονται πολυάριθμα σήμερα, και μπορεί να επιμείνουν για χρόνια, η αφάνιση τους είναι αναμφισβήτητη, εκτός μερικών δειγμάτων σε ζωολογικούς κήπους ή ως DNA σε εργαστήρια.”¹⁶¹

Ένας μεγάλος αριθμός ζώων και φυτών που βλέπουμε ως πολυάριθμα και υγιείς σήμερα, είναι στην αλήθεια Κειμήλια ή Φαντάσματα. Αυτή η φαινομενική αντίφαση εξηγείται από το γεγονός πως η απώλεια ειδών δεν είναι μια απλή γραμμική διαδικασία. Πολλές δεκαετίες μπορεί να περάσουν μεταξύ της αρχής της πτώσης, και της ευδιάκριτης κατάρρευσης μιας πληθυσμιακής δομής, ειδικά εκεί όπου τα εμπλεκόμενα είδη είναι παλαιότερα. Οι Βιολόγοι Συντήρησης χρησιμοποιούν τον όρο “χρέος αφανισμού” για να περιγράψουν αυτό το κενό μεταξύ όψεως και πραγματικότητας. Στον τελευταίο αιώνα, έχουμε συσσωρεύσει τεράστιο χρέος αφανισμού, που θα πληρωθεί στον αιώνα που έρχεται. Ο αριθμός φυτών και ζώων θα βγει εκτός ελέγχου όταν πληρωθεί το χρέος αφανισμού.

“Η συντήρηση είναι η διακυβέρνηση μας”

Άρα, τι στρατηγικές έχουν οι οικολόγοι συντήρησης για να προστατέψουν την βιοποικιλότητα, την άγρια φύση και τα οικοσυστήματα εν μέσω κλιματικής αλλαγής; Η κύρια απάντηση φαίνεται ακόμα να είναι οι προστατευόμενες περιοχές,¹⁶² αλλά με μεγαλύτερα προστασία για το γύρω περιβάλλον, μεγαλύτερη προσοχή στην οικοσυστημική ροή, και παρεμβατική επίβλεψη. Βεβαίως, βάζοντας μια πινακίδα πάρκου σε ένα ενδιαίτημα δεν έχει ως αυτόματο αποτέλεσμα την συντήρηση. Σε έναν όλο και πιο στριμωγμένο κόσμο, είναι σχεδόν μορφή διαφήμισης. Όπως το θέτει ο Meyer, “τα καταφύγια έχουν γίνει οι αγαπημένοι κυνηγότοποι των λαθροκυνηγών. Είναι, εξάλλου, ο τόπος που υπάρχουν τα ζώα.”¹⁶³ Ενώ η αρπακτική συμπεριφορά έχει κυρίως την μορφή

¹⁶¹ Stephen M. Meyer, *The End of the Wild* (Cambridge: Massachusetts Institute of Technology Press, 2006), pp. 9–14.

¹⁶² “Οι προστατευόμενες περιοχές είναι τα πιο σημαντικά και αποτελεσματικά στοιχεία των σημερινών στρατηγικών συντήρησης... Πιστεύουμε πως θα συνεχίσουν να είναι κεντρικής σημασίας στις στρατηγικές συντήρησης σχεδιασμένες για την κλιματική αλλαγή... Η περιοχή υπό προστασία επεκτείνεται, ενώ τα ο αριθμός ανέγγιχτων ενδιαιτημάτων πέφτει, άρα, όταν οι επιδράσεις της κλιματικής αλλαγής γίνουν αισθητές, οι προστατευόμενες περιοχές μπορεί να εκπροσωπούν το μεγαλύτερο μέρος της φύσης του πλανήτη. Οι προστατευόμενες περιοχές προσφέρουν τα λιγότερο πειραγμένα φυσικά ενδιαιτήματα, άρα την καλύτερη ελπίδα για μια φυσική αντίδραση στις αλλαγές στο κλίμα. Συνεπώς, οι προστατευόμενες περιοχές θα παίξουν κυρίαρχο ρόλο στις προσπάθειες συντήρησης της βιοποικιλότητας στο μέλλον, όπως κάνουν τώρα.” - conserve biodiversity in the future, as they do now.” — Lee Hannah and Rod Salm, ‘Protected Areas Management in a Changing Climate’, in, Thomas E. Lovejoy and Lee Hannah, eds., *Climate Change and Biodiversity* (New Haven: Yale University Press: 2006), p. 363.

¹⁶³ Stephen M. Meyer, *The End of the Wild* (Cambridge: Massachusetts Institute of Technology Press, 2006), p. 49.

ανθρώπων τρώγοντας την φύση, έχει φτάσει στο σημείο που η διαμάχη μεταξύ ειδών περιστρέφεται. "Στο Μουμπάι, οι παραγκουπόλεις έχουν διεισδύσει τόσο στο Εθνικό Πάρκο Sanjay Gandhi, που κάτοικοι τρώγονται τακτικά από λεοπαρδάλεις (10 μόνο στον Ιούνιο του 2004), ενώ ένα θυμωμένο αιλουροειδές επιτέθηκε σε ένα αστικό λεωφορείο."

164

Προσπάθειες να ξεπεραστούν τόσο εγγενείς διαχωρισμοί 'πολιτισμένου ανθρώπου vs. άγριας φύσης' με εργασίες συντήρησης-ως-ανάπτυξης, σχέδια οικοτουρισμού και τα λοιπά, έχουν κάποιες επιτυχίες, αλλά όχι πολλές. Πιο συχνά, έχουν εμπορευματοποιήσει υπάρχουσες σχέσεις με την γη, γεννήσει πίκρα, και εγκαταστήσει άλλη μια στρώση γραφειοκρατίας πάνω από τα κεφάλια της τοπικής κοινότητας, με ελάχιστα αποτελέσματα στην συντήρηση.¹⁶⁵ Πιο πετυχημένη, ενώ είναι απαίσιο που το παραδέχομαι, είναι η περίφραξη - και συχνά η έξωση¹⁶⁶ - ανθρώπων από τα τοπία, και η συνεχής αστυνόμευση τους από δασοφύλακες. Αφήνοντας λίγο στην άκρη την ηθική μας, αυτό το 'μοντέλο του Yellowstone' φαίνεται όλο και περισσότερο ανεφάρμοστο χωρίς σημαντική ένεση πόρων, περισσότερη στρατιωτικοποίηση, και επέκταση της κάλυψης εδαφών. Ολά αυτά δεν φαίνονται ιδιαίτερα πιθανά σε μεγάλο μέρος του πλανήτη.

Οι δύο μεγάλες ιδέες της συντήρησης - τα πάρκα και τα σχέδια συντήρησης-ως-ανάπτυξης - είναι μορφές διακυβέρνησης σε ανθρώπους, παίρνουν ως δεδομένη μια στατική οικολογία που απειλούνται από έναν ανθρώπινο πληθυσμό σε ροή. Σε μια γη με τις επιδράσεις της κλιματικής αλλαγής όπου τα ίδια τα οικοσυστήματα βρίσκονται σε ροή (πάντα ήταν, αλλά όχι τόσο γρήγορα), η προφανής απάντηση από μια κοινότυπη οπτική συντήρησης είναι η επέκταση, έτσι ώστε να περιληφθεί η επίβλεψη/διακυβέρνηση των ανθρώπινων συστημάτων στο τοπίο εκτός των καταφυγίων, και η επίβλεψη/διακυβέρνηση των οικοσυστημάτων εντός των καταφυγίων. Γενικά, "οι στρατηγικές επίβλεψης πιθανότατα θα χρειαστεί να γίνουν πιο πρωτότυπες και πιο παρεμβατικές."¹⁶⁷

Ξέρουμε ήδη πως θα αρχίσει να μοιάζει αυτό - δείτε μόνο την εξαιρετικά παρεμβατική φύση του μεγαλύτερου μέρους της Βρετανικής συντήρησης. Ο βιότοπος στον οποίο ζω έχει, στα πλαίσια της εύκρατης Ευρώπης, βιοποικιλότητα, αλλά εποπτεύεται σε μεγάλο βαθμό, εν μέρει από οικολόγους. Βλέποντας τον κατακερματισμό υπάρχοντων

¹⁶⁴ Mike Davis, *Planet of Slums* (London: Verso, 2007), p. 136.

¹⁶⁵ Για μια ενδιαφέρουσα ανθρωπολογική κριτική ενός σχεδίου συντήρησης-ως-ανάπτυξης, βλέπε: Paige West, *Conservation is Our Government Now: The Politics of Ecology in Papua New Guinea* (Durham: Duke University Press 2006).

¹⁶⁶ Για μια καλή (αλλά ανθρωποκεντρική) ματιά στην κρατική ενασχόληση από οργανώσεις συντήρησης, και τις συγκρούσεις τους με ιθαγενείς, ειδικά μέσω της δημιουργίας Εθνικών Πάρκων, βλέπε: Marcus Colchester, *Salvaging Nature: Indigenous Peoples, Protected Areas and Biodiversity Conservation* (Geneva: United Nations Research Institute for Social Development with World Rainforest Movement, 1994).

¹⁶⁷ Lee Hannah and Rod Salm, 'Protected Areas Management in a Changing Climate', in, Thomas E. Lovejoy and Lee Hannah, eds., *Climate Change and Biodiversity* (New Haven: Yale University Press: 2006), p. 370.

ενδιαιτημάτων, θα ήταν πιθανότατα καταστροφικό εάν αυτή η επόπτευση σταματούσε.¹⁶⁸ Πρακτικά, στον βιότοπο μου, είναι μια παράλογη επιλογή μεταξύ της άγριας φύσης και της βιοποικιλότητας. Από μια ριζοσπαστική περιβαλλοντική οπτική (και μια με γνώσεις στην βιογεωγραφία νησιών) η λύση θα ήταν να μειωθεί η ανθρώπινη *διαχείριση* του ενδιαιτηματος πάνω σε μια περιοχή αρκετά μεγάλη έτσι ώστε τα οικοσυστήματα να μπορούν να λειτουργήσουν αποτελεσματικά. Ρεαλιστικά, μοιάζει πολύ πιο πιθανό πως ένα μεγάλο κομμάτι των άγριων φύσεων του κόσμου θα θυμίζουν όλο και περισσότερο τον βιότοπο μου, παρά πως ο βιότοπος μου θα θυμίζει τις φύσεις του κόσμου.

Σίγουρα θα υπάρξει πολύ δουλειά για αυτούς τους υπεύθυνους συντήρησης που έχουν το στομάχι για τις απαραίτητες ατελείωτες παρεμβάσεις, αλλά δεν είναι το είδος συντήρησης που θα αναγνώριζε ο Aldo Leopold. Ακόμα και αν γίνει μια τόσο μεγάλη επέκταση της διακυβέρνησης των οικολόγων στην ανθρωπότητα και στις προστατευόμενες περιοχές (αμφίβολο), εάν δεν υπάρξει μια σημαντική επιβράδυνση της κλιματικής αλλαγής (που υποπτεύομαι δεν θα γίνει σύντομα) η βιοποικιλία θα επηρεαστεί *“σε τρόπους που τελικά θα γίνουν αδύνατοι να διαχειριστούν.”*¹⁶⁹

Πριν από λίγα χρόνια, μου είπε ένας παλιός φίλος και σύντροφος, με προφανής λύπη στα μάτια του, πως η γη θα θέλει ενεργή διαχείριση για τα επόμενα 1,000 χρόνια. Σε μερικά σημεία, έχει μάλλον δίκιο. Το κόλπο της κυριαρχίας πάντα ήταν πως δημιουργεί προβλήματα για τα οποία είναι η ίδια η μόνη λύση. Ενώ αμφισβητώ την αποτελεσματικότητά του, σίγουρα δεν θα καταδικάσω αυτούς και αυτές που - με κίνητρο το βιοκεντρικό πάθος - θα πάρουν αυτόν τον δρόμο. Όμως, για αυτά που δεν είναι πρόθυμα να απομακρυνθούν από τις ηθικές τους γύρω από την λευτεριά/αγριάδα/αναρχία, υπάρχουν άλλες - περιορισμένες - επιλογές.

Περιορισμός βλαβών

Δράση, δράση οποιουδήποτε είδους. Ας αφήσουμε την δράση μας να ορίσει τις λεπτομέρειες της φιλοσοφίας μας... Από αυτόν τον πλανήτη, από την γη, έχει γεννηθεί μια κοινότητα μαχητών, ανδρών και γυναικών που φυτεύουν τα δόρατα τους στο έδαφος και παίρνουν θέση... Η δουλειά μας είναι ο περιορισμός βλαβών.

- Dave Forman¹⁷⁰

¹⁶⁸ Αυτό δεν σημαίνει ότι βγάζουν όλα νόημα. Μεγάλο μέρος της συντήρησης στο Ηνωμένο Βασίλειο είναι απλά φορτίο από προηγούμενες διακυβερνήσεις, ή διαστρεβλώνεται προς αγαπημένα είδη (για παράδειγμα, λουλούδια του δάσους) αντί να έχει μια συνολική προσέγγιση για όλο το σύστημα. Για μια παλιά, αλλά δυστυχώς ακόμα εύστοχη κριτική, βλέπε: Clive Hambler and Martin R Speight, 'Biodiversity Conservation in Britain: Science Replacing Tradition', in, *British Wildlife*, 6 (3) pp. 137–148.

¹⁶⁹ 'Global Greenhouse Gas Levels and the Future of Biodiversity', in, Thomas E. Lovejoy and Lee Hannah, eds., *Climate Change and Biodiversity* (New Haven: Yale University Press: 2006), p. 390.

¹⁷⁰ Dave Foreman, στην ταινία, *Earth First: The Politics of Radical Environmentalism*, produced by Christopher Manes, 1987.

Υπάρχουν ακόμα μέρη και λαοί που δεν έχει κατακτήσει ακόμα ο πολιτισμός, και σε αυτά τα μέρη, μπορούν να τραβηχτούν γραμμές, και να ενωθούν μάχες. Η οικολογική αντίσταση, διασκορπισμένη στον πλανήτη, έχει υπάρξει συγκλονιστική, και συχνά αποτελεσματική.

Διαφορετικά άτομα επιλέγουν διαφορετικά τις προτεραιότητες τους, το που θα φυτέψουν τα δόρατα τους, με το πιο κοινό να είναι το πιο απλό - ποιό μέρος μπορώ να φτάσω, και ποιό αγαπάω; Για πολλά, οι απαντήσεις στις ερωτήσεις του πως και πότε να υπερασπιστούν την άγρια φύση θα είναι προφανείς, οι τοπικοί παράγοντες καταστροφής ξεκάθαροι, οι κοινότητες ξεσηκωμένες, μέρη να καταληφθούν διαθέσιμα, πράγματα να καταστραφούν ορατά. Το μόνο που μένει είναι η δράση.

Όμως, πολλά άγρια οικοσυστήματα (και οι μη-πολιτισμένοι λαοί που είναι μέρη τους) έχουν λίγους (αν υπάρχουν) συμμάχους, και πολλοί ενδεχόμενοι αγωνιστές μένουν σε μέρη με λίγη αγριάδα να υπερασπιστούν, ή με μικρή πιθανότητα νίκης. Δεδομένης της κλίμακας της επίθεσης στο Σύστημα της Γης/στην Γαία/Μητέρα Γη, οι προτεραιότητες θα έπρεπε να εστιάζουν σε συγκεκριμένες περιοχές.¹⁷¹ Επίσης, δυνατές προσωπικές επιθυμίες να απαντήσουν στο κάλεσμα της φύσης αναζητώντας περιπέτεια, απόδραση, μαχόμενες κοινότητες, και συγκρούσεις οδηγούν άτομα στην αναζήτηση άλλων εδαφών. Με στόχο να βοηθήσουμε τέτοιες επιλογές, ας σχεδιάσουμε κάποια πλεονεκτήματα που γίνονται ξεκάθαρα όταν αποδεχόμαστε πως η κατάσταση είναι τόσο κακιά όσο μάλλον είναι. Δεδομένου του ότι είμαστε σε μια ψιλο-σκατά κατάσταση, βοηθάει να μεταμορφώνουμε μειονεκτήματα σε πλεονεκτήματα.

Πλεονέκτημα - Είμαστε λίγοι, και τα προβλήματα είναι πολλά

Το πρώτο μειονέκτημα που μπορεί να μεταμορφωθεί είναι το απλό γεγονός πως δεν υπάρχουν τόσα πολλά άτομα που είναι πρόθυμα να δεσμευτούν στην άμυνα της φύσης, λίγα από αυτά τα άτομα είναι ελευθεριακά, και λιγότερα ακόμα μπορούν να ταξιδέψουν μακριά από το σπίτι τους, ή να βάλουν χρήματα και χρόνο σε δράσεις

¹⁷¹ Όπως έχει υποστηριχθεί συχνά, υπάρχει ανάγκη για αυξανόμενη οικολογική άμυνα στα 'hotspot βιοποικιλότητα' (34 περιοχές με υψηλή βιοποικιλότητα που απειλούνται άμεσα), και τις τελευταίες τροπικές αγριάδες (Αμαζόνιος, Νέα Γουινέα, Κονγκο) όπως και στην θάλασσα. Η κλίμακα της κρίσης και η πιθανότητα της μέλλουσας τεράστιας κλιματικής αλλαγής μπορεί να προσθέσουν βάρος στο επιχείρημα που καλεί σε έναν 'μακροπρόθεσμο πόλεμο' εστιάζοντας στις τελευταίες μεγάλες αγριάδες, αλλά δεν είναι ακόμα καιρός να εγκαταλείψουμε τα hotspot. Είναι επίσης εντελώς πιθανό πως, εάν το Σύστημα της Γης κινείται προς μια ζεστή φάση, τότε ακόμα και η στρατηγική 'μακροπρόθεσμου πολέμου' δεν είναι εφικτή. Για μια ενημερωμένη ανακεφαλαίωση των hotspot - www.biodiversityhotspots.org. Για μία κριτική, βλέπε: Peter Kereiva and Michelle Marvier, 'Conserving Biodiversity Coldspots', in, American Scientist, Volume 91 (2003), pp. 344–351. Τελικά, τα μαθηματικά σε φτάνουν μόνο έως ένα σημείο. Ανεξάρτητα από την σχετική 'σημαντικότητα' ενός οικοσυστήματος, είναι η επιθυμία μας να είμαστε μέρος του, και να το υπερασπιστούμε, που μας ωθεί στην δράση, είτε είναι τροπικό δάσος στην άλλη άκρη του κόσμου, ή ένα εγκαταλειμμένο κτήμα στην γειτονιά μας.

αλληλεγγύης ή οικονομικής ενίσχυσης. Όταν αυτό συνδυάζεται με την κλίμακα του παγκόσμιου προβλήματος, και τον αριθμό και την ποικιλία των μάχων, ένα ξεκάθαρο *πλεονέκτημα* δημιουργείται. Τα προβλήματα είναι πολύ περισσότερα από αυτές απο μας που θέλουν να τα λύσουν, άρα, θα έπρεπε να μπορούμε να συγκεντρωθούμε μόνο σε αυτές τις μάχες που εκφράζουν περισσότερο τις αρχές μας. Μπορούμε να αφήσουμε την πλειονότητα αυτών των πιο ζόρικων προβλημάτων, που υπάρχουν σε αφθονία στο θέμα της συντήρησης, για όταν οι μάχες που δεν δημιουργούν ηθικές αντιφάσεις για μας έχουν αντιμετωπιστεί. Αυτό, πιθανότατα, δεν θα γίνει ποτέ.

Πλεονέκτημα - Ο πολιτισμός είναι γενοκτόνος, και οικοκτόνος

Μερικοί ιθαγενείς λαοί, ωθημένοι από έντονη ηθική της γης, υπερασπίζονται οικειοθελώς τις ποικιλόμορφες, άγριες κοινότητες τους από την ανάπτυξη. Άλλοι αναγκάζονται, εφόσον, καλώς ή κακώς, το κράτος τους βλέπει συχνά ως εμπόδια στην πρόοδο, ή απλά θέλουν να καταστρέψουν το περιβάλλον τους για να περκλείσουν ανθρώπινα υποκείμενα, άλλους 'φυσικούς πόρους', και εδάφη. Η γενοκτόνη φύση του πολιτισμού εξασφαλίζει πως η αντίσταση των ιθαγενών κοινοτήτων, από τα βουνά της Ορίσα στα δάση του Μεξικού, είναι συχνά η καλύτερη άμυνα ενός οικοσυστήματος. Η αλληλεγγύη και οι κοινές πάλες με αυτούς τους λαούς είναι συχνά η πιο επιτυχημένη στρατηγική για την άμυνα της φύσης, και μια που συνήθως περιλαμβάνει λίγες αντιφάσεις και λίγους συμβιβασμούς για ελευθεριακούς και ελευθεριακές.

Πλεονέκτημα - Οι προϋπολογισμοί συντήρησης σε μεγάλο μέρος του κόσμου είναι μικροσκοπικοί

Δεν είναι εντελώς άτυπο πως, σε μόνο 25 χρόνια, η αγοραστική δύναμη του μισθού ενός δασοφύλακα (θέση απόφοιτου) στην Υπηρεσία Δασών της Ουγκάντα, έπεσε κατά 99.6%.¹⁷² Τέτοιες καταστάσεις επιτρέπουν σε μικρά εξωτερικά ποσά να έχουν σημαντικές επιπτώσεις αν χρησιμοποιηθούν προσεκτικά. Η Sea Shepherd έχει καταφέρει να αυξάνει την επιρροή της και να ενισχύσει την συντήρηση στα Νησιά Galapagos, προσφέροντας οικονομική ενίσχυση, εξοπλισμό και τεχνική υποστήριξη στην Υπηρεσία Πάρκων - που είχε υποφέρει προηγουμένως από ακούσια παραμέληση και σκόπιμη υποχρηματοδότηση έτσι ώστε να περιοριστεί η ικανότητα της να παρέμβουν στο βιομηχανικό ψάρεμα, καλυμμένο από πολιτικούς και μαφίες.¹⁷³ Οι δασοφύλακες σε μερικά από τα πιο σημαντικά καταφύγια του πλανήτη είναι συχνά άσχημα εξοπλισμένοι, και έχουν πολλές απώλειες, με λίγη εξωτερική υποστήριξη. Για παράδειγμα, 158 φύλακες στο Κονγκό έχουν σκοτωθεί σε διάστημα 10 ετών στην άμυνα του Ορεινού Γορίλα, και μικρά

¹⁷² 'Requiem or revival', in, Jaboury Ghazoul and Douglas Sheil eds., *Tropical Rain Forest Ecology, Diversity, and Conservation* (Oxford: Oxford University Press, 2010), p. 400.

¹⁷³ Sea Shepherd Conservation Society — www.seashepherd.org/galapagos/

χρηματικά ποσά - στην χειρότερη, μόνο για την στήριξη των οικογενειών που πενθούν - κάνουν μεγάλη διαφορά στην βιωσιμότητα εργασιών και κοινοτήτων.¹⁷⁴

Πλεονέκτημα - Πολλοί άνθρωποι είναι ρατσιστές

Πολλά άτομα εκτός της 'δύσης' πιστεύουν πως όλα τα άτομα από την Δύση - ειδικά (αλλά όχι μόνο) αυτά που έχουν το προνόμιο του λευκού δέρματος - κατέχουν οικονομικές/πολιτικές εξουσίες που, στην πραγματικότητα, δεν έχουν. Αυτή η ψευδαίσθηση (όσο ατυχής κι αν είναι από μια αντι-ιμπεριαλιστική οπτική) μπορεί να είναι χρήσιμη. Για παράδειγμα, μια επίσκεψη στην φυλακή στον οικολόγο Raul Zaratos από μια χούφτα οικο-αναρχικών από τα Βρετανικά Νησιά, σε ένα ταξίδι αλληλεγγύης στις Φιλιππίνες, σε συνδυασμό με 'διεθνής πίεση' από παρόμοιους κύκλους, ήταν μάλλον σημαντικός παράγοντας στην αποφυλάκιση του.¹⁷⁵ Υπάρχουν πολλά παρόμοια παραδείγματα επιτυχημένης αλληλεγγύης σε οικολογικά σημαντικές περιοχές. Λαοί που έχουν κατοικήσει άγριες περιοχές - και επιθυμούν να τις υπερασπιστούν - μπορούν να χρησιμοποιήσουν και να κατασκευάσουν μύθους εθνικότητας και ιθαγένειας¹⁷⁶ για να χτίσουν δικαιώματα επί της γης, να κινητοποιήσουν εξωτερική, 'ρομαντική' υποστήριξη, και να παρουσιάσουν μια εικόνα αυτοάμυνας, είτε ως 'ειρηνικοί σοφοί', ή 'βίαιοι βάρβαροι', με κριτήριο την χρησιμότητα.

Πλεονέκτημα - Μη-κρατικές δυνάμεις προκαλούν την οικονομική καταστροφή

Πολλές καταστροφές και επιθέσεις γίνονται από δυνάμεις που, ενώ σε καμία περίπτωση δεν είναι ελευθεριακές, είναι εκτός, ή κατά, του συγκεκριμένου κράτους που ελέγχει το έδαφος *στα χαρτιά*. Οι οικολόγοι από την Δύση συχνά πιστεύουν πως οι κυβερνήσεις ελέγχουν τα εδάφη 'τους', και μένουν έκπληκτες όταν δεν μπορούν ή δεν θέλουν να πράξουν. Αντί να ενισχύσουν το κράτος (όπως κάνουν συχνά οι οικολόγοι) σε τέτοιες καταστάσεις, αυτά που θέλουν να στηρίξουν τις τοπικές κοινότητες στην μαχητική υπεράσπιση των οικολογιών τους, μπορούν να το κάνουν άμεσα, 'νόμιμα', και σχετικά ανοιχτά. Όπως δείχνει η πρόσφατη εμπειρία του (συνιδρυτή της Earth First!) Bruce Hayse με τον ανεπιτυχές 'πράσινο στρατό' στην Κεντρική Αφρικανική Δημοκρατία, μπορούν να υπάρξουν πολλά εμπόδια και προβλήματα, αλλά υπάρχουν και δυνατότητες. Ακόμα πιο

¹⁷⁴ The Thin Green Line Foundation — www.thingreenline.info

¹⁷⁵ Για περισσότερες πληροφορίες για την υπόθεση Ζαπάτο, δειτε Solidarity South Pacific — www.eco-action.org/ssp/prisoners.html. Για μία εξαιρετική, ενημερωτική και ευχάριστα ειλικρινής σύνοψη του ταξιδιού αλληλεγγύης, και για τις οικολογικές/ιθαγενείς μάχες στις Φιλιππίνες, βλέπε From Mactan to the Mining Act: Everyday stories of devastation and resistance among the indigenous people of the Philippines (Leeds: Repressed Distro, 2003).

¹⁷⁶ Αυτό δεν σημαίνει πως δεν υπάρχουν ιθαγενείς ομάδες, αλλά απλά να αναδειχθεί πως πολλές από αυτές που λέγονται έτσι, ή διεκδικούν αυτήν την κατάσταση, είναι απλά κοινότητες που έχουν δραπετεύσει σε απόμακρες περιοχές για να αποφύγουν την ενσωμάτωση στον πολιτισμό. Βλέπε: James C. Scott, The Art of Not Being Governed: An Anarchist History of Upland South-East Asia (New Haven: Yale University Press, 2009).

άμεσα, έχει βγει το όνομα της Sea Shepherd ως φορέας επιβολής της συντήρησης σε παγκόσμια - δηλαδή ακυβέρνητα - νερά, που της επιτρέπει να διενεργεί οικο-υπεράσπιση που αλλού (και με χειρότερο μάρκετινγκ) θα ήταν σαμποτάζ, κλοπή, παρενόχληση και παρεμπόδιση.

Πλεονέκτημα - Η παγκοσμιοποίηση εξαπλώνεται.

Ως μέρος της παγκοσμιοποίησης, ένας αυξανόμενος αριθμός αναρχικών κοινωνικών κινημάτων εμφανίζονται σε εδάφη που αξιώνονται από κράτη όπως η Χιλή, οι Φιλιππίνες και η Ρωσία. Πολλά από αυτά τα αναρχικά είναι σε καλές θέσεις να πάρουν μέρος σε οικολογικούς αγώνες, σε αλληλεγγύη με ιθαγενείς λαούς, και να διοχετεύσουν αναρχικούς και αναρχικές του εξωτερικού για να στηρίξουν αυτούς τους αγώνες.

Πλεονέκτημα - Τα θραύσματα του περιβάλλοντος μπορεί να μην μπορούν να συντηρήσουν την βιοποικιλότητα

Είναι κοινά αποδεκτό πως - *"με την κλιματική αλλαγή, ακόμα και το καλύτερα σχεδιασμένο σύστημα διαχείρισης προστατευόμενης περιοχής, δεν μπορεί να ελπίζει να συντηρεί την βιοποικιλότητα άμα αποτελείται κυρίως από απομονωμένα στοιχεία."*¹⁷⁷ Ο Meyers λέει πως οι φαντασίες άγριας φύσης είναι απίθανο να σταματήσουν την βιολογική κατάρρευση. Ενώ αυτό είναι μάλλον αλήθεια, το γεγονός ότι πολλοί πιστεύουν πως θα μπορούσαν, σε μερικά μέρη, ανοίγει την πόρτα στην οικολογική αποκατάσταση μεγάλης κλίμακας,¹⁷⁸ που θυμίζει εως ενα σημείο την ανάπλαση της φύσης που υποστηρίζουν οι ριζοσπαστικοί περιβαλλοντολόγοι για δεκαετίες. Τα σχέδια μικρότερης οικολογικής αποκατάστασης¹⁷⁹ αυξάνονται επίσης.

Πλεονέκτημα - Η κατάσταση είναι δεινή

Δεν μπορεί να κάνει κανείς την κατάσταση πολύ χειρότερη, και οι δράσεις μας θα μπορούσαν να κάνουν πραγματική διαφορά σε αγώνες για την υπεράσπιση της αγριάδας και της ελευθερίας.

Μια προφανής κριτική του 'περιορισμού βλαβών' είναι πως θα μπορούσε να τον δει κανείς ως αντιμετώπιση των αποτελεσμάτων του προβλήματος, και όχι των αιτίων. Η διάγνωση της αρρώστιας είναι ξεκάθαρη, αλλά θα ήταν γελασμένος κανείς αν νόμιζε πως

¹⁷⁷ Thomas E. Lovejoy, 'Conservation with a Changing Climate', in, Thomas H. Lovejoy and Lee Hannah, eds., *Climate Change and Biodiversity* (New Haven: Yale University Press: 2006), p. 326.

¹⁷⁸ Για μια καλή εισαγωγή στις ιδέες της αποκατάστασης μέσω συντήρησης - Dave Foreman, *Rewilding North America: A Vision for Conservation in the 21st Century* (Washington: Island Press, 2004). Για μια εύκολη - αλλά προπαγανδιστική σύνοψη τωρινών σχεδίων παγκοσμίως, βλέπε Caroline Fraser, *Rewilding the World: Dispatches from the Conservation Revolution* (New York: Henry Holt, 2010).

¹⁷⁹ Για μερικές ιδέες για την οικολογική αποκατάσταση από μια Βρετανική ριζοσπαστική περιβαλλοντική οπτική βλέπε 'Take a Sad Song and Make it Better?: Ecological Restoration in the UIC, in, *Do or Die*, No. 8, 1998, pp. 159-173.

έχει (ή είναι) η θεραπεία. Οποιαδήποτε η πρόγνωση, αξίζει σίγουρα να αντισταθούμε στην εξάπλωση της αρρώστιας, και, μάλιστα, η κλιματική αλλαγή το τονίζει αυτό. Η επιβράδυνση της καταστροφής της φύσης (αυτό που περιγράφει ο Lovelock ως “η όψη της Γαίας που εξαφανίζεται”¹⁸⁰) μπορεί να επιτρέψει στο Σύστημα της Γης να αντιμετωπίσει τις συνεχείς ανθρωπογενείς εκπομπές CO₂, ένα σημαντικό ποσοστό των οποίων έρχονται αυτήν την στιγμή από την αποδάσωση. Αυτό δεν σημαίνει πως η άμυνα περιβαλλόντων μπορεί να σταματήσει την κλιματική αλλαγή. Είτε μας αρέσει είτε όχι, η κλιματική αλλαγή είναι τώρα στις συνθήκες όπου οι οικολογικοί αγώνες γίνονται, δεν είναι μια θεματική ενάντια στην οποία μπορεί να παλέψει κανείς.

Η φύση παίζει τελευταία

Στην Ανατολική Ευρώπη, μια απίστευτη άγρια φύση είναι γεμάτη τάρανδους και λύκους. Πάνω από τα βοσκοτόπια και τα δάση του Wormwood Forest, αετοκουκουβάγιες πετούν ενώ οι κάστορες χτίζουν φράγματα στα ποτάμια και στους βάλτους. Σε μια περιοχή που έχει γίνει πλέον ένα από τα μεγαλύτερα φυσικά καταφύγια, άγρια φυτά ανεβαίνουν τα κτίρια, λύγκες τρέχουν σε εγκαταλειμμένα χωράφια, και πεύκα έχουν φυτρώσει πλέον στην ασφαλτο. Καλωσήρθατε στην ζώνη απομόνωσης του Τσερνομπίλ. Μετά την πυρηνική καταστροφή του 1986, πάνω από 120,000 άτομα εκκενώσανε την περιοχή - τα περισσότερα δεν γύρισαν ποτέ. Στην καρδιά της ζώνης, με πρώην πληθυσμό 50,000, η πόλη του Pripyat είναι ερημωμένη - εκτός από μερικούς καταληψίες - αλλά δεν είναι καθόλου πόλη-φάντασμα. “Η Pripyat άρχισε να επιστρέφει στην φύση μόλις έφυγε ο κόσμος, και δεν ήταν κανείς εκεί να κλαδέψει τα αγριόχορτα.”¹⁸¹

Η απίστευτη δύναμη της φύσης να ξανα-αναπτυχθεί και να ανθίσει μετά από καταστροφές, φαίνεται από προηγούμενους μαζικούς αφανισμούς, και από την ικανότητα της να θεραπεύσει εδάφη πληγωμένα από τον πολιτισμό. Η πραγματική δύναμη της δεν αναλογίζεται συχνά εντός των κλειστών, ανθρωποκεντρικών σκέψεων αυτών που θα κερδίσουν στο παρόν, ή σχεδιάζοντας το μέλλον. Όμως, η λειτουργία του Συστήματος της Γης είναι καταστροφική, όπως και γενναιοδωρη, αλλά δεν είναι ένας συνειδητός θεός, με συμφέρον να συντηρήσει εμάς ή την τωρινή κατάσταση - κάτι που μπορεί να καταλάβουμε αν η Γη κινείται προς μια πολύ πιο ζεστή φάση. Μαζί μας ή χωρίς εμάς, “ενώ η ταξική πάλη είναι βάρβαρη - μπορεί να υπάρξει μόνο μια νικήτρια, η φύση.”¹⁸² Υπάρχει μια παρηγοριά σε αυτό, αλλά δεν θα έπρεπε να βλέπουμε ‘νίκη’, όπως βλέπουν οι

¹⁸⁰ James Lovelock, *The Vanishing Face of Gaia: A Final Warning* (London: Penguin, 2009).

¹⁸¹ Mary Mycio, *Wormwood Forest: A Natural History of Chernobyl* (Washington: Joseph Henry Press, 2005), p. 6. Στο Ουκρανικό κράτος αυτήν την στιγμή (2010) υπάρχουν στοιχεία που θέλουν να ξάνα-ημερώσουν τα ερημωμένα εδάφη για καλλιέργειες.

¹⁸² *Down with Empire, Up with Spring!* (Te Whanganui a Tara/Wellington: Rebel Press, 2006), p. 159.

Χριστιανοί την 'αναρπαγή' τους, γιατί αυτά τα είδη που σπρώχτηκαν στην λήθη, δεν θα αναστηθούν, και ούτε θα αναστηθούμε εμείς. Η φύση παίζει πάντα τελευταία.

9. ΑΝΑΡΧΙΚΑ ΠΙΣΩ ΑΠΟ ΤΑ ΤΕΙΧΗ

Κοινωνικός πόλεμος σε εύκρατα κλίματα

Ο James Lovelock λέει πως στην “προβλεπόμενη κλιματική καταστροφή... αυτός που κινδυνεύει είναι ο πολιτισμός.”¹⁸³ Δυστυχώς, είμαι λιγότερο αισιόδοξο - ο πολιτισμός σε διαφορετικές μορφές θα επιμείνει, τουλάχιστον σε πολλές περιοχές. Δεν είναι ατύχημα πως ο πρώτος πολιτισμός που εξαπλώθηκε παγκοσμίως προήλθε από την εύκρατη Ευρώπη. Πολλοί άλλοι πολιτισμοί σήκωσαν αυτοκρατορίες, αλλά κατέστρεψαν τα περιβάλλοντα τους και κατέρρευσαν. Το ωκεάνιο, εύκρατο κλίμα έδωσε στον Δυτικό Ευρωπαϊκό πολιτισμό ένα μεγαλύτερο περιθώριο σφάλματος, επιτρέποντας σε αυτόν να ξεφύγει από την τοπική του θέση, και να καταβροχθίσει μεγάλο μέρος της γης. Όπως και άλλοι πολιτισμοί, αφήνει ερήμους στα πατήματα της - αλλά, ώντας παγκόσμιος σε έκταση, αλλά εύκρατος σε προέλευση, οι έρημοι είναι, κυρίως, αλλού. Άρα, μερικές από τις πιο σημαντικές χώρες, ιστορικά υπεύθυνες για την παγκόσμια υπερθέρμανση, θα είναι αυτές που επηρεάζονται από αυτήν το λιγότερο - τουλάχιστον άμεσα.

Ενώ αυτές οι μεγάλες, κεντρικές, καπιταλιστικές χώρες που αγγίζουν διάφορες κλιματικές ζώνες (Αυστραλία, ΗΠΑ, Ρωσία) μπορεί να δουν σημαντικές άμεσες διαταραχές,¹⁸⁴ στα περισσότερα μοντέλα, αυτοί που ζουν σε εύκρατες ζώνες - ειδικά σε ωκεανικά και ορεινά εδάφη - μπορούν να περιμένουν ένα πιο ζεστό αλλά *σχετικά* ήρεμο κλίμα, με σπάνια ακραία φαινόμενα.¹⁸⁵ Σε ένα πολύ μεγάλο σημείο, η πρόγνωση για τον κοινωνικό πόλεμο¹⁸⁶ είναι παρόμοια με αυτή του κλίματος: θερμαινόμενος, αλλά *σχετικά* ήρεμο, με σπάνια ακραία φαινόμενα. Σχετικά, εννοείται, με καταστάσεις αλλού σε έναν πλανήτη που θερμαίνεται και συγκρούεται, ΟΧΙ σχετικά με κοινωνικές και κλιματικές καταστάσεις σήμερα. Τα εδάφη της Μεσογείου θα ζεσταθούν πιθανότατα πολύ - και με τις δύο έννοιες - και αυτό μπορεί να ευνοήσει την ανάπτυξη των αναρχικών σε μια

¹⁸³ James Lovelock, *The Revenge of Gaia* (London: Penguin, 2006), p. 10. Κάποιοι έχουν αναρωτηθεί αν όντως εννοούσε αυτό, αν υπερέβαλε για να εντυπωσιάσει, η για να προτρέψει δράση. Τον έχω ρωτήσει προσωπικά, και είπε πως πιστεύει ειλικρινά πως ισχύει.

¹⁸⁴ Για παράδειγμα, μερικά μοντέλα προβλέπουν πως “οι συνθήκες ξηρασίας που σχετίζονται με το σύντομο Αμερικάνικο *Dustbowl*, θα μπορούσαν κάλλιστα να γίνουν το νέο κλίμα των [Αμερικάνικων Νοτιοδυτικών] περιοχών.” - Laurence C. Smith, *The World in 2050: Four Forces Shaping Civilization's Northern Future* (New York: Penguin, 2010), p. 108.

¹⁸⁵ “Ο κλιματικός πόλεμος θα μπορούσε να σκοτώσει σχεδόν όλους μας και να αφήσει τους λίγους επιζώντες σε μια παλαιολιθική ύπαρξη. Αλλά, σε πολλά σημεία του κόσμου, μεταξύ τους και το Ηνωμένο Βασίλειο, έχουμε μια πιθανότητα πως θα επιζήσουμε, και ακόμα πως θα ζήσουμε καλά.” James Lovelock, *The Vanishing Face of Gaia: A Final Warning* (London: Penguin, 2009), p. 22. Για μια ενδιαφέρουσα οπτική για τα Βρετανικά Νησιά, βλέπε: Marek Kohn, *Turned Out Nice: How the British Isles will Change as the World Heats Up* (London: Faber & Faber, 2010).

¹⁸⁶ “Κοινωνικός Πόλεμος: Η αφήγηση της ‘ταξικής πάλης’ ανεπτυγμένη πέρα από την τάξη, για να περιλαμβάνει τις περιπλοκότητες και πολυπλοκότητες της... διαμάχης εντός όλων των ιεραρχικών κοινωνικών σχέσεων.” - Liam Sionnach, ‘Earth First Means Social War: Becoming an Anti-Capitalist Ecological Social Force’, in, *Earth First! Journal*, Lughnasadh 2008, Vol. 28, No. 5.

επεκτεινόμενη εκδοχή αυτού που χαρακτηρίζει η Ευροπόλ ως “Μεσογειακό τρίγωνο αναρχικής βίας”.¹⁸⁷ Γενικά, οι περικλειστές, εύκρατες χώρες στην μέση των ηπείρων θα δουν πιθανότατα τα καλοκαίρια τους να ζεσταίνονται ιδιαίτερα, με μερικούς, σαν τον Lovelock, να προβλέπουν την λειτουργική κατάρρευση των υπαρχόντων αγροτικών μορφών.

Στην ταινία *Τα Παιδιά των Ανθρώπων (Children of Men)*, χώρες παγκοσμίως κατακλύζονται από λιμό, εξεγέρσεις, εμφύλιους, επιδημίες και ‘φυσικές’ καταστροφές. Παράλληλα, η Βρετανία ‘συνεχίζει απτόητα’ με ένα μπανάλ απολυταρχικό σύστημα όπου οι περισσότεροι άνθρωποι παραμένουν στους καθορισμένους ταξικούς ρόλους τους, και ταξιδεύοντας καθημερινά στην δουλειά ενώ μεγάλο μέρος του πλανήτη καταρρέει γύρω τους. Πολύγλωσσοι πρόσφυγες σε μεγάλους αριθμούς είναι φυλακισμένοι σε μια παραθαλάσσια πόλη γκέτο. Τέτοια εικόνα θα μπορούσε να είναι εικόνα από το μελλοντικό κλίμα όχι μόνο στα Βρετανικά Νησιά, αλλά σε διάφορες εύκρατες χώρες, ειδικά σε αυτά τα κράτη με ωκεάνια σύνορα (που περιορίζουν τα ακραία καιρικά φαινόμενα και επιτρέπουν τον ευκολότερο συνοριακό έλεγχο) όπως η Νέα Ζηλανδία, η Τασμανία, κλπ. Ενώ η συμμόρφωση και η κοινωνική μίμηση θα παραμείνουν, πιστεύω, στην κανονικότητα, όλο και πιο απολυταρχικές συνθήκες, και η οικονομική επίδραση των παγκόσμιων εκτοπισμών, θα οξύνουν περιστασιακά εντυπωσιακά επεισόδια ταξικής οργής και τον ευρύτερο σχηματισμό ανατρεπτικών κουλτούρων - όσο ‘περιθωριακές’ κι αν είναι. Ο Gord Hill του λαού Kwakwaka’wakw μπορεί να το βλέπει περίπου σωστά:

Η σύγκλιση του πολέμου, της οικονομικής πτώσης και της οικολογικής κρίσης, θα οδηγήσει σε συνολικά μεγαλύτερη κοινωνική σύγκρουση εντός των ιμπεριαλιστικών κρατών στα χρόνια που έρχονται. Είναι αυτή η αναπτυσσόμενη σύγκρουση που θα δημιουργήσει αλλαγές στις τωρινές κοινωνικές συνθήκες, [με] μεγαλύτερες ευκαιρίες για οργανωμένη αντίσταση. Οι ηγέτες το ξέρουν πολύ καλά αυτό, και για αυτό η κρατική καταστολή εγκαθιδρύεται ως πρωταρχικό μέσο κοινωνικού ελέγχου (πχ. πολύ ανεπτυγμένες αστυνομικές-στρατιωτικές δυνάμεις, νέοι νόμοι για την τρομοκρατία, κλπ)... Είμαστε τώρα σε μία περίοδο που θα μπορούσε να περιγραφεί ως ‘γαλήνη πριν την καταιγίδα’.¹⁸⁸

Αντανακλώντας τον Gord Hill, αλλά από μια κρατική οπτική, ο πρώτος επιστημονικός σύμβουλος του Ηνωμένου Βασιλείου έχει προειδοποιήσει πως θα γίνει “κατακλυσμός κρίσεων” το 2030 λόγω έλλειψης νερού, τροφής και ενέργειας, που θα μπορούσαν να έχουν ως αποτέλεσμα μια “σημαντική αποσταθεροποίηση, αύξηση σε

¹⁸⁷ Europol, Terrorist Activity in the European Union: Situations and Trends Report (Europol: The Hague, 2003).

¹⁸⁸ Zig-Zag, *Colonization and Decolonization: A Manual for Indigenous Liberation in the 21st Century* (Victoria: Warrior Publications, 2006), p. 28.

*επεισόδια, και πιθανότατα σοβαρά προβλήματα με την διεθνής μετανάστευση, όσο άνθρωποι μετακινούνται για να αποφύγουν ελλείψεις τροφής και νερού.*¹⁸⁹ Ενώ αυτός ο κατακλυσμός μπορεί να αρχίσει αλλού, αυτά τα κράτη (και τα κρατούμενα τους) που βασίζονται κυρίως στο διεθνές εμπόριο θα χτυπηθούν.

Μια τέτοια εικόνα της κοινωνικής σύγκρουσης δεν θα έπρεπε να δίνει μια ψευδής εντύπωση πως οι 'διαταραχές' που έρχονται θα έχουν ως αποτέλεσμα κάποιου είδους ελευθεριακή κοινωνική υπέρβαση. Η υποψία πως ο μέλλοντας θα δει μια αύξηση στις διαταραχές, και πως μερικές από αυτές τις διαταραχές θα είναι 'δικές μας', δεν θεωρεί δεδομένη οποιαδήποτε μορφή συνολικής 'νίκης'. Μάλλον, οι κοινωνικές κρίσεις είναι αναπόφευκτες στις κοινωνίες βασισμένες στην ταξική πάλη, και μόνο να μεγαλώσουν μπορούν με τις αναδυόμενες συνθήκες. Επίσης, θα ήταν ανόητο να αγνοηθεί η ειρηνευτική επίδραση του ότι όλα τα άλλα μέρη θεωρούνται 'χειρότερα'. Στο Κεφάλαιο 3 (Καταιγίδες της Ερήμου) είδαμε το πως μέρη όπως η Αμερική και τα Βρετανικά Νησιά κλπ. μπορεί να *"αποσυρθούν πιθανότατα σε έναν συνδυασμό πολιτικών, που, πρακτικά, ανέρχονται σε καραντίνα"* και θα ήταν αφελής να νομίζουμε πως αυτή θα ήταν πολιτική που θα χρησιμοποιήσουν μόνο κράτη. Στην πραγματικότητα, μπορούμε να περιμένουμε δυνατά καλέσματα για Περισσότερα Σύνορα από διάφορες τάξεις.¹⁹⁰ Σε αντίθεση, ο Lovelock έχει, εκπληκτικά, μια αισιόδοξη οπτική:

*Η Σκανδιναβία και τα ωκεάνια μέρη της βόρειας Ευρώπης όπως τα Βρετανικά Νησιά, μπορεί να αποφύγουν τα χειρότερα της ζέστης και ξηρασίας που φέρνει η παγκόσμια υπερθέρμανση. Αυτό μας δίνει μια ειδική υποχρέωση να... δώσουμε καταφύγιο στην αφάνταστα μαζική εισροή κλιματικών προσφύγων.*¹⁹¹

Η νόμιμη μετανάστευση είναι ταξικά (και έως ένα σημείο φυλετικά) επιλεκτική, και αυτό, πιθανότατα, θα γίνεται όλο και περισσότερο. Οι συνολικοί αγώνες είναι απίθανο να το αλλάξουν αυτό, αλλά όταν εστιαζόμαστε σε ατομικότητες, σίγουρα θα συνεχίσουν να έχουν μεγάλες επιτυχίες.

Ενώ αυτές από εμάς που ζουν 'πίσω από τα τείχη' μπορεί να είμαστε προστατευμένοι από κάποιες από τις πιο φανερές και εκτεταμένες συγκρούσεις - και δυνατότητες - που πιθανότατα θα χαρακτηρίσουν αυτόν τον αιώνα, ο κοινωνικός πόλεμος είναι παντού γύρω μας. Η έλλειψη εμφανούς εμφύλιου πολέμου είναι απλά μια ένδειξη

¹⁸⁹ John Beddington, quoted in, World faces 'Perfect storm' of problems by 2030, chief scientist to warn', The Guardian, 18.3.2009.

¹⁹⁰ Ο έλεγχος μετανάστευσης στο Ηνωμένο Βασίλειο ήταν μια 'νίκη' (αυτολεξεί) που ήρθε μετά από τεράστιες κινητοποιήσεις της Αριστεράς κατά Εβραίων μεταναστ(ρι)ών. Εμφανώς, μάλλον το μόνο μέρος της ευρύτερης αριστεράς που αγωνίστηκε κατά αυτού, ήταν οι μόνες ομάδες που δεν αποδέχονταν τα σύνορα - οι αναρχικές. Βλέπε: Steve Cohen, *That's Funny, You Don't Look Anti-Semitic: Anti-racist Analysis of Left Anti-Semitism* (London: Beyond the Pale Press, 1984).

¹⁹¹ James Lovelock, *Climate Change on the Living Earth*, The Royal Society, 29 October 2007.

του βάθους της εξημέρωσης μας, επειδή στα περισσότερα μέρη, η αστυνόμευση χρειάζεται μόνο σποραδικά. Ιεραρχίες υπάρχουν παντού, και από την βαρεμάρα, τον πόνο και την προσβολή της μισθωτής εργασίας, μέχρι τον αποκλεισμό μας από την γη, ζούμε σε (και είμαστε) κατειλημμένα εδάφη. Αν απηφήσουμε την μη-λογική της ιδιωτικής ιδιοκτησίας, και παίρνουμε τροφή, βρίσκουμε καταφύγιο όποτε χρειαζόμαστε, διακινδυνεύουμε να βρεθούμε αντιμέτωποι με σεκιουριτάδες, δικαστικούς, αστυνομία και φυλακές. Ενώ κυρίως απούσες από το θέαμα, οι ταξικές απώλειες αυξάνονται - στην χώρα μου, οι πιο πλούσιοι ζουν κατά μέσο όρο 10 χρόνια περισσότερα από τους πιο φτωχούς,¹⁹² και ένα από τα καλύτερα μέσα πρόβλεψης της θανάσιμης καρδιοπάθειας - λόγω του κοινωνικού άγχους - είναι το πόσο χαμηλά βρίσκεται κάποιος στην ιεραρχία.¹⁹³ Όπως, παγκοσμίως, περισσότερα άτομα αυτοκτονούν από όσα πεθαίνουν σε πολέμους και λόγω διαπροσωπικής βίας,¹⁹⁴ στην Βρετανία, η αυτοκτονία παραμένει η μεγαλύτερη μοναδική αιτία θανάτου για άνδρες και γυναίκες ηλικιών 15-34.¹⁹⁵ Η αφομοίωση είναι επώδυνη, και τα τραύματα, οι αυτοτραυματισμοί, οι καταχρήσεις και οι εθισμοί είναι κοινά φαινόμενα. Όπως είπε ο Raoul Vaneigem, για πολλούς, *"το καλύτερα κρυμμένο κρατικό μυστικό είναι η μιζέρια της καθημερινής ζωής."*¹⁹⁶

Οι ζωές μας μπορούν να είναι καλύτερες, πιο ελεύθερες και πιο άγριες από αυτό, και ως αναρχικά κάνουμε την μέγιστη προσπάθεια για αυτό, όχι στο παραμύθι του μετα-επαναστατικού παράδεισου, αλλά τώρα. Παρόλα αυτά, ενώ είμαστε αναρχικά, πολλοί και πολλές βρισκόμαστε σε σχετικά εύκρατα κοινωνικά κλίματα, μακριά από φανερές συγκρούσεις που θα δούμε πιθανότατα πέρα από τα τείχη. Αυτό φέρνει πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα.

Κράτη παρακολούθησης & κουλτούρες ασφάλειας

Το Οχυρό βλέπει μέσα κι έξω. Όλο και περισσότερο, νέες τεχνολογίες ελέγχου εισάγονται με την δικαιολογία του φόβου των βάρβαρων - είτε τρομοκράτες, είτε μετανάστ(ρι)ες. Σε μια κίνηση που ξυπνάει αναμνήσεις από δυστοπίες επιστημονικής φαντασίας (και την Γάζα) κρυφά drone παρακολούθησης πετάνε πάνω από την Βρετανία, αρχικά για τον θαλάσσιο έλεγχο συνόρων, μια δημόσια δικαιολόγηση την οποία ακόμα και η αστυνομία έχει αποδεχτεί ως τέχνασμα.¹⁹⁷ Σε πολλές χώρες, κάμερες, μερικές πλέον με

¹⁹² 'Poor in UK dying 10 years earlier than the rich, despite years of government action', Guardian, 2.7.2010.

¹⁹³ Richard Wilkinson, *Mind the Gap: Hierarchies, Health and Human Evolution* (London: Weidenfeld & Nicholson, 2000).

¹⁹⁴ James Phillips, *Trauma, Repair and Recovery* (Oxford: Oxford University Press, 2008), p. 5.

¹⁹⁵ Clare Griffiths et al., *Leading causes of death in England and Wales — How should we group causes?* (London: National Office of Statistics, 2005), p. 11.

¹⁹⁶ Raoul Vaneigem, *The Revolution of Everyday Life* (London: Rebel Press, 1983).

¹⁹⁷ 'CCTV in the Sky: police plan to use military-style spy drones', Guardian, 23.1.2010., και 'Unmanned drones may be used in police surveillance', Guardian, 24.9.2010.

μικρόφωνα, εξαπλώνονται στο σημείο που είναι πρακτικά αόρατες - όχι επειδή είναι κρυφές, αλλά επειδή έχουν κανονικοποιηθεί. Οι διάχυτες τεχνολογίες ελέγχου, μερικές ακόμα και πληρωμένες από εμάς, και υιοθετημένες οικειοθελώς, όπως τα κινητά, οι υπολογιστές, οι πιστωτικές κάρτες και οι κάμερες δρόμου (με αναγνώριση πινακίδας) χαρτογραφούν κοινωνικά δίκτυα, μεταβαλλόμενες σχέσεις, και υλικά κινήματα.

Νέες τεχνολογίες επικοινωνίας = Νέοι τρόποι να μας κάνουν να μιλάμε.

Όταν αυτές οι τεχνολογίες συνδυάζονται με τις παλιομοδίτικες 'ανθρώπινες πληροφορίες', συγκεντρωμένες από πληροφοριοδότες και κατασκόπους που δραστηριοποιούνται εντός αντιστεκόμενων κοινοτήτων, τα κράτη και το κεφάλαιο μπορούν να αποκτήσουν ένα επίπεδο εποπτείας που θα ήταν ανήκουστο πριν μερικές δεκαετίες. Περιμένουμε ακόμα να δούμε εάν οι τεχνολογίες ελέγχου θα συγκλίνουν έτσι ώστε να δημιουργήσουν ένα κράτος πληροφοριών, που καταλαβαίνει τα πάντα και τους πάντες, αντί να συγκεντρώνει απλά πληροφορίες για αυτούς. Όμως, ενάντια σε αυτές τις υπάρχουσες κουλτούρες αντίστασης, έχουν εστιάσει ήδη αρκετά οι φακοί. Δυστυχώς, εως ενα σημείο, αυτή η εστίαση γίνεται από εμάς.

Το γεγονός πως ο τυραννικός εχθρός μας δεν αντλεί την εξουσία του από την ικανότητα να κάνει τους ανθρώπους να σκάνε, αλλά από την δεξιότητα του στο να τους κάνει να μιλάνε - δηλαδή, από το γεγονός πως έχει μετακινήσει το κέντρο βάρους του από την κυριαρχία του κόσμου, στην αρπαγή του τρόπου γνωστοποίησης του, απαιτεί να γίνουν κάποιες τακτικές αλλαγές.

- Silence and Beyond, Τιqqun 1

Μια περιορισμένη απάντηση θα ήταν (μαζί με την εγκατάλειψη οποιουδήποτε διαλόγου με την εξουσία και το θέαμα) η παραίτηση της χρήσης των νέων καθολικών τεχνολογιών επικοινωνίας. Ενώ αυτό μπορεί να έχει ευρύτερα πλεονεκτήματα στην ζωή, θα μπορούσε, όλο και περισσότερο, να κάνει κάποιον να ξεχωρίζει. Σύμφωνα με μια πρόβλεψη του στρατού του ΗΒ: *"Μέχρι το τέλος της περιόδου [2036] είναι πιθανό πως η πλειονότητα του παγκόσμιου πληθυσμού θα το βρει δύσκολο να 'κλείσει τον έξω κόσμο'. Οι τεχνολογίες πληροφορίας και επικοινωνίας θα είναι πιθανότατα τόσο διαπεραστικές, που άτομα θα είναι μόνιμα συνδεδεμένα σε ένα δίκτυο ή μια ροή δεδομένων, με εγγενείς προκλήσεις σε ατομικές ελευθερίες. Το να μην είναι κάποιος συνδεδεμένος θα ήταν ύποπτο."*¹⁹⁸ Κινούμαστε γρήγορα προς ένα τέτοιο μέλλον. Όταν η Γαλλική αντιτρομοκρατική εισέβαλε στην κοινότητα του Tarnac το 2008, μία από τις δημόσιες

¹⁹⁸ Development, Concepts and Doctrine Centre, *Global Strategic Trends Programme 2007–2036* (London: Ministry of Defence, 2006). 'A source document for the development of UK defence policy' quoted in, Gwynne Dyer, *Climate Wars* (Toronto: Random House, 2009), p. 5.

δικαιολογίες που δώσανε για την υποψία ενός τρομοκρατικού πυρήνα, ήταν πως λίγα άτομα στην περιοχή είχαν κινητά τηλέφωνα!¹⁹⁹

Η συμφωνημένη σύμβαση είναι πως το πρώτο βήμα για αυτούς που, έχοντας σχεδιάσει το μέλλον, θέλουν πλέον να το φέρουν εις πέρας, είναι να κάνουν τους εαυτούς τους γνωστούς, να ακουστούν οι φωνές τους - να πουν αλήθεια στην εξουσία. 'Όμως "ο ακροατής επιβάλλει τους όρους, όχι ο ομιλητής."²⁰⁰ Μεγάλο μέρος της αμφισβήτησης χαμηλού επιπέδου που χαρακτηρίζει τον ακτιβισμό, και οι περιορισμένοι κοινωνικοί χώροι που αποτελούν τις αντικουλτούρες, χαρτογραφούν ενεργά περιοχές, και άτομα, που χρειάζονται ενδεχομένως αστυνόμευση. Αυτό δεν σημαίνει πως η αντίσταση είναι μάταιη (άμα κρατιούνται ουσιαστικοί, εφικτοί στόχοι, και οι τακτικές δεν μετατρέπονται σε σκοπούς), ή πως θα έπρεπε να πάψουμε να αναπτύσσουμε κοινότητες στις οποίες ζούμε και αγαπάμε. Μάλλον, πως θα ήταν σοφό να καταλαβαίνουμε πως πολλές 'ανατρεπτικές' δράσεις - και κοινωνικές σχέσεις - όλο και περισσότερο εξυπηρετούν τις ανάγκες της εξουσίας, καθώς και της ελευθερίας. Η ισορροπία πλεονεκτήματος θα έπρεπε πάντα να υπολογίζεται. Πρέπει πάντα να ρωτάμε τις εαυτές μας αυτήν την ερώτηση: Σε ποιόν βαθμό η σχεδιασμένη δράση, ή μέθοδος κοινωνικής σχέσης, είναι πιθανό πως θα κυκλοφορήσει πληροφορίες για άτομα και χώρους που αντιστέκονται; Με όλο και πιό ισχυρά κράτη παρακολούθησης, και με τις καταιγίδες που έρχονται, η ευθύνη μας, ο ένας στην άλλη, ειδικά σε αυτούς και αυτές που δεν είναι ακόμα μπλεγμένοι, μεγαλώνει.

Ωστόσο, παρά την αντίφαση, εάν δεν πιστεύουμε σε ένα παγκόσμιο επαναστατικό μέλλον, πρέπει να ζήσουμε (όπως πάντα) στο παρόν. Τα ράφια ξεχειλίζουν με ιστορίες περασμένων αγώνων, και παραισθήσεις του μετα-επαναστατικού μέλλοντος, ενώ εκπληκτικά, λίγα έχουν γραφτεί για την αναρχική ζωή εντός, όχι μετά, του καπιταλισμού.²⁰¹ Όμως, εκεί είναι η ζωή των περισσότερων μας σε εύκρατες ζώνες, και εκεί θα παραμείνουμε πιθανότατα.

Το κράτος δεν είναι κάτι που μπορεί να καταστραφεί από μια επανάσταση, αλλά είναι μια κατάσταση, μια κάποια σχέση μεταξύ ανθρώπινων όντων, ένας τρόπος ανθρώπινης συμπεριφοράς. Το καταστρέφουμε με το να φτιάχνουμε άλλες σχέσεις, να συμπεριφερόμαστε διαφορετικά.

- Gustav Landauer²⁰²

¹⁹⁹ 'Rural idyll or terrorist hub?', Guardian, 3.1.2009.

²⁰⁰ 'Silence and Beyond', in, *Tiqqun 1*, (Paris: Tiqqun, 1999).

²⁰¹ Βλέπε: Paul Avrich, *Anarchist Voices* (Oakland: AK Press, 2005), *The Call* (London: Short Fuse Press, 2010), Colin Ward, *Anarchy in Action* (London: Freedom Press, 1988), 'Growing Counter Cultures', in, *Down with Empire, Up with Spring!* (Te Whanganui a Tara/Wellington: Rebel Press, 2006), pp. 61–79, Crimethinc, *Dropping out: A Revolutionary Vindication of Refusal, Marginality, and Subculture* (London: Active Distribution, 2010).

²⁰² Gustav Landauer, *Revolution and other Writings* (Oakland: PM Press, 2010).

Σε πολλά μέρη “*συμπεριφερόμαστε διαφορετικά*” εξαπλώνοντας την αγάπη και την συνεργασία, ΚΑΙ την αντίσταση και την αποφυγή αυτών που θα ήταν τα αφεντικά μας. Μία από τις δυνάμεις των αναρχικών τάσεων ήταν πάντα η επιθυμία, και η προσπάθεια, να ζήσουμε τις ηθικές μας αρχές στο τώρα. Δεν χρειάζεται να πιστεύει κανείς, όπως έχουν κάνει πολλοί, πως οι αντικουλτούρες είναι προεικονιστικές, για να δει την αξία τους. Εν τέλει, ενώ στα περισσότερα εύκρατα μέρη οι αναρχικές υποκουλτούρες δεν είναι “*νέοι κόσμοι για το μέλλον*”, παραμένουν “*στρατώνες και καταφύγια για το παρόν*”.²⁰³

Αυτό δεν είναι τίποτα καινούριο, ενώ φαίνεται πως (με τον μικρό τρόπο του) να αρχίζει σιγά σιγά να γίνεται πάλι πιο κοινό. Η κλασική αναρχική περίοδος προωθήθηκε κυρίως από χωρικές εξεγέρσεις (σκεφτείτε Zarata και την Machonchina), και ουσιαστικά μποεμικές, αστικές, αναρχικές “*αντι-κοινωνίες*” (χρησιμοποιώντας τον όρο του Murray Bookchin για τους κόσμους που δημιούργησαν οι Ισπανές αναρχικές πριν την φασιστική αντεπανάσταση).²⁰⁴ Από την Ισπανία πριν το 1936, στους Εβραίους αναρχικούς της Βόρειας Αμερικής, τους ιλλεγκαλιστές της Γαλλίας, μέχρι τους Ιταλούς αναρχο-συνδικαλιστές της Αργεντινής, οι κάτοικοι των αναρχικών αντι-κοινωνιών ήταν πάντα, εξ ορισμού, ενεργές μειονότητες. Οι μειονότητες μπορεί να μεγαλώσαν σε αριθμό σε εξεγερσιακές στιγμές, αλλά πάντα παρέμειναν μειονότητες. Το ίδιο θα μπορούσε να ειπωθεί για τις ελευθεριακές υποκουλτούρες από τότε. Στο προσεχές μέλλον, τα ελευθεριακά άτομα σε εύκρατες περιοχές θα παραμείνουν μια μειονότητα, ακόμα και όσο δυνατότητες για ευρύτερη αναρχία δημιουργούνται πέρα από τα τείχη. Υπάρχουν πολλά πράγματα που μπορούμε να κάνουμε, αλλά δεν μπορούμε να αλλάξουμε το γεγονός ότι δεν θα ενωθούν μαζί μας οικειοθελώς και ενεργά οι περισσότεροι πολίτες. Θα παραμείνουμε πάντα εντός, και κατά, κάτι που θα μπορούσε να γίνει όλο και πιο επικίνδυνο για όλους που εμπλέκονται

Ζω σε μία περιοχή με μία αρκετά μεγάλη αναρχική υποκουλτούρα. Μου αρέσει που ζω με άτομα που κάνουν την ζωή μου πιο όμορφη σε μια κοινωνία που δεν επέλεξα, και με τα οποία μπορώ να συνεχίσω να αντιστέκομαι. Τέτοιες συναθροίσεις είναι δυστυχώς σχεδόν σχεδιασμένες να προσελκύουν ανεπιθύμητη προσοχή. Δεν θα έπρεπε να έχουμε καμία παραίτηση για την ικανότητα μας να είμαστε ταυτόχρονα ανοιχτοί στον κόσμο, αλλά κλειστοί στο κράτος, αλλά ‘*κουλτούρες ασφαλείας*’ μπορούν να ελαχιστοποιήσουν τις ζημιές. Στο τέλος, η ασφάλεια μας βασίζεται κυρίως στην ευρύτερη κοινωνία, όχι μόνο τις πράξεις των υποκουλτούρων που δημιουργούμε. Τα κράτη θα έβαζαν πολύ περισσότερα από μας στην φυλακή από ότι τώρα, αλλά για τώρα, στις περισσότερες χώρες, υπάρχει κάποια προστασία στον φόβο του κράτους πως η αυξανόμενη καταστολή διακινδυνεύει την διεύρυνση της αντίστασης, και γενικότερα την αποκάλυψη πως η κοινωνική ειρήνη είναι μια ψευδαίσθηση.

²⁰³ *Down with Empire, Up with Spring!* (Te Whanganui a Tara/Wellington: Rebel Press, 2006), p. 77.

²⁰⁴ Murray Bookchin, *The Spanish Anarchists: The Heroic Years 1868–1936*. Edinburgh: AK Press, 1988).

Οι αντί-κουλτούρες χρειάζονται ενσωματωμένη ασφάλεια για να επιβιώσουν, αλλά κυρίως, η ασφάλεια μας βρίσκεται κρυμμένη στην ευρύτερη κουλτούρα.

Όταν επιλέγουμε σε ποια εγχειρήματα/ποιές καμπάνιες/ποιούς αγώνες να πάρουμε μέρος, και σε ποιές περιοχές να ζούμε, θα έπρεπε να τα επιλέγουμε, όποτε μπορούμε, εν μέρει βάση την δυνατότητα τους για κοινωνική μετάδοση. Για την παρουσία παραγόντων που συνδέουν εμάς, και τις επιθυμίες, τις ηθικές και τις ανάγκες μας, με αυτές της γύρω κοινωνίας. Το να το κάνουμε αυτό, είναι μορφή αυτοάμυνας. Εκτός της δικιάς μας ασφάλειας, η επιλογή των αγώνων με βάση το που υπάρχουν ήδη άτομα, και η σύνδεση των αναρχιών που αναπτύσσουμε, με υπάρχουσες οικολογίες, κοινωνικές σχέσεις και κατακτήσεις από προηγούμενους αγώνες, έχει το σημαντικό πλεονέκτημα του ότι κάνει την αναρχία πιο εφαρμόσιμη. Όπως λέει ο Colin Ward:

Πολλά χρόνια προσπάθειας στην αναρχική προπαγάνδισή με έχουν πείσει πως πείθουμε τους συμπολίτες μας για τις αναρχικές ιδέες, αντλώντας ακριβώς από τις κοινές εμπειρίες των άτυπων, μεταβατικών, αυτο-οργανωμένων δικτύων σχέσεων, που κάνει δυνατή την ύπαρξη της ανθρώπινης κοινότητας, παρά μέσω της συνολικής άρνησης της υπάρχουσας κοινωνίας όπου μια διαφορετική ανθρωπότητα θα ζει σε απόλυτη αρμονία.²⁰⁵

Βρίσκοντας άλλους συμμάχους, άλλα στοιχεία, ευρύτερες συμβατές κοινωνικές σχέσεις, μας επιτρέπει να μάθουμε, να βοηθήσουμε - και να μας βοηθήσουν. Αυτό δεν σημαίνει πως πρέπει να αραιωθούμε. Είμαστε αναρχικά. Οι δυνάμεις μας προέρχονται από τις επιθυμίες μας, και τις ενεργές επιλογές μας, να ζούμε πιο ελεύθερα και πιο άγρια, ως κοινότητες, ως ατομικότητες. Η ψευδής ενότητα με εξουσιαστικές κοινωνικές δυνάμεις μας αποδυναμώνει. Με τους δικούς μας μικρούς τρόπους, όπου υπάρχουμε, οι ελευθεριακές κοινότητες αντίστασης μαζεύουν εφόδια και αναπτύσσουν δίκτυα αλληλοβοήθειας στις πόλεις, ξανα-κατοικούν και υπερασπίζονται την γη, και προσπαθούν να καλλιεργήσουν ένα μαχητικό πνεύμα. Μπορούμε να κάνουμε πολύ καλύτερα, αλλά τουλάχιστον έχουμε αρχίσει.

Οι υποκουλτούρες είναι μέρος της κοινωνίας, άρα ένα χαρακτηριστικό τους είναι πως οι πράξεις τους μπορούν να διαρρεύσουν στην περιβάλλουσα κουλτούρα, συχνά με έναν παραμορφωμένο τρόπο, αλλά όχι πάντα εντελώς ξεπλυμένες από τις ηθικές και την υγιής (ή όχι) φύση τους. Όσο απαίσια και να είναι η κατάσταση σήμερα, θα ήταν χειρότερη άμα δεν υπήρχαν η αντίσταση, και οι απρόβλεπτες επιδράσεις των ανθρώπων που προσπαθούν να ζήσουν με αξιοπρέπεια. Όπως δεν μπορούμε να 'σώσουμε τον κόσμο', δεν θα 'ανακτήσουμε το μέλλον'. Ωστόσο, θα είμαστε μέρος αυτού.

²⁰⁵ Colin Ward, *Anarchy in Action* (London: Freedom Press, 1992), p. 5.

Δεν είμαστε 'τα σπόρια της μέλλουσας κοινωνίας στο κέλυφος της παλιάς', αλλά ένα από πολλά στοιχεία από τα οποία σχηματίζεται το μέλλον.

Αντιστάσου πολύ, υπάκουσε λίγο

Όταν η αντίσταση και η ερήμωση απειλήσουν σημαντικά αυτούς στην εξουσία, η καταστολή/αντεπανάσταση είναι αναπόφευκτες. Μια απάντηση στο πως να κάνουμε τις αντί-κουλτούρες λιγότερο επικίνδυνες για αυτά που συμμετέχουν σε αυτές, θα ήταν να αφαιρέσουμε τον ανταγωνισμό τους, να τις κάνουμε εμφανώς μη-απειλητικές στην εξουσία. Αυτή η συμβουλή της αποφυγής και μη-αντίστασης έχει συχνά εκφραστεί στην βιωμένη εμπειρία των αναρχιών εκτός και εντός του πολιτισμού. Σήμερα όμως, αν αφήσουμε στην άκρη τα ηθικά ζητήματα,²⁰⁶ είναι γεγονός πως ενώ μπορείς να προσπαθήσεις να αγνοήσεις το κράτος, οι πιθανότητες είναι πως δεν θα σε αγνοήσει αυτό, εάν είσαι στα εδάφη που διεκδικεί. Αυτές οι κοινότητες με μια βάση που επιτρέπει ένα επίπεδο αυτάρκειας θα αντιμετωπίσουν ακόμα κρατικές εμπλοκές, ενώ αυτές που είναι βυθισμένες στον καπιταλισμό, θα έχουν λίγες επιλογές εκτός της μισθωτές εργασίας, και χωρίς την αντίσταση, για χειρότερες ώρες και μισθούς.

Μια άλλη απάντηση, ένα μονοπάτι που έχουν πάρει πολλά από εμάς, εμφανώς ή όχι - είναι η αντίσταση (κατά προτίμηση σε αγώνες που κερδίζονται) με έναν κάπως πιο μαζεμένο τρόπο, εκτός των ευρύτερων κοινωνικών κρίσεων - και η ταυτόχρονη προσπάθεια να κρατιέται ένα επίπεδο αορατότητας.

Δεδομένου του που βρισκόμαστε, πολλά από αυτά που κάνουμε ήδη βγάζουν νόημα, ακόμα και αν οι φανερές δικαιολογήσεις τέτοιων δράσεων παραμένουν βυθισμένες σε οράματα σωτηρίας (όπως είδαμε στο Κεφάλαιο 1). Ειρωνικά, αυτές οι πρακτικές δράσεις συχνά εγκαταλείπονται όταν διαπιστώνεται (σωστά) πως δεν θα οδηγήσουν στην μεταμόρφωση του κόσμου. Όπως οι αντί-κουλτούρες/κομμούνες/κοινότητες αντίστασης μπορεί να μην είναι έμβρυα μιας μέλλουσας μαζικής αναρχικής κοινωνίας, η άμεση δράση μπορεί να μην οδηγήσει στην καταστροφή του καπιταλισμού. Όμως, προστατεύει απειλούμενα οικοσυστήματα, βοηθάει πολλά από μας, και σταματάει την περαιτέρω απογύμνωση μερικών ελευθεριών. Οι απεργίες και ο συνδικαλισμός μπορεί να μην είναι βήματα προς έναν μέλλοντα αναρχοκομμουνισμό, αλλά μπορούν να βοηθήσουν στην επιβίωση εδώ και τώρα, και να ελευθερώσει χρόνο για τον ζωή μας. Οι συγκρούσεις μπορεί να μην οδηγήσουν στην επανάσταση, αλλά λύνουν τα μάγια της κοινωνίας για πολλά. Δεν θα προσποιόμουν ούτε για ένα λεπτό πως επιβραδύνουμε σημαντικά την θανάσιμη πορεία του πολιτισμού για την ζωή στην γη, αλλά τα "όπλα των αδύναμων"²⁰⁷ είναι αυτά που έχουν, όχι αυτά που ονειρεύονται.

²⁰⁶ Ward Churchill, *Pacifism as Pathology* (Winnipeg: Arbeiter Ring, 1998) pp. 70–74.

²⁰⁷ Ο όρος του James Scott, σε άλλο πλαίσιο. James Scott, *Weapon is of the Weak: Everyday Forms of Peasant Resistance* (New Haven: Yale University Press, 1987).

Το πιο γόνιμο έδαφος αντίστασης στα τελευταία 30 χρόνια, δεν είναι ούτε 'υπογείως' ούτε 'υπεργείως', αλλά στον δικτυωμένο χώρο μεταξύ των δύο. Όπως σημειώθηκε νωρίτερα στην συζήτηση για την αυξανόμενη παρακολούθηση, αυτός ο χώρος μπορεί να εξαφανίζεται κάτω από τα πόδια μας, άσχετα με τις διαφωνίες για την χρησιμότητα του. Για κουλτούρες αντίστασης που συχνά γέρνουν ηλικιακά προς τους πιο νέους, είναι συχνά εύκολο να ξεχαστεί πόσο γρήγορα περιορίζονται οι επιλογές μας. Πριν λίγες δεκαετίες, η αστυνομία δεν είχε εξοπλισμό καταστολής, και χρησιμοποιούσε καπάκια σκουπιδοτενεκέδων ως αυτοσχέδιες ασπίδες εν μέσω μιας αστικής εξέγερσης. Μέχρι πριν σχετικά πρόσφατα, αγωνίστριες για την απελευθέρωση των ζώων μπορούσαν να μπουν σε εργαστήρια χωρίς να τις πιάνει ο αισθητήρας κίνησης - επειδή δεν είχε εφευρεθεί. Οι φιλανθρωπικές μπορούσαν να κάνουν ανοιχτά καμπάνιες οικονομικής ενίσχυσης για ένοπλα κινήματα απελευθέρωσης στο εξωτερικό (SWAPO - Λαϊκή Οργάνωση της Νοτιοδυτικής Αφρικής) - μέσω της Εθνικής Ένωσης Φοιτητών!²⁰⁸ Αυτό δεν είναι μια έκκληση για νοσταλγία για την δεκαετία του 1980 - άλλα άτομα λένε πως, με πολλούς τρόπους, τα πράγματα είναι πολύ καλύτερα τώρα. Αλλά κάποιοι δρόμοι κλείνουν, και θα συνεχίσουν να κλείνουν.

Εώς ένα σημείο, πολλές από τις δράσεις που θα γίνουν όλο και πιο δύσκολες, ειδικά τα πιο φανταχτερά πράγματα, θα μπορούσαν να αφεθούν χωρίς πολλές απώλειες. Συχνά, ο μόνος σκοπός τους είναι να κάνουν άτομα να νιώθουν ότι Κάνουν Πολιτική.²⁰⁹ Όμως, κάποιες νίκες, κάποιοι πετυχημένοι αγώνες, έχουν κατορθώσει πραγματικά πολλά, έχουν υπερασπιστεί πραγματικούς ανθρώπους και πραγματικά μέρη, συχνά με όλο και λιγότερο βιώσιμες τακτικές. Τι, λοιπόν, πιστεύει η άλλη πλευρά για το μέλλον της αντίστασης;

Για αρχή, πρέπει να πούμε πως δεν βλέπουμε τους εαυτούς μας ως η μόνη, ή ακόμα η κυρίαρχη, αντιστεκόμενη κοινωνική δύναμη. Η δυστυχία, η φτώχεια, ο κοινωνικός διαχωρισμός, και η επιθυμία για μάχη αφθονούν, και πολλοί στις ελίτ καταλαβαίνουν πως η δυνατότητα για χάος είναι συχνά με το ζόρι καλυμμένη. Όπως σημειώθηκε νωρίτερα στην συζήτηση για τις μεγαλουπόλεις, οι κρατικοί θεωρητικοί συχνά δεν κάνουν το λάθος να βλέπουν το οικονομικό έγκλημα ως διαχωρισμένο από την ευρύτερη ταξική πάλη. Σε αυστηρά 'πολιτικούς' όρους, πολλοί αγωνιστές φάνηκαν αρκετά ενοχλημένοι όταν οι επιθέσεις της 11ης Σεπτεμβρίου και η άνοδος της Ισλαμικής τρομοκρατίας επισκίασαν το 'κίνημα των κινημάτων', για το οποίο ασχολιόταν πολύς κόσμος πριν μια δεκαετία. Η ανάπτυξη (ενώ είναι περιορισμένη) των μη-κρατικών

²⁰⁸ (της μετάφρασης) στο Ηνωμένο Βασίλειο

²⁰⁹ Σε αντίθεση, όπως το έθεσε ο Γάλλος αναρχικός Pierre Chadron: "η Αναρχική δράση) - υπομονετική, κρυμμένη, επίμονη, περιλαμβάνοντας ατομικότητας, υπονομεύοντας θεσμούς όπως ένα σκουλήκι τρώει ένα φρούτο, όπως ένας τερμίτης υποσκάπτει επιβλητικά δέντρα - τέτοια δράση δεν είναι κατάλληλη για τις θεατρικές εμφανίσεις αυτών που θέλουν να τραβήξουν την προσοχή." Παραπομπή από, David Berry, *A History of the French Anarchist Movement: 1917–1945* (Oakland: AK Press, 2009), p. 42.

εξουσιαστικών φορέων, είτε είναι επίδοξες Al-Qaeda ή ακροδεξιοί 'στρατιώτες της φυλής', δείχνει πως υπάρχουν πολλές πιθανότατα 'αντάρτικες' υποκουλτούρες πίσω από τα τείχη, πολλές από τις οποίες είναι τόσο εχθρές μας όσο είναι τα κράτη.

Ο συνταγματάρχης Thomas X Hammes (ΗΠΑ - Πεζοναύτες, στο σημαντικό βιβλίο του, *The Sling and the Stone (Η Σφεντόνα και η Πέτρα)* έκανε δημοφιλής την ιδέα του πολέμου τετάρτης και πέμπτης γενιάς. Κάποιες στρατιωτικές θεωρίες έχουν διαχωρίσει εδώ και χρόνια τις διαφορετικές μορφές του μοντέρνου πολέμου σε γενιές. Στο πιο γνωστό σχήμα, ο Πόλεμος 1ης Γενιάς (1GW) χαρακτηρίζεται από την εμφάνιση των συγκρούσεων που περιλάμβαναν τεράστιους στρατούς που κατέληξε στους Ναπολεόντιους Πολέμους, ο 2GW από της βιομηχανοποιημένες συγκρούσεις τύπου Α' Παγκόσμιος Πόλεμος, και ο 3GW από τις Μπλίτσκρινγκ του Β' Παγκοσμίου Πολέμου. Ο 4GW αναπτύχθηκε στην θεωρία και στην πράξη και περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, τους πολέμους στην Κίνα, στο Βιετνάμ, στην Σομαλία, στην Γάζα, στο Ιράκ (μετά την εισβολή τύπου 3GW), όπως και τον 'πόλεμο κατά της τρομοκρατίας'. Αυτή είναι μια πολύ απλοϊκή εκδοχή του σχήματος, αλλά καταλαβαίνετε την ιδέα.

Ο Hammes περνάει το μεγαλύτερο μέρος του βιβλίου εξηγώντας τον 4GW, παρατηρώντας πως αυτή είναι η μορφή πολέμου που οι ΗΠΑ και Σία πολεμάνε, και θα πολεμάνε για πολύ καιρό ακόμα, και πως - τουλάχιστον στον 20ο αιώνα - είναι ο μόνος τύπος πολέμου που έχει χάσει. Τα Δυτικά κράτη έχουν υπάρξει σχετικά επιτυχημένα στο να σταματάνε τα 'τρομοκρατικά περιστατικά' από το να γίνονται εντός των συνόρων τους για διάφορους λόγους, ένας από τους οποίους είναι η αυξανόμενη ικανότητα για αποτελεσματική παρακολούθηση δικτύων. Ο Hammes λέει πως "Ο πόλεμος τέταρτης γενιάς είναι πάνω από εβδομήντα ετών, και αρχίζει να ωριμάζει." "Ενώ έχουμε μόλις αρχίσει να τον καταλαβαίνουμε πιο καθαρά, η ιστορία μας λέει πως η πέμπτη γενιά έχει ήδη αρχίσει." Είναι ειλικρινής, λέγοντας πως είναι πολύ νωρίς να βγάλουμε συμπεράσματα, αλλά μαντεύει πως ο 5GW θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί από "υπερ-ενδυναμωμένα άτομα ή μικρές ομάδες", που, σε αντίθεση με τον 4GW, δεν είναι ενσωματωμένα σε ευρύτερα δίκτυα, άρα πολύ λιγότερο ορατά. Αυτή είναι πρακτικά μια περιγραφή του πως μεγάλο μέρος των Earth Liberation Front και Animal Liberation Front έχουν απεικονίσει την δράση τους, αλλά σπάνια μια περιγραφή της πραγματικότητας - όπως δείχνει η επιτυχής καταστολή των δικτύων απελευθέρωσης ζώων στην δεκαετία του '80, στο 'Green Scare' στην δεκαετία του '90. Αντηχεί επίσης κάπως με την αυξανόμενη παρουσία επιθέσεων από 'μοναχικούς λύκους', στο άλλο άκρο του φάσματος. Αξίζει να σημειωθεί πως "υπερ-ενδυναμωμένα", στα μάτια του Hammes, δεν σημαίνει απλά μια υπεραφθονία ντισεϊκής αυτοπεποίθησης, αλλά και την μεγεθυντική επίδραση στην δύναμη που μπορεί να έχουν οι νέες τεχνολογίες.²¹⁰

²¹⁰ Παρεμπιπτόντως, η θεωρία/πράξη του 4GW είναι ιδιαίτερα εξελιγμένη, και ενώ ενσωματώνει το αντάρτικο και τα δίκτυα, ο πόλεμος έχει ευρύτερη σημασία στο χαρτί και στο έδαφος. Για αυτό και μόνο αξίζει το βιβλίο. Colonel Thomas X. Hammes (USMC), *The Sling & The Stone: On War in the*

Νωρίτερα, κοιτάξαμε την στρατιωτική θεωρία για τις εξεγέρσεις στις νέες μεγαλουπόλεις του πλειοψηφικού κόσμου, αλλά αυτοί που διατηρούν την υποτακτική ειρήνη, θυμούνται την Εξέγερση του Λος Άντζελες, και στρατιωτικοποιούνται ταχύτατα όσο περιμένουν την επιστροφή της. Το επίπεδο αποκαλυπτικής σκέψης μεταξύ της ελίτ (και η αποτυχία των καταπιεσμένων τάξεων να ανταποκριθούν σε αυτή) φάνηκε κυρίως στα επακόλουθα του τυφώνα Κατρίνα. Όμως, ακόμα και στην καθημερινή απουσία τέτοιων εξεγέρσεων, υπάρχουν, και θα υπάρχουν, πιθανότητες για παρέμβαση και συμμετοχή σε στιγμές ευρύτερου κοινωνικού και οικολογικού αγώνα, για να δείξουμε καθοδήγηση από τα κάτω, να βοηθήσουμε στην έμπνευση ενός μαχητικού πνεύματος αγώνα, και να προσφέρουμε σημαντικές υποδομές. Η επιτυχία έρχεται συχνά όταν οι εκρήξεις φαίνονται να έρχονται από το πουθενά, αλλά ωφελούνται από την θέληση και εμπειρία που υπάρχουν σε καθιερωμένες κοινότητες αγώνα. Οι 'πολιτικοί' θέλουν συχνά να πιέσουν αυτές τις στιγμές πέρα της φυσικής ζωής τους, αλλά η αδράνεια κρατάει συγκεκριμένο διάστημα, και δεν παίρνει πολύ χρόνο για να οργανωθεί το κράτος. Τέτοιες καταστάσεις δεν θα είναι τα θεμέλια για μία συνολική ελευθεριακή μεταμόρφωση του κόσμου, αλλά έχουν την ευκαιρία, κάθε τόσο, να πετυχαίνουν πραγματικά ταξικά κέρδη, να υπερασπίζονται κοινότητες και οικολογίες, να κάνουν κάποια άτομα πιο ασφαλείς, να δείχνουν στον κόσμο τις ίδιες τις ικανότητες τους, και να σπάνε τις κοινωνικές παραισθήσεις.²¹¹ Αυτές οι στιγμές μπορούν, εννοείται, να είναι ακριβές, λόγω καταστολής, και λόγω της ηρεμιστικής και εκτονωτικής δύναμης των συγκρούσεων. Επίσης, θα έπρεπε να θυμόμαστε πως οι εξουσιαστικές κοινωνικές δυνάμεις - στις δύο πλευρές των οδοφραγμάτων - θα προσπαθήσουν να ελέγξουν τέτοιες στιγμές για τις δικές τους χρήσεις.

Φαίνεται λοιπόν, τουλάχιστον στα μυαλά κάποιων εχθρών μας, πως οι κύριες *επιθετικές μορφές* που θα πάρει η αντίσταση στους πιο επιτηρημένους εύκρατους κόσμους στο μέλλον, θα είναι αυτές των μη-δικτυωμένων, υπερ-ενδυναμομένων μικρών ομάδων (και ατομικότητων), όπως και μη-διαχειριζόμενα επεισόδια μαζικής κοινωνικής αντίστασης. Για τώρα, υπάρχει ακόμα ένας συμβιβασμός - που κυρίως καταλαμβάνεται από τον ακτιβισμό και το έγκλημα - αλλά ίσως όχι για πολύ ακόμα. Όπως είπα νωρίτερα, οι ανατρεπτικές δράσεις εξυπηρετούν τις ανάγκες της εξουσίας και της ελευθερίας, οπότε

21st Century (St.Paul: Zenith Press, 2004). Παραπομπές, p. xiv και p. 290. Η ALF, ξεκαρδιστικά, εμφανίζεται στο βιβλίο ως πιθανή κάλυψη για μια επίθεση 4GW του Κινέζικου στρατού στην Αμερικανική 'βιομηχανία κτηνοτροφίας.' p. 259.

²¹¹ "Για να είσαι φεμινίστρια, πρώτα πρέπει να γίνεις... Οι φεμινίστριες δεν έχουν γνωρίζουν διαφορετικά πράγματα από τους άλλους, γνωρίζουν τα ίδια πράγματα διαφορετικά. Η φεμινιστική συνείδηση, θα τολμούσε να πει κανείς, μεταμορφώνει ένα 'γεγονός' σε μια 'αντίφαση.'" - Sandra Lee Bartky, παραπομπή: Carol J Adams, *The Sexual Politics of Meat: A Feminist-Vegetarian Critical Theory* (New York: Continuum, 1991), p. 184. Ενώ πολλά άτομα εκφράζουν τον Αναρχισμό τους μέσω γραπτών, είναι σπάνιο, στην εμπειρία μου, να αποφασίσουν να γίνουν αναρχικά μέσω αυτών. Αντιθέτως, η πιο δυνατή 'προπαγάνδισή' είναι αυτή 'της πράξης' - οι εμπειρίες, είτε μέσω της εμπλοκής σε αντίσταση ή μέσω της συνάντησης με την αγάπη και την ηθική των αναρχικών κοινοτήτων.

η ανεκτικότητα μπορεί να κρατήσει περισσότερο από ότι είναι τεχνολογικά αναγκαίο για αυτούς, άμα περιορίζει τις αναδυόμενες μορφές δράσης. Θα έπρεπε να είναι εμφανές πως οι αντιθετικές μορφές που έχουν συζητηθεί έως τώρα - υπάρχουσες, ή που δεν έχουν ακόμη εμφανιστεί - είναι μέσα αντίστασης, όχι διευκόλυνσης της υπέρβασης ή του τέλους. Κάποια άτομα θα τις δουν όμως έτσι. Στους κύκλους μας, κάποιοι κομμουνιστές θα δουν σίγουρα τις κοινωνικές πάλες και τα ξεσπάσματα αναταραχών ως μέσο που οδηγεί στην υπέρβαση, ενώ κάποιες πριμιτιβίστριες θα δουν τον 5GW ως τρόπο να τελειώσει ο πολιτισμός από το εσωτερικό του.

Μας καλούν επίσης καταστάσεις σε μακρινά εδάφη, και αυτά πίσω από τα τείχη μπορούν να βγουν - τουλάχιστον αυτήν την στιγμή. Είναι συχνά επικίνδυνο να πηγαίνει κανείς εκεί που ετοιμάζονται οι καταιγίδες, εκεί που ανοίγει η δυνατότητα για αναρχίες, και εκεί που οι οικολογίες χρειάζονται υπεράσπιση, αλλά κάποια άτομα πάντα "προτιμούν ελευθερία με κίνδυνο, παρά ειρήνη με σκλαβιά."²¹² Ακόμα και αυτά που δεν μπορούν να ζουν έτσι, μπορεί να νιώσουν μια ανάγκη να μαχηθούν, είτε σε ένα σημείο μη-βιώσιμο στα κράτη παρακολούθησης, είτε με άγρια γη, και άγριους λαούς, που σε μεγάλο μέρος (αλλά σίγουρα όχι όλου) του εύκρατου κόσμου, είναι όλο και πιο λίγοι. Παρά τις αρνήσεις, οι πολιτισμοί έχουν πολλά εξωτερικά, και όπως έχω υποστηρίξει στα προηγούμενα κεφάλαια, η παγκόσμια υπερθέρμανση θα επεκτείνει πολλά από αυτά.

Αγάπη, υγεία και εξέγερση

Είναι η γνώμη μου πως η κατάσταση είναι απελπιστική, πως η ανθρώπινη φυλή έχει δημιουργήσει σημείο ανατροπής... αλλά, αν υποθέσουμε πως υπάρχει μια πιθανότητα να αλλάξει η "πορεία στο σκοτάδι προς τον θάνατο" των κοινωνιών, μπορεί να γίνει μόνο μέσω της μόλυνσης, της διείσδυσης και της αορατότητας, μικροσκοπικά, σε όλο τον κοινωνικό οργανισμό, σαν τα αόρατα σφαιρίδια μιας αρρώστιας ονόματι Υγεία.

- Kenneth Rexroth, Αναρχικός και Ποιητής, Ιούλιος του 1969²¹³

Έχουμε επιλέξει να είμαστε αναρχικά, πιθανότατα τουλάχιστον εν μέρει, επειδή αισθανόμαστε πως είναι πιο υγιές και πιο ηθικό. Είναι καλύτερο να μην είμαστε αφεντικά και υπηρέτες στις προσωπικές και κοινωνικές μας σχέσεις. Το να μεταφράζουμε τον πόνο μας σε αντίσταση, είναι καλύτερο από το να τον αντανάκλαμε η μία πάνω στον άλλο, στην ίδια την τάξη μας, και στα σώματα μας. Είναι περιβαλλοντικά πιό υγιές (ένας

²¹² Ένας πολωνός Αριστοκράτης, παραπομπή από Jean Jacques Rousseau, *The Social Contract* (Cosimo Inc: New York, 2008), p. 70.

²¹³ Kenneth Rexroth, 'Radical Movements on the Defensive', *San Francisco Magazine*, July 1969. Bureau of Public Secrets — Rexroth Archive, (www.cddc.vt.edu/bps/rexroth).

υποβαθμισμένος όρος) να υπερασπιζόμαστε άγριες ελευθερίες από το να αφήνουμε όλην την Γη να γίνεται το έδαφος του πολιτισμού.

Εάν ο Rexroth ζούσε σήμερα, δεν θα ήταν έκπληκτος πως είναι μάλλον πολύ αργά να αλλάξει η *“πορεία στο σκοτάδι προς τον θάνατο.”* Αλλά, αυτές από εμάς που επέλεξαν να είναι αναρχικές, σε μερικά από τα πιο εξημερωμένα μέρη στον κόσμο, πρέπει ακόμα να βρούμε ο ένας την άλλη - έτσι ώστε να είμαστε αποτελεσματικές, και κοινωνικά πλήρεις.

Πολύ συχνά, η δράση κάποιων ατόμων θυμίζει την μανιακή φάση της διπολικής διαταραχής. Αυτή ακολουθείται αναπόφευκτα από μια καταθλιπτική φάση, που όταν έχει διαψεύσει τα αισθήματα παντοδυναμίας, ενισχύει ψευδαισθήσεις αδυναμίας. Για να γίνουμε πιο δυνατοί, πιο υγιείς, και να ενθαρρύνουμε και να στηρίξουμε άλλα άτομα να το κάνουν, είναι συνετό να βάζουμε στις εαυτές μας πραγματοποιήσιμους, βραχυπρόθεσμους στόχους, αντί να υιοθετούμε μια οπτική ‘όλα ή τίποτα’. Αυτό είναι αλήθεια, είτε είναι στο τι θέλουμε να κατορθώσει η αντίσταση μας, τι θέλουμε ενεργά να δημιουργήσουμε, τι θέλουμε να μάθουμε, ή πολύ απλά τι θέλουμε να γίνουμε. Με αυτόν τον τρόπο, η συνειδητή μας δράση μπορεί να πάρει την λειτουργία της συλλογικής θεραπείας, κάνοντας τις ζωές μας αρκετά καλύτερες λόγω του ότι είμαστε αναρχικά, ενώ ταυτόχρονα πετυχαίνουμε ευρύτερα κοινωνικά και οικολογικά κέρδη. Υπάρχουν πολλές απαντήσεις στο πως μπορούμε να το κάνουμε αυτό.

Είμαστε αναρχοσυνδικαλιστές στο εργοστάσιο, πράσινες αναρχικές στα δάση, κοινωνικοί αναρχικοί στις κοινότητες μας, ατομικιστές όταν μας βρίσκετε μόνους, αναρχοκομμουνίστριες όταν υπάρχει κάτι να μοιραστεί, εξεγερσιακοί όταν συγκρουόμαστε.²¹⁴

Ένας αναρχισμός με πολλά επίθετα, αλλά ένας που επίσης θέτει και πετυχαίνει στόχους, που μπορεί να έχει ένα υπέροχο παρόν και να έχει ακόμα μέλλον, ακόμα και όταν είναι θεμελιωδώς εκτός ρυθμού με τον κόσμο γύρω του. Υπάρχουν τόσα πολλά που μπορούμε να κάνουμε, να κατορθώσουμε, να υπερασπιστούμε, και να είμαστε. Ακόμα κι εδώ, που δυστυχώς ο πολιτισμός έχει μάλλον ακόμα μέλλον.

²¹⁴ Crimethinc., ‘Say you want an Insurrection: Putting the “Social” in Social War’, in, *Rolling Thunder*, No. 8, Fall 2009.

10. ΕΡΗΜΟΣ

Εδώ, έχω προσπαθήσει να χαρτογραφήσω παρόντα και αληθοφανείς μέλλοντες, ταυτόχρονα καλώντας για μια εγκατάλειψη παλαιών ψευδαισθήσεων και ανίκητων πάλεων, υπέρ του πιθανού. Θα ήλπιζα πως το υπονοούμενο καθ'όλη την διάρκεια, για εμάς να εγκαταλείψουμε, ατομικά και συλλογικά, τον σκοπό της ταξικής κοινωνίας/του πολιτισμού, ήταν ξεκάθαρο. Όμως, μπορώ ήδη να ακούσω τις κατηγορίες από το δικό μας 'στρατόπεδο'. Κατηγορίες πως έχω εγκαταλείψει τον αγώνα της Επανάστασης, την πάλη για έναν Άλλο Κόσμο. Τέτοιες κατηγορίες είναι σωστές. Θα απαντούσα πως τέτοιοι μιλλενარიανιστικοί και προοδευτικοί μύθοι βρίσκονται στον πυρήνα της επέκτασης της εξουσίας. Μπορούμε να είμαστε πιό αναρχικά από αυτό.

Μεγάλο μέρος αυτού του γραπτού ήταν η 'μεγάλη εικόνα', αλλά αυτό δεν θα έπρεπε να μειώνει από την πραγματική αξία του πρακτικού, του τοπικού, των συναισθηματικών μας σχέσεων και των καθημερινών μας σχεδίων. Το μέλλον δεν θα έπρεπε να επιτρέπεται να αποτρέπει το σήμερα, ακόμα και αν το σήμερα αποτρέπει μερικές πιθανότητες στο μέλλον. Δεν αξίζει να ζούμε ή να αγωνιζόμαστε για κανένα μέλλον που δεν είναι υπάρχον στο παρόν.

Τίποτα από αυτά που έχω περιγράψει δεν είναι εκπληκτικά αποκαλυπτικό. Στην αναρχική κοινότητα που ζω, κάποια μείγμα αυτών των ιδεών συχνά αισθάνεται σαν την κοινή λογική. Σε άλλες, πιστεύω είναι το ίδιο. Όμως, δεν θα το ήξερε κανένας από τις εμφανείς, δηλωμένες θέσεις μας, είτε σε κείμενα, είτε στο πως μιλάμε μεταξύ μας. Είναι σχεδόν λες και αισθανόμαστε πως έχουμε αυτές τις απόψεις, παρά του ότι είμαστε αναρχικά. Ναι, όπως έχω περιγράψει, αισθάνομαι πως η απόρριψη των προοδευτικών και επαναστατικών άρθρων της πίστης μπορούν να μας κάνουν πιο δυνατά, πιο ελεύθερα, και πιο ψυχικά υγιείς.

Το ότι είμαστε απογοητευμένες - με την 'Παγκόσμια Επανάσταση' και με την ικανότητα μας να 'Σώσουμε την Γη' - δεν θα έπρεπε να αλλάξει την αναρχική μας φύση, ή την αγάπη της φύσης που νιώθουμε σαν αναρχικές. Υπάρχουν πολλές δυνατότητες για ελευθερία και αγριάδα ακόμα. Τι στόχους, τι σχέδια, τι ζωές, τι περιπέτειες υπάρχουν, όταν οι παραισθήσεις αφήνονται πίσω, και περπατάμε σε έναν κόσμο που δεν είναι συντετριμμένος από την διάψευση τους, αλλά ελεύθερος από αυτήν?

Άμα διασχίσω το ποτάμι θα διασχίσεις το ποτάμι

Ή θα πνιγείς σε αυτήν την έρημο, σε αυτό το άδειο ποτήρι από το οποίο πίνουμε

Αν είμαστε θεριά, δεν είμαστε υποζήγια,

Οπότε καβάλα μόνη, ή καβάλα με πολλά άλλα

Απλά καβάλα μακριά όσο πιο γρήγορα μπορείς.

- Blackbird Raum, *Valkyrie Horsewhip Reel*